

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a • Telefon: 06 23 310-174/213 mellék
Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

ELŐTERJESZTÉS

Idősbarát Önkormányzati Díj pályázati részvételének kidolgozásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

Az Idősbarát Önkormányzat Díjat- az Idősügyi Tanács által kidolgozott javaslat alapján- a szociális miniszter és a belügyminiszter alapította 2004-ben és az 58/2004 (VI. 12.) ESZCSM-BM együttes rendelet szabályozza. Az alapítók a díj adományozásával az eddigi eredmények elismerése mellett arra szeretnék figyelmet a felhívni, hogy a településeken az önkormányzatok tehetnek legtöbbet a komplex időspolitika érdekében. Az Idősbarát Önkormányzat Díjra valamennyi helyi (települési, megyei, kerületi, fővárosi) önkormányzat pályázhat, ha alapfeladatán túl példamutató kezdeményezéseket tesz időskorú lakossága érdekében:

- aktív tevékenységükkel különösen a pályázati lehetőségek kihasználásával elősegíti az időskorúak életminőségének javulását, helyi szervezeteinek működését, illetve hozzájárul szabadidős programjaik megszervezéséhez,
- példamutató együttműködést alakítanak ki az idősügy területén tevékenységet folytató szervezetekkel, illetve személyekkel,
- a helyi közéletbe, illetve annak alakításába széleskörűen bevonja az időskorú polgárokat, illetve szervezeteiket.
- az előbbi pontokban meghatározottak megvalósításával kialakították a helyi idősbarát politika azon rendszerét, amely hosszú távon biztosítja e területen az eredményes működést.

A tapasztalatok arról tanúskodnak, hogy sokféleképpen lehet idősbarát egy önkormányzat. Idősbarát egy önkormányzat, ha idősei otthonosan érzik magukat a településen. Otthonosan, mert tájékozottak a település életéről, terveiről, az időseket szorosabban érintő kérdésekben kikérik a véleményüket, részt vesznek a település életében, segítséget kapnak a közlekedéshez és személyes ügyeik önálló intézéséhez. Könnyen hozzáférhető az egészségügyi ellátás, a helyi szükségletekhez igazodik a szociális szolgáltatás. Hozzájutnak a kulturális lehetőségekhez, esetleg kulturális, tájékoztató és közösségi rendezvényeket szerveznek a számukra, vagy rendezhetnek maguknak. Helyet kapnak a nyugdíjasklubok, és egyéb, főleg időseket érdeklő társasági körök, vagy éppen támogatást kapnak a nyugdíjas művészeti csoportok ahhoz, hogy eljussanak a fesztiválokra.

Van, ahol a járdák kiépítése, javítása, pihenőpadok elhelyezése, a parkok rendbetétele a legfontosabb, másutt a gyógyfürdő, uszoda kedvezményes használata, közösségi helyiségek rendelkezésre bocsátása, megint másutt a közösségi média időseknek szóló programjai vagy informatikai tanfolyam támogatása kap hangsúlyt.

A pályázók azt is fontosnak tartják, hogy a település mit kap idősebb lakóitól: a nyugdíjasok sok helyütt elvállalják, hogy rendben tartják a parkokat, virágot ültetnek a köztereken. Házitészta, süteményeket készítenek a falunapokra, számtalan települési rendezvény, találkozó fő szervezői, hajtómotorjai.

A pályázatokat bíráló bizottság nagy hangsúlyt fektet arra, hogy mennyire ismeri a pályázó az önkormányzat idősebb polgárai speciális szükségleteit, és mennyire tud partnerként

együtt gondolkodni, együtt dolgozni a nyugdíjasok helyi szervezeteivel és a többi civil szervezettel.

Az eddigi pályázók ötletei, innovatív megoldásai, legjobb gyakorlatai az előterjesztés mellékletét képezik.

Javaslom a Tisztelt Képviselő-testületnek, hogy dolgozza ki a helyi idősbárát politika azon rendszerét, amely hosszú távon biztosítja e területen az eredményes működést és lehetőséget ad a jövőben az Idősbarát Önkormányzati Díj elnyerésére.

Biatorbágy, 2015. november 10.

**Tarjáni István s.k.
polgármester**

Határozati javaslat
Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2015 (XII. 3.) határozata

Idősbarát Önkormányzati Díj pályázati részvételének kidolgozásáról

Biatorbágy Város Képviselő-testülete:

1. idősügyi tanácsot hoz létre,
2. kidolgozza a helyi idősbarát politika azon rendszerét, amely hosszú távon biztosítja e területen az eredményes működést és lehetőséget ad a jövőben az Idősbarát Önkormányzati Díj elnyerésére.

Határidő: az idősügyi tanács létrehozására 2015. január 31., idősbarát pályázaton való részvételre 2016. március 30.

Felelős: polgármester

Végrehajtásért felelős: Igazgatási osztály, Családsegítő Szolgálat

LEGJOBB GYAKORLATOK

GENERÁCIÓK TALÁLKOZÁSA

Jeles napok

PETŐFISZÁLLÁS

Életünk és egyéniségünk születésünktől kezdődően alakul, formálódik, változik. Egy bizonyos kor elérése után magunk is részesei vagyunk saját és mások sorsának alakulásának, alakításának. A családi, társadalmi, kisebb vagy nagyobb közösségi együttélés munkát, eredményeket, örömet, bánatot, sikereket és sikertelenségeket, fel- és leívelő életpályákat rejt magában. Az hogy jól vagy rosszul tesszük dolgainkat hat a környezetünkre is.

A generációk fogalmán a korosztályi elkülönüléseket értjük, ennek ellenére létünk momentumai összetartoznak: együtt dolgozni, együtt örülni, a bánatban osztozni, az egymás megbecsülését kifejezni életkortól függetlenül fontos. Községünkben az önkormányzat, a társadalmi szervezetek, az intézmények különösen szem előtt tartják a megbecsülés kifejezését, ennek jegyében rendezvények, ünnepek, összejövetelek szerveződnek különféle címmel, de átfogó lakossági részvétellel. Ezek közül kiemelnénk néhány példát a generációk közötti hatékony együttműködésre.

A *Szállási napok* rendezvénysorozat részesei és szervezői is egyben a nagycsaládosok, nyugdíjasok, pálos atyák, gazdálkodók, sportegyesület, önkormányzat és a polgárőrség. Együtt, közösen rendezzük be és díszítjük a helyszínt, majd közösen veszünk részt a kulturális programokban. A rendezvény szervezője az önkormányzat, ahol fellép a gyerek színjátszó kör, a nyugdíjas dalkör, valamint a Napraforgók az alkalomra begyakorolt dalsokkal.

A *Szüreti bál* előkészítése, lebonyolítása során a szervezetek szintén együtt tevékenykednek. A bál szervezője a nyugdíjas klub, de közreműködnek a nagycsaládosok, a polgárőrök, a közalapítvány, a gazdálkodók és a fiatalok is. A bírók a polgárőr és felesége, a felszolgálók nyugdíjas asszonyok, a csőszpárok pedig középiskolás fiatalok. A hagyományos felvonulást a csikósok vezetik végig a falun, s lovaskocsis menetben zenészek kísérik a nótázó felvonulókat. A lakosok pedig aprócukor dobálásával köszönik meg a bemutatót. Vannak állomáshelyek, ahol a felvonulók táncolnak, énekelnek, a vendéglátók pedig a szereplőket süteménnyel, gyümölcscsel, üdítővel és borral vendégelik meg. A felvonulás egyfajta toborzó az esti táncmulatságra, mivel utcáról utcára gyarapszik a menet. Az élőzenés bálon a fiatalok éppúgy jól érzik magukat, mint az idősebbek. Az éjszaka eseményei közé tartozik a csőszök és csőszlányok versenye, amely abból áll, hogy a mennyezetre rögzített hálóról ajándécsomagok lógnak, melyeket a táncoló közönség megpróbál ellopni a csőszök pedig ezt megakadályozni, ha sikerül elfogni a „tolvajokat” a bíró ítéletet hoz, a bíróné pedig behajtja a büntetést. A szereplők felidézik az egykori szőlőhegyi eseményeket, öltözkük és magatartásuk is ezt jelképezi ezen az estén mindannyiunk örömére.

Az *Idősek napját* az önkormányzat szervezi, közreműködnek az általános iskola pedagógusai, maguk a nyugdíjasok, az óvodások, a színjátszók, a művészeti iskola táncosai, a középiskolások és a sportolók is. Segítenek a polgárőrök, a közalapítvány kuratóriuma, a nagycsaládosok és a gazdálkodók egyaránt. A rendezvény egy hosszan elnyúló közös este, ahol vers, tánc, bohózat, tornabemutató, zenés-énekes betétek egyaránt műsorra kerülnek. Az est ünnepeltjei az idősek, akik szerény megvendégelésben részesülnek, és a fiatalok virággal köszöntik őket.

A közösen szervezett rendezvényeken a közösen végzett munka öröme, és a kellemesen eltöltött időn túl barátságok szövődnek, javaslatok születnek. Számtalanszor bebizonyosodott már, hogy a beszélgetések során olyan tapasztalataikról beszélnek az idősebb lakosok, amelyek mindannyiunk és településünk számára is hasznosak.

A túra az idei nyár folyamán került megrendezésre az unokákból és nagyszüleikből álló csapat részvételével. A részvételi költség 250 forint volt személyenként. A túra célja a város bejárása, megismerése, mai és évtizedekkel korábbi értékeinek felfedezése, a generációk közelebb hozása, kölcsönös elfogadása. A program szórólapokon, illetve plakátokon került meghirdetésre. Tizenhat „pár” vett rajta részt nagy aktivitással és nagyon jó kedvvel. A túra közben élmények, események felidézése történt a korabeli fotók megtekintésével. A nap egy cukrászdában zárult. A részvételi költség fedezte a túra összes költségét.

Generációs híd program**ALSÓMOCSOLÁD**

„Beszélgetés a múlttól” A program ötletét a helyi hagyományokról való beszélgetés adta. Rá kellett döbbsenünk arra, hogy írásos emlékek hiányában, ezek a szokások, hagyományok már csak az idős generáció emlékezetében élnek. Ha nem teszünk valamit, ezek elvesznek, ezért havi rendszerességgel meghívunk egy idős embert egy beszélgetésre. A beszélgetést előkészítendő, mi kérdéseket írunk össze olyan témakörökben, amiről azt gondoljuk, hogy az éppen meghívott idős jártas. A meghíváshoz egy kis megvendéglés is szokott járulni. A beszélgetést hangszalagon vagy videoszalagon rögzítjük. A rögzített anyagok alapján a hagyományokat „formába öntjük”, majd aktuálissá válásakor felelevenítjük. Legnagyobb sikerünk a disznóvágási maszkázás újjáélesztése volt. A hagyomány szerint a fiatalok beöltözve, testalkatukat és arcukat elfedve elmennek esténként azokhoz a házakhoz, ahol disznótort ültek aznap, hangjukat, mozgásukat elváltoztatva énekelnek-táncolnak a háziaknak, akik ezért disznótorossal ajándékozzák meg őket, miközben a maszkásokhoz közel kerülve tapogatva próbálnak rájönni a kilétükre. A tapogatózás ellen a maszkások fakanállal védik magukat.

A program célcsoportját a településen élő 6-26 év közötti fiatalok és a település idős lakosai képezték. Miután nem kizárólag egy programról, hanem egy állandó, folyamatos kapcsolatról van szó, fontosnak érezzük, hogy mindkét generációból folyamatosan bevonódjanak a tagok. A program megvalósulását elsősorban a gyermekek és az idősek közti már meglévő kapcsolatok segítették, és a teleház munkatársaink aktív közreműködése abban, hogy a két eltérő korosztály megtalálja a közös hangot. A részvételi arány azt mutatja, hogy elsősorban az unokák és a nagyszülők válnak érintetté, s az egyedülálló nyugdíjasok kevésbé aktívan vesznek részt a rendezvényeken, és a közös programokban.

A programot a Demokratikus Alsómocsoládi Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzat indította, költségvetése minimális. Betölti szerepét, a gyermekek és fiatalok fokozottabban odafigyelnek az idős korosztályra, közös beszélgetések keretében erősítik a „generációs hidat”, és az idősek ünnepein műsorokkal, egyéb programokkal készülnek.

Hagyományörző Majális**LÁBATLAN**

A Majális megrendezésére először 2002-ben került sor a Hagyományörző Nyugdíjas Klub szervezésében. A Majális rendezésével az volt a céljuk, hogy a hagyományokat őrizzék és átadják, szemléltessék a fiatalabb generációval, továbbá, hogy a település lakóit ezen a napon kimozdítsák otthonukból, hogy érezzék a generációk összetartozását.

Az önkormányzat segítette a régi népi hagyományok felelevenítését. A klub megalakulásának célja a népi szokások összegyűjtése és a fiatalabb nemzedéknek történő átadása volt. Ebből kiindulva kezdtek hozzá a negyven-ötven évvel ezelőtti majális megszervezéséhez. A

rendezvény a következőképpen zajlik. Április 30-án este a falu (most már kis város) főutcáján lévő parkba Májusfát állítanak a nyugdíjas férfiak a hölgyeknek. Május 1-jén reggel fúvós zene ébreszti a város lakóit. Ugyanezen a napon délután a parkba - a falutévén és a városi újságon keresztül - szórakoztató műsorra hívják a város lakóit. A helyszínen betanult színdarabot adnak elő, tavaszköszöntő népdalokat énekelnek; lufi, édesség, virsli, sör, üdítő árusítását szervezik meg. Közben a gyerekeknek tanítják a régi mesterségek fortélyait, például fafaragás, csuhézés, vesszőfonás. Egész nap zajlik a kürtöskalácssütés. Este a napot szabadtéri bál zárja.

A rendezvény forrásigényét kezdettől fogva a mai napig a helyi alapítványtól pályázat útján nyerték. A helyi kisvállalkozók szponzorálni szokták a rendezvényt.

Generációs program

NYÍRBÁTOR

A Generációs program keretében a Városi Szociális Szolgálat és a Nyugdíjas Értelmiségiek Egyesülete a Báthori István Általános Iskola egyik osztályával partnerkapcsolatot alakított ki, melynek során közös kirándulásokat, beszélgető délutánokat, túrákat, ismeretterjesztő előadásokat és egyéb rendezvényeket szerveznek, ahol az idősek és a fiatalok együtt lehetnek. A nyugdíjasok segítséget nyújtanak a Gyermekjóléti Szolgálatnak a diákok korrepetálásával, a nyári napközis táborban vállalt felügyelettel, s a játszóházi programok szervezésében nyújtott segítő tevékenységükkel. A Nyugdíjas Értelmiségiek Egyesülete 2002-ben Emlékparkot alakított ki, melyben facsemetéket ültetett, s annak gondozását azóta is szorgalmasan végzi.

Generációs Nap

AJKA

Városunkban a Családsegítő és Gondozási Központ minden évben szervez generációk együttműködését célzó napot, vagy hetet. Ebben az évben a város teljes lakosságát igyekezett megszólítani.

A Generációs napi program két helyszínen zajlott. Az egyik a városközpont Városi Művelődési Központ előtti területén volt, ahol négy faház került felállításra. A programok egészségfejlesztés, kábítószer ellenes kampány és a civil szerveződések bemutatkozása jegyében zajlottak. Szerveztek mosolygyűjtést; véradást; megtörtént az egészségfejlesztés témakörben kiírt rajzverseny eredményhirdetése, kiállítás megnyitása. Játszóházat és népi játékokon való részvételt is biztosítottak a gyermekek részére. A másik helyszín közel az előbbihez egy nagy parkolóban felállított színpad volt. A színpadon lehetőséget kaptak a különböző csoportok - kisgyermektől az idősekig - a fellépésre délután két órától este tíz óráig.

A Generációs Nap célja az egészségfejlesztés (diétás tanácsadás, ételbemutató, ételkóstoló, szóróanyagok, könyvek e témakörben), egészségfelmérés (véradás, vércukorszint mérés, vérnyomásmérés), információs tanácsadás (kábitószer, alkohol, dohányzás, AIDS), hasznos szabadidős lehetőségek bemutatása, a fellépők jutalmazása „mosollyal”, valamint kellemes, élményekkel teli délután megszervezése.

Az igénybevevők köre: gyermekek, fiatal felnőttek, középkorúak, a város tizenhat nyugdíjas klubjának tagjai és civil szerveződések.

A program megvalósítását segítő tényezők a fellépők többségének önkéntes munkája, a Családsegítő munkatársainak hozzáállása és a város vállalkozóinak a tombolához, illetve a zsákbamacskához adott adománya.

Az akadályozó tényezők között kell megemlíteni, hogy nagyon sok civil szerveződés keresi meg a vállalkozókat adománygyűjtés céljából. Céljainkat támogatták, mégis átgondolásra érdemes, hogy a jövőben más forrásokból kell a programot megvalósítani. További akadályt

jelentett az is, hogy ilyen volumenű eseményekhez a Családsegítő és Gondozási Központ nem rendelkezik megfelelő technikával, így ennek megvalósítása nehézségekbe ütközött.

A program teljes költségvetése 450 ezer forint, mely összeg nem tartalmazza a kapott adományokat, melyek hasonló értéket képviseltek. A költségek harminc százalékát a Családsegítő és a Gondozási Központ, hetven százalékát az Időskorúak Gondozásáért Alapítvány finanszírozta.

Generációk együttműködése

BIHARKERESZTES

Pályázatot nyújtottunk be az Egészségügyi-, Szociális- és Családügyi Minisztériumhoz, olyan programok támogatására, ahol több generáció együttműködése, szabadidős tevékenysége valósul meg. A pályázat sikeres volt. A programot az Egyesített Szociális Intézmények Idősek Klubja szervezte és bonyolította le.

A generációk együttműködését elősegítő programok a következők voltak:

1. Régi idők történetei keretén belül az idősek valós történeteket meséltek az érdeklődő gyerekeknek.
2. A gyerekek ajándékokat készítettek és műsorral kedveskedtek az Idősek Klubjába járóknak.
3. Az idősek népi mesterségekre (szövés, fonás, csuhéfonás) tanították a gyerekeket.
4. A gyerekek és az idősek közös kirándulásokon vettek részt gyógyfürdőkbe illetve nevezetes helyekre, ezek teljesen ingyen voltak, az idősek elhozhatták gyermekeiket, unokáikat.

A programot jó szívvel ajánljuk minden településnek, hiszen a gyerekek ragaszkodnak az idős emberekhez, többen pótnagyszülőre találtak közöttük. A korban két legtávolabbi generáció között szorosabb kapcsolat alakult ki, így a program mindenki megelégedésére zárult.

Idősek a gyerekekért

NAGYATÁD

Önkormányzatunk és az Idősügyi Fórum fokozott figyelmet fordít a generációk közötti kapcsolat erősítésére. E célkitűzés megvalósítása hívta életre az „Idősek a gyermekekért” programunkat. A város nyugdíjas szervezetei a civil szervezetek bevonásával hét alkalommal városi rendezvényt szerveznek a kisgyermek számára. A programokat kiépült partnerségen alapuló kapcsolatrendszer segítségével valósítjuk meg. A város gazdasági szervezetei és magánszemélyek által felajánlott pénzbeli és természetbeli adományokból, valamint az önkormányzat támogatásából finanszírozzuk ezeket. Ilyen program többek között a gyermeknap rendezvény és a hátrányos helyzetű gyermekek karácsonya is. A programok lebonyolításában a nyugdíjas szervezetek körülbelül nyolcvan tagja vesz részt.

JÓ EGÉSZSÉGET!

Nyugdíjas Egészségmegőrző Nap

FÖLDES

Az Egészségmegőrző Nap céljaként fogalmaztuk meg:

- példát mutatni az idősöknek egészségük megőrzésére,
- az egészségügyi intézmények segítségével kiszűrni a meglévő egészségkárosodást,
- tanácsadás a helyes életmódhoz,
- szórakoztatást, élményteli együttlétet biztosítani az idősöknek.

Örvendetes, hogy a kezdeményezést a helyi önkormányzaton kívül a Hajdú- Bihar Megyei Önkormányzat, a Megyei Nyugdíjas Szövetség anyagilag és erkölcsileg is egyértelműen támogatta. Szakmai támogatók közül elsősorban a Berettyóújfalui Területi Kórház szakemberi nyújtottak kiemelkedő segítséget, de a Megyei és Területi ÁNTSZ segítsége is jelentős volt. A technikai lebonyolításban résztvevő intézmények, gazdasági szervezetek, vállalkozók száma több mint hatvan volt.

A programon 1500 –2000 fő vett részt, ebből időskorú körülbelül 1000 – 1200 fő volt. Közel negyven nyugdíjas klub vett részt a rendezvényen, de más korosztály is képviseltette magát. A rendezvény forrásigénye 500 ezer forint volt, melyet a Megyei Önkormányzat, a Megyei Nyugdíjas szövetség és Földes Önkormányzata biztosított, illetve a résztvevő Nyugdíjas Klubok is hozzájárultak a költségekhez.

Egészségvédelmi Nap

BÁGYOGSZOVÁT

Az Egészségvédelmi Nap célja preventív jellegű, további célja a lakosság egészségi állapotának javítása, egészség-tudatának kialakítása és fejlesztése, az aktív időskorra való felkészítés elősegítése.

Célcsoportja a község felnőtt lakossága. Programunk nem titkolt szándéka az egészséges öregség, az aktív időskor feltételeinek megteremtése, a krónikus betegségek kialakulásának megelőzése.

A rendezvény a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, a helyi önkormányzat, partnercégek, a helyi egészségügyi alapellátás és a Borostyán Nyugdíjas Klub összefogásával valósul meg. A rendezvény fő szervezője és lebonyolítója a bágyogszováti Gondozási Központ.

Az Egészségvédelmi Napon több orvos-előadó, gyógytornász vesz részt. Reformételek bemutatásával és kóstolásával, tanácsadással egybekötött termékbemutatók, vércukor, vérnyomás, testsúlymérés várja az érdeklődőket.

“Útravaló” program

AJKA

Az önkormányzat képviselő-testülete 2004. február 10-én fogadta el “Útravaló” programot. A program célja a város népességmegtartó erejének növelése, a lakosság komfortérzésének javítása. A koncepció egyik kiemelt pontja az időskorú lakosságot érintő egészségmegőrző program. A statisztikák szerint a magyarországi lakosság egészségi állapota világviszonylatban is kedvezőtlen képet mutat, ezen a helyzeten akkor lehet változtatni, ha a megelőzés, a betegség időben történő felismerése az egészségpolitika szerves részévé válik. A város vezetése célul tűzte ki az 50 év feletti lakosság különböző szűrővizsgálatokon való

részvételének növelését. Ennek érdekében koncepciójában kimondta, hogy az az ajkai állampolgár, aki a Magyar Imre Kórház által évente meghirdetett szűrővizsgálatok közül legalább három vizsgálaton részt vesz, szűrővizsgálatonként ezer forint támogatásban részesül, a támogatás összege azonban legfeljebb hat ezer forint lehet. Házaspárok esetében a vizsgálatok száma összevonható, de a térítés mértéke ebben az esetben is legfeljebb hat ezer forint. 2004. október 31-ig az állampolgárok részére körülbelül két és fél millió forintot fizettünk ki. A program kezdetben az 50 év feletti korosztályt célozta meg, 2005-től azonban bármely állampolgár részt vehet a szűréseken.

A programmal a város háziorvosai és a kórház dolgozói is egyetértettek, és a részvétel feltételeiről tájékoztatták betegeiket. Az Ajka Városért Alapítvány Kuratóriuma az "Útravaló" programmal azonosulva vállalta a támogatások odaítélését, folyósítását. A szűrésekkel járó adminisztrációs munkát a háziorvosok külön juttatás nélkül felvállalták, betegek egészségének javítása, megőrzése érdekében. A Magyar Imre Kórház egyes szervezett szűrővizsgálatok elvégzéséhez támogatókat keresett és talált, valamint pályázati pénzekkel igyekezett a költségeket fedezni, mert az OEP ezeket a szűréseket nem finanszírozza. A képviselő-testület anyagilag támogatta a kórházat a szűrővizsgálatok miatt felmerülő többletköltségek miatt. A fejlesztéshez, felújításhoz biztosított forrás felhasználásáról a kórház főigazgatója döntött.

Idősek üdülése

BUDAPEST, III. KERÜLET

Az önkormányzat fenntartásában működő Óbudai Szociális Központ 1998-tól kezdve évente szervezi meg a kerületben élő idős emberek üdültetését Balatonszabadi-sóstón. Az önkormányzat által támogatott kedvezményes üdültetés évről-évre rendhagyó szabadidős programot kínál, így népszerűsége egyre nő. A régen úttörőtáborként működő kulturális objektum nemcsak klasszikus sátoros táborozásra nyújt lehetőséget, hanem kétszintes apartman házában komfortos, kényelmes nyaralásra is, gyerekes családoknak és idős nyugdíjasoknak egyaránt.

Ezek alapján merült fel először az ötlet mi lenne, ha a kerületben élő nyugdíjas emberek is lehetőséget kapnának kedvezményes üdülésre, kihasználva az utószezon adta lehetőséget. Az első üdültetés egy turnussal olyan sikerrel zárult, hogy a következő évben jelentkezők létszámára való tekintettel kétszer öt napra bővítettük az üdültetés időtartamát.

Az üdültetés, elejétől fogva részét képezte a szabadidő hasznos eltöltésére irányuló idősfoglalkoztatásnak és az izoláció elleni küzdelemnek, környezeti változást és emberi kapcsolatokat hozva az elszigetelt, ingerszegény környezetben élő emberek számára. Volt olyan jelentkező, aki tíz éve nem volt sehhol üdülni, mert nem tudott megfizetni egy hagyományos nyaralást, vagy mert nem volt senki, aki az utazás szervezésében illetve lebonyolításában segítette volna.

A programok kialakításánál minden esetben figyelembe vettük az egyéni képességeket, igényeket. A személyre szóló odafigyelés, egyéni bánásmód is segített abban, hogy az üdülésben résztvevő idős vagy fogyatékos emberek képességeik legjavát adják. Sikerélményeik erősítették önértékelésüket. A nagy odafigyeléssel, szakmai mérlegeléssel összeállított programhoz tartoztak sport tevékenységek (asztalitenisz, kosárlabda, tollaslabda, kapura rugó verseny), kézműves foglalkozások, amelyeken egy kézműves tábor mintájára készültek rongybabák, agyagfigurák, ikebanák, de legnagyobb sikere az üvegfestésnek volt. A legsikeresebb munkák bemutatásra kerülhettek a Művészeti Fesztivál idején megrendezett kiállításon az Óbuda Múzeumban. Szellemi vetélkedők, táncos multságok, szalonnasütés, egy napos kirándulás tette még színesebbé a sóstói tartózkodás idejét. Legutóbbi programunkban egy Bécsi Kávészó imitálása is szerepelt, ahol megfelelő stílusú ruhába

öltözött munkatársak kínálták a kávéházi finom süteményeket, aromás kapucsínót, mindezt élő zene mellett, mely még inkább visszahozta a kor hangulatát.

Az üdülők hangulata a résztvevők visszajelzései alapján minden évben nagyon jó, maradandó élményt nyújt a résztvevőknek és az üdültetésben résztvevő valamennyi kollegának egyaránt.

Egyik kollegánk a következőként fogalmazta meg a programmal kapcsolatos tapasztalatait:
„Az ötnapos együttlét sorstársakból és a segítőkől közösséget kovácsol. Az alkotás öröme, a közös játék, az élő zene, a szép környezet és a programok élményei érzelmi feltöltődést nyújtanak. Elfeledtetik a résztvevőkkel az otthoni nehézségeket, fiatalnak, épnek és teljesnek érzik magukat erre a kis időre.”

A professzionális segítő a folyamatos együttlét alatt saját élmények szerzésével gazdagíthatja személyiségét, közelebbről megismeri az idős ember életét, nehézségeit, lelkivilágát.

Az üdültetést az önkormányzat évente 1,6 millió forint pályázaton elnyerhető összeggel támogatja. Az idősök részéről is szükség van önerőre, mely turnusonként tizenhárom-tizenöt ezer forint. Ez a költség magában foglalja a szállítást autóbusszal oda-vissza, öt éjszaka, hat nap szállásköltségét, napi háromszori étkezést, egy napos kirándulást autóbusszal és a kirándulóhelyen ebédet, esetleg belépőket, illetve az üdülés során felmerülő szabadidős programok anyagköltségeit és az esti programokhoz az élő zenét.

Gyógyászati segédeszközök kölcsönzése

CSÖMÖR

A gyógyászati segédeszköz kölcsönzését úgy tudjuk biztosítani, hogy forrásul a lakosság által felajánlott, már feleslegessé vált segédeszközöket átvesszük, s ezt adjuk tovább a rászorulóknak. Ezeket az eszközöket a kórházi ágytól (decubitus matrac) a toloszékig ingyenesen közvetítjük. Azon túl, hogy az eszköz ingyenes biztosításával segítünk, az ápoló és ápolt sajátos problémáit is megismerjük, s ez jó alkalmat teremt a lehetséges szükségletek megismerésére, a szolgáltatásaink felajánlására. Gyakran ez egy segítő kapcsolat indulásának első állomása.

Gyógyászati segédeszközök kölcsönzése

LÁBATLAN

1998-ban lehetőség nyílt a Soros Alapítványnál pályázat benyújtására, amely a gyógyászati segédeszközök megvásárlását, és ezek kölcsönzésének megszervezését támogatta. Az önkormányzatunk által működtetett Idősök Klubja sikeresen pályázott. A szolgáltatás bevezetéséhez nagyban hozzájárult az is, hogy a legközelebbi gyógyászati segédeszköz bolt a huszonöt kilométerre lévő városban működött, ahol csak megvásárolva juthatott hozzá a rászoruló az eszközökhöz. A szolgáltatás bevezetésével nemcsak az időskorúakat céloztuk meg, hanem minden helyi lakost. A megnyert pénzüsszegekből gyógyászati segédeszközöket vásároltunk: tolokocsi, ágytál, járókeret, decubitust megelőző eszközök, ágyasztal, csőrös pohár, ágyban, illetve fürdetéshez használatos kényelmi- és segédeszközök. Ezután külön raktár kiépítésével megszerveztük a biztonságos tárolási lehetőséget.

A kölcsönadás adminisztrációjára dokumentációt vezettünk be, amibe az eszköz megnevezése, darabszáma, a kölcsönkérő adatai és a dátum szerepel. Az eszköz használója aláírásával igazolja az eszköz igénylését és felelősségét arra vonatkozóan, hogy az átvett eszközt megfelelő állapotban szolgáltatja vissza.

A helyi televízióban és újságban hívtuk fel a figyelmet a kölcsönzés lehetőségére és módjára. A raktárkészletünket folyamatosan bővítjük, annak a felhívásnak köszönhetően, amit a lakossághoz intéztünk a már nem használt segédeszközökre vonatkozóan. A gyakorlat azt mutatja, hogy az igény nagy a szolgáltatásra, és a már megtapasztalt segítségnyújtási lehetőséget az igénylők egymás között is terjesztik.

Javasoljuk mindenkinek, hogy e nem nagy anyagi, illetve adminisztrációt és munkát igénylő szolgáltatást vezessék be bátran, mert ezzel időt, pénzt takarítanak meg a rászorulóknak és hozzátartozóiknak egyaránt

EMLÉKEZÉS beszélgető csoport

BUDAPEST, XX. KERÜLET

A Lajtha utcai Gondozási Központban 2003 augusztusában indult el az EMLÉKEZÉS beszélgetős csoport, mely felhasználja a reminiscencia csoportfoglalkozás elemeit. A reminiscencia módszerrel 2003-ban a „Demens idők alap- és szakellátásának megteremtése” című fővárosi (FSZA) pályázat keretein belül ismerkedtek meg a Gondozási Központ szakemberei.

A program célja a beszélgetéseken részt vevők életének eseményeire való visszaemlékezés, a régi emlékek előhívása. A kéthetente tartott foglalkozásokon a Lajtha utcai klub tagjai, illetve az átmeneti gondozóház lakói vesznek részt, foglalkozásonként átlagosan nyolctizenkét fő.

A beszélgetések témái az elmúlt időszakban többek között a család, a gyermekkori lakás, a régmúlt divatja és a háztartás voltak. Az emlékek régi háztartási eszközök, képek, ruhák segítségével idéződnek fel, különböző aktivitásokkal ötvözve, mint a rajzolás, mozgás, szavalás. A csoportot szociális munkás vezeti gondozó kolléga segítségével. Minden foglalkozásról feljegyzés készül.

Az EMLÉKEZÉS beszélgető csoport a speciális szakmai ismeretek megszerzése után indult, abból a felismerésből, hogy a mentális hanyatlás folyamatát és az abból adódó deficiteket befolyásolni lehet, segíthető az életminőség szempontjából fontos készségek hosszabb idejű megőrzése. A csoport a Gondozási Központban korábban is megvalósuló széleskörű primer prevenció mellett, a mentális funkciók célzottabb megerősítését szolgálja. A másodlagos prevenció eszközeként segít a kismértékű kognitív nehézségek leküzdésében, valamint lassítja a további romlás ütemét.

A kezdeményezés megvalósítását nehezítette, hogy a gondozási feltételek csak részben megfelelőek a romló mentális állapot miatt segítségre szoruló idős emberek számára. A foglalkozás alapja régi tárgyak, eszközök gyűjtése, mely nem igényel nagy pénzügyi befektetést.

A csoport népszerű az idős emberek körében, és sikerélményt nyújt a munkatársak számára is.

Szociális üdülés nyugdíjasoknak

BUDAPEST, XII. KERÜLET

Több mint tizenkét éve szerveződik az üdültetés, az igények miatt évről-évre nagyobb létszámban, több helyszínnel. Az önkormányzat saját balatoni üdülőjében adott volt a lehetőség a szolgáltatásra, ami később a csereüdülések lehetőségével bővült. A program célja volt az idős emberek számára nyújtott szociális szolgáltatások bővítése.

A nyugdíjas korú és a mindenkori öregségi nyugdíjminimum két és fél szeresét meg nem haladó jövedelemmel rendelkező idős emberek számára hirdetjük a lehetőségét. A jelentkezőktől minden esetben kérünk orvosi-alkalmassági igazolást. Tekintettel a résztvevők korára és esetleges betegségeikre, igyekszünk olyan helyszíneket keresni, ahol lehetőség nyílik gyógyfürdő, termálfürdő és a hozzátartozó egyéb kezelések igénybevételére, mint például Cserkeszőlő, Berekfürdő, Bázakerettye. A helyszín kiválasztásánál szem előtt tartjuk azt is, hogy a természetet kedvelők is találjanak alkalmat a kirándulásra, túrázásra. A Sopronba

szervezett üdülések alkalmával, pedig a múzeumba, illetve a régi műemlékek közé vágyók érezhetik jól magukat.

A csereüdülés keretében több önkormányzat, illetve szociális intézmény a partnerünk volt. Ám az évek folyamán a helyszínek állandósága, és a jórészt eladásra került üdülők miatt a partnerkapcsolatok száma csökkent, ma már csak Sopronban van erre lehetőség.

Tapasztalataink nagyobb része pozitív. A vendégfogadók mindenütt nagy szeretettel fogadják a kerületi lakosokat, amit a résztvevők elégedettsége mutat. A megvalósításban nagy szerep hárul a Gondozási Központokra, melyeknek feladata az üdülés hirdetése, a felvételi lapok átvétele és az idősek kíséréte.

Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek tervezik az idősek szociális üdültetését javasoljuk, hogy a szociális szempontokat mindvégig tartsák szem előtt. Célszerű jövedelemhatárt és rászorultsági alapot meghatározni, mert ha ezek nincsenek kezelhetetlenül felduzzadhat a résztvevők száma, és emiatt a későbbiekben már nem beszélhetünk szociális jellegről.

Az üdültetés forrásigénye a következőképen alakult: 2001-ben körülbelül egy millió forint, 2002-ben 1,3 millió forint, 2003-ban 1,4 millió forint, 2004-ben pedig 1,7 millió forint volt. Az évről-évre növekedő költségeket elsősorban a bővülő helyszínekkel magyarázhatjuk, illetve a szállás, az étkezés és a költőpénz mértékének körülbelül tíz százalékos emelkedésével. Az utazási költségeket az idősek fizetik.

Hegyvidéki Egészségnap

BUDAPEST, XII. KERÜLET

A Hegyvidéki Egészségnap megrendezésekor elsődleges célunk volt a kerület polgárai, nagyobb számban nyugdíjasai számára alkalmat teremteni arra, hogy igénybe vehessék kerületünk egészségügyi szolgáltatásait, részt vehessenek családi programokon és igényes szabadtéri produkciók nézői, élvezői lehessenek egy őszi hétvégén. Fontosnak tartottuk, hogy a rendezvény ebben az évben is igényes, színvonalas és komplex szórakoztatást biztosítson. A rendezvényen mintegy kétezer kerületi polgár számára közösen nyújthatunk a szűrővizsgálatok és a tanácsadások során prevenciót, a programok révén pedig felhőtlen szórakozást.

Az program célcsoportja minden kerületi lakos a csecsemőkorúaktól a 60 éven felüliekig. Az egészségügyi vizsgálatok során elsősorban az időskorú lakosság volt a célcsoport.

A szervezést segítő tényezők a következők voltak: a kerületi lakosok igénye a programra, az egészségügyi szolgáltatók nagyszámú részvétele, az önkormányzat támogatása és az önszervezők részvétele a programok lebonyolításában. Akadályozó tényezőként említhető a szponzorok fokozatosan hanyatló részvétele.

A program forrásigénye kezdetben 300-400 ezer forint volt, a legutóbbi rendezvény azonban 800 ezer forintba került.

A program követőinek tapasztalatként elmondható, hogy a család tagjainak összetartását, valamint a generációk közötti kapcsolatok segítését eredményezheti egy ilyen volumenű rendezvényesorozat.

Őszi Napfénytábor

MARCALI

Az Őszi Napfénytábor első alkalommal 1982-ben került megrendezésre a Somogy-megyei Vöröskereszt, a KISZ és a Megyei Tanács kezdeményezésével, a Somogy-megyében élő idős emberek üdültetésére céljából. A megye településeiről olyan egyedülálló, nehéz szociális helyzetben lévő személyek vettek részt a programon, akik nyaralásukat más módon megoldani nem voltak képesek.

Az Őszi Napfénytábor Balatonfenyves-alsón kerül minden nyár végén megrendezésre a Vöröskereszt, a Megyei Önkormányzat és a helyi önkormányzatok támogatásával. Az egyhetes üdülés ideje alatt kulturális, szórakoztató programok, hajókirándulás, vetélkedők, játékok szervezésével biztosított az önfelelt kikapcsolódás.

Marcali minden évben több idős ember, kezdetben hat-tíz fő, idén három-öt fő részvételét biztosította a részvételi díj átvállalásával. A településről egyedül élő nyugdíjasok vesznek részt a táborban, az átlagéletkor 65-70 év.

Egészségmegőrző előadások

BONYHÁD

Az időskori betegségek az idős lakosok körében nálunk is egyre gyakrabban jelentkeznek. Ezekkel az előadásokkal szeretnénk felhívni a figyelmet a betegségekre, megelőzésükre, a helyes életmódra és az egészségmegőrzésre. 1997 óta működik a program a Bonyhád és Vidéke Nyugdíjas Egyesület szervezésében.

A program indulása a Soros Alapítvány pályázatához kötődik. A pályázat elnyerése után az ÁNTSZ és a városi kórház szakemberei tartottak tájékoztató előadásokat főleg nyugdíjasoknak. Azóta is évről évre jelentkezik az igény ezekre az előadásokra. Az egészségügyi szakemberek szívesen vesznek részt a rendezvényeken, ahol nagy az érdeklődés.

Az önkormányzat a helyszínt és a technikai felszereléseket biztosítja. Az egyéb kiadásokat évről évre pályázati úton biztosítjuk.

Praxislabor

KAPOSVÁR

Az önkormányzat önként vállalt feladata a laboratórium működtetése. E feladatok felvállalásával a házi orvosok és a rászoruló betegek amúgy is jelentős többletterheit kívántuk csökkenteni. A tevékenységet két telephelyen, a praxislaborban és egy mintavételi helyen végzik. A labor csak a házi orvosoktól fogadhat beutalót, emiatt az üzemorvosok, iskolaorvosok és szakorvosok kiesnek az ellátottsági körből, és ez kedvezőtlenül befolyásolja a finanszírozást. A laboratóriumi szolgáltatást négy laborasszisztens biztosítja. A működési engedély feltétele laboratóriumi szakorvos alkalmazása is. Ennek önkormányzatunk eleget tesz, mivel napi két órában foglalkoztat két szakorvost. A szolgáltatás tárgyi feltételei 1998 óta teljeskörűen biztosítottak. A működési engedély áttekintése során a vérvizsgálati lehetőségek köre szűkítésre került, a hemoglobinszint és hemotokrit vizsgálatok elvégzését szakmai feltételek hiányossága miatt a továbbiakban nem engedélyezték.

A működési költségeket az ÁNTSZ engedélye alapján az Egészségbiztosítási Pénztár mintegy harminc százalékos mértékben finanszírozza. Összességében a szolgáltatáshoz az önkormányzat nyolc millió forinttal járult hozzá ebben az évben. A fekvőbetegek otthonában történő mintavétel magas költségekkel jár a gépkocsi használat, az üzemanyag költség és a gépkocsivezető bére miatt. Ennek ellenére ezt a szolgáltatás is célszerű fenntartani, mert nagy rá az igény.

Az ellátás iránti igény évek óta folyamatosan emelkedik, mind a mintavételek számát, mind pedig az elvégzett vizsgálatok számát tekintve. 2003-ban az elvégzett vizsgálatok száma megduplázódott a 2000-es évhez viszonyítva.

Egészségügyi szűrővizsgálatok

PILISCSÉV

Illetékes bizottságunk tagjai megfelelő rálátással rendelkeznek a községben élő korosztályok egészségügyi és szociális helyzetére. Ezért merült fel évekkal ezelőtt az a gondolat, hogy

rendszeres szűrésekkel, preventív módon előzzük meg az időskorúakat veszélyeztető betegségeket.

Az Idősek Klubjában rendeztünk rendszeres vérnyomásmérést, vércukor ellenőrzést, hallás-, látás vizsgálatot, csontsűrűség mérést, nőgyógyászati szűrést. Mivel a vizsgálatokról pozitív lakossági visszajelzéseket kaptunk, a szűrővizsgálatokba bevont idősök körét kibővítettük minden helyi időskorúra. Segítőink elsősorban a helyi egészségügyi, illetve szociális dolgozók, valamint az általuk felkért kórházi szakemberek. Meg kell említenünk a 2002-ben végzett emlőszűréseket is, melyet a kistérséghez tartozó önkormányzatok közösen finanszíroztak, és a szűrésre külön busszal szállították a jelentkezőket.

2003-ban igen jól sikerült Egészségnapot szerveztünk, melyre az egész lakosságot meghívtuk. Intézményi dolgozóink, képviselőink segítségével egész napos szűréseket, tanácsadásokat, előadásokat, ételbemutatókat tartottunk. A szűréseken összesen 166 fő jelent meg. 2005-ben újra tervezzük ennek a programnak a megvalósítását.

A szükséges kiadások fedezetét képviselő-testületünk éves költségvetésében biztosította, valamint a községben működő vállalkozók is jelentős összegekkel támogatták rendezvényünket. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy mindenki szívesen vett részt a szervezési munkában: intézményi dolgozók, a Nyugdíjas Klub vezetősége, a képviselők és a hivatali dolgozók. A jövőben is tervezzük hasonló szűrések, rendezvények szervezését. Akadályozó tényező csak az anyagiak hiánya lehet.

Egészségügyi Központ

SELLYE

A sellyei Egészségügyi Központ 1992 óta működik. Az alábbi szakrendelések kezdettől fogva működnek a Központban: szülészet-nőgyógyászat, reumatológia (fizikoterápia), labor, szemészet. 2000-től pszichiátriai szakrendelés is indult, ugyanebben az évben a fizikoterápiás szakrendelés új eszközökkel bővült (Laezer, 4 rekeszes galván). A szakellátások az igényeknek megfelelően lettek kialakítva, amit az előregedő lakosság körében a házi orvosok mértek fel.

Az idősök szükségleteit kielégítve a szemészeti szakrendelés keretein belül lehetőség van szemüveg felírásra és kiadásra is. Ezt főként az indokolta, hogy az idősök nehezen jutnak el a nagyobb városokba.

Kedvezményes termálfürdő belépő

SELLYE

A helyi Termálfürdő vendégforgalma 2004-ben több mint harminc ezer fő volt. A jegyárak kialakításánál figyelembe vettük a város és vonzáskörzete anyagi lehetőségeit is, ennek eredményeképpen a nyugdíjasok kedvezményes jegyekkel vehetik igénybe a szolgáltatást. A kedvezményes jegyárakat az üzemeltető vállalat javaslata alapján önkormányzatunk elfogadta.

A programot akadályozó tényező nem volt, hiszen városunkban minden képviselő és bizottsági tag tisztában van a nyugdíjas korosztály csekély mértékű anyagi erőforrásaival. Az elgondolást mindenki támogatta. 2005-ben is igyekszünk a jegyárak kialakításánál messzemenően figyelembe venni a nyugdíjas látogatók igényeit és anyagi lehetőségeit.

Önkormányzatunk mindig kiemelt figyelmet fordított az idősök igényeire, az idősekről való gondoskodásra. Véleményünk szerint fontos, hogy hozzájáruljunk az időskor méltóságának megőrzéséhez, és lehetőségeinkhez képest minden eszközzel segítsük őket.

Egészségügyi szűrővizsgálatok és előadások

MEZŐZOMBOR

Az egészségügyi szűrővizsgálatoknak egyre nagyobb a népszerűsége, hiszen a vizsgálatokra nem kell messzire utazni az idős, nehezen mozgó embereknek. Csak abban az esetben kell távolabbi városba utazni, ha azt a szűrővizsgálat indokolja.

Az egészségügyi előadások és más bemutatók szintén hasznosak az időseknek, hiszen egyrészt új dolgokkal gazdagodhatnak, ami egészségük megőrzéséhez vagy helyreállításához szükséges lehet, másrészt pedig ezek az előadások közösségi elfoglaltságot is jelentenek.

A program indításakor az önkormányzatot az a legfőbb cél vezérelte, hogy minden idős ember érezze, hogy valakire támaszkodhat, hogy van valaki, aki mögötte áll.

Egészségügyi szűrővizsgálatok

NAGYVELEG

Az önkormányzat és a helyi háziiorvosi szolgálat szervezésében helyben végezzük a csontritkulás- és a szemészeti vizsgálatokat, valamint a nőgyógyászati rákszűrést.

A program az egészségünkkel való törődést célozza meg. Az igénybe vevők köre főképp az 50 év feletti korosztály. A szűrés költségei minimálisak.

A program követőinek ajánljuk, hogy a szűrővizsgálatokról írásos, személyre szóló felhívással értesítsék a lakosságot, mert néhány közterületi hirdetőtáblán elhelyezett plakát nem hozza meg a várt eredményt.

Reumakör Klub

NYÍRBÁTOR

Az önkormányzat 1996 januárjától a szociális rehabilitációs program keretében heti rendszerességgel Reumakör Klubot működtet, azon nyugdíjasok számára, akik valamilyen ízületi vagy mozgásproblémával küzdenek. Mára már a klub tagjainak száma harminc fő fölé emelkedett, akik két csoportban folyamatosan részt vesznek a foglalkozásokon. Állandó programjukba tartozik a jóga és az életmód tanácsadás, valamint az ismeretterjesztő, tájékoztató előadások, a kirándulások, az ételkóstolók, a termékbemutatók és az egyéb témájú beszélgetések.

Szűrési program

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

Az önkormányzat a lakosság egészségügyi ellátása terén fontosnak vélte a rugalmasság, a szakmaiság és az egyén tiszteletének elvét. Miután a Johann Béla Népegészségügyi Program elkészült, a város egészségügyi vezetése úgy gondolta, hogy a lakosság tudatos preventív egészségügyi szemléletét erősíteni kell. Az önkormányzat úgy vélte, hogy a demográfiai mutatók és az idősödő lakosság számának növekedése miatt az Irányított Betegellátási Modellben való részvétel alkalmas lesz egy egészségügyi reform és egy komplett lakossági szűrési program elkezdésére. Ennek érdekében a hivatal dolgozói elkészítették az ehhez szükséges pályázatot. Újszerűnek mondható, hogy ez esetben a szervező egy kórház és nem egy háziiorvosi team. E sajátos helyzet több változást hozott a város életében: szorosabb együttműködést és kommunikációt a fenntartó, a kórház és a házi orvosok között, a definitív ellátás alapellátási szinten történő megvalósulásának lehetőségét, és egy komplex prevenció program közös kidolgozását, amelyben komoly szerepet kapott az önkormányzat által 2001-ben elkészített szociális térkép.

Önkormányzatunk célja a minőségében megfelelőbb egészségügyi ellátás megszervezése és hosszabb távon a népegészségügyi mutatók javítása. A város vezetésének kiemelkedő célja a városban élő idősödő, nyugdíjas emberek számára biztosítani, hogy családjuk körében minőségileg jobb életet élhessenek. Ezen célkitűzés csak akkor valósítható meg, ha a

prevenációs stratégiának és a város egészségtervének szerves része az idős lakosság szükségleteinek kielégítése és egészségének megóvása.

Az hódmezővásárhelyi Irányított Betegellátási Modellben résztvevő orvosok közül - a szervező által 2004 júniusában kiírt prevenációs programokat megvalósító pályázaton - huszonkilenc kapott támogatást.

A prevenációs cél megvalósításának eszközei: 1. kérdőíves szűrések, kockázatfelmérések; 2. tájékoztató füzetek, kiadványok összeállítása, terjesztése. A kérdőíves szűrések és a kockázatfelmérések a következőkből állnak: szív-érrendszeri rizikószűrés, dohányzási szokások megismerése, szájüregi daganatok szűrése, illetve prosztatata betegségek szűrése (erre 2005-ben kerül sor). Kétfajta tájékoztató füzet jelent meg: az egészséges életmódra nevelő prospektusok a középkorúak és a 60 év feletti korosztály részére, illetve emlőrák szűrés fontosságát bemutató kiadvány. Az emlőrák szűrés fontosságát kiemelő füzetek megjelenését követően megemelkedett a szűrésre jelentkezők száma épp úgy a 40, mint a 60 év feletti lakosok körében. Így a leszűrt lakosok aránya meghaladta az országos átlagot.

2005-ben tovább bővül a prevenációs programok skálája. Folytatódik a megkezdett szív-érrendszeri és szájüregi szűrés, emellett új prevenációs tevékenységként indul el a prosztatata betegségek szűrése, melynek célcsoportja kimondottan az 50-60 év feletti korosztály. Az említett szűrési programok célcsoportjának jelentős részét képezik a 60 év feletti lakosok.

Gyógytornász, gyógymasször, illetve dietetikus

TOLNA

A vezető házi orvos és a vállalkozó házi orvosok kezdeményezésére alkalmaztunk gyógytornászt, gyógymasszörzt és dietetikust - lakossági igények alapján. A vezető orvos által készített előterjesztést az önkormányzat képviselő-testülete elfogadta. Akadályozó tényezők nem merültek fel, mivel adottak voltak a személyi és a tárgyi feltételek (a rendelők már megvoltak, a gyógytornásznak pedig a városközpontban biztosítottunk helyet), így indulhattak el ezek a szolgáltatások.

Konkrét célcsoport nincs. Bárki, aki ilyen fajta problémákkal küzd - kortól függetlenül - igénybe veheti ezeket a szolgáltatásokat. Az önkormányzatnak csupán egyetlen kikötése van: csak tolnai házi orvosi beutalóval lehet igénybe venni a szolgáltatásokat. A környező település betegeit csak akkor lehet fogadni, ha szabad kapacitás van, mivel az orvosok bérét teljes egészében a helyi önkormányzat finanszírozza.

A szolgáltatás forrásigénye a vállalkozói házi orvosi díj, illetve a gyógytornász részére vásárolt fektetőágy és kisebb segédeszközök, melyek együttes értéke nem haladta meg a 100 ezer forintot.

A kezdeményezés jónak bizonyult, az igénybevevők száma nő. Mind az orvosaink, mind a betegeink elégedettek.

Életmód program

TÁPIÓSZECSŐ

A helyi Idősek Klubja működésével, rendezvényeivel, programjaival szolgálja a településen élő idős lakosságot. Rendszeresen megrendezésre kerülnek egészségmegőrző előadások, illetve a Vöröskereszt szervezésében szűrővizsgálatokon (ultrahang, csontritkulás mérés) vehetnek részt a településen élők. Az előadásokra, vizsgálatokra előre meghirdetett időpontban az Idősek Klubja épületében kerül sor.

Az életmód programban - szakemberek bevonásával - főként az időskori táplálkozás és mozgás témakörére fektetjük a hangsúlyt. Az előadásokat termékbemutatókkal, ételkészítési ötletekkel színesítjük. Cél, hogy az idős ember a lehető legteljesebb életet élje.

A minőségi élet fogalmának fontos eleme a prevenáció és a rehabilitáció. A gerorehabilitáció keretében főként fiatal nyugdíjasoknak céloztunk meg. Ennek a programnak a célja, hogy

havi egy alkalommal tanfolyam keretében felkészítjük a nyugdíjba vonulót az életmódváltásra.

Tervezett témáink: természetes öregedés, az időskor pszichés és szociális problémái, lelki egyensúly szerepe az egészségmegőrzésben, leggyakoribb betegségek kialakulása időskorban, a magasvérnyomás és a cukorbetegség kezelése az egyén részéről, mozgásszervi betegségek kialakulása és a mozgás szerepe időskorban, ajánlott gyógytorna mozgásszervi megbetegedések után, a táplálkozás szerepe időskorban, ajánlott diéták alkalmazása, életvezetési tanácsadás.

A szociális ellátórendszer keretei között rendelkezésre álló források (anyagi és nem anyagi természetűek egyaránt) optimális felhasználásával kívánunk célt elérni.

Rákbetegek Klubja

SZÁZHALOMBATTA

A Rákbetegek Klubja több éve alakult, s a Barátság Művelődési Központ keretei között működik. A klubnak huszonnyolc tagja van. A betegek körében egyre nagyobb az érdeklődés a klub tevékenysége iránt. A klubban életmód tanácsokat, lelki segítséget kapnak a tagok. A speciális étrend és a táplálék kiegészítők nagy anyagi megterhelést jelentenek a rákos betegek számára, ezért költségeik fedezéséhez a klub segítséget nyújt az önkormányzati támogatásnak köszönhetően. 2004-ben a Rákbetegek Klubja 300 ezer forint támogatásban részesült a Fogyatékkal Élők Támogatási Alapjából.

Nyáralás

BUDAPEST, V. KERÜLET

Az elő-, és utószezon nyáralás Balatonfenyvesen, az önkormányzat apartmanos, összkomfortos, vízparti táborában maradandó élményt nyújt az időseknek. Az, hogy nemcsak a szociális ellátásban részesülő nyugdíjasok jelentkeznek, lehetőséget biztosít számunkra, hogy megismertessük munkánkat másokkal is. A nyáraló csoportokhoz gondozónői felügyeletet biztosítunk, így a kerületi nyugdíjasnak egyrészt van lehetősége arra, hogy érdeklődjön a gondozási lehetőségek igénybeviteléről, másrészt a szakképzett gondozónő jelenléte biztonságot jelent számukra. Bármilyen történet, ismerőshöz fordulhatnak segítségért.

Az igénybevevők körébe elsősorban az egyedülállók tartoznak, de lehetőség van házaspári elhelyezésre is. Az utazás az önkormányzat autóbuszával történik.

A térítési díj a mindenkori étkezési díj nyersanyag normájához igazodik. Az állami normatíva természetesen nem fedezi a kiadásokat. Különösen rosszul járunk az osztószámmal, mely 251 napos üzemeltetést ismer el.

Az üdültetés költsége mintegy tizennégy millió forint, melyet önkormányzatunk az idősek iránt érzett tisztelet és megbecsülés bizonyítékaként minden évben biztosít.

Fizioterápiás ellátás

CSANÁDPALOTA

Községünkben a betegségek megelőzésére, kezelésére 1982 óta működik a fizioterápiás szakellátás, melynek feladata a reumatológiai kezelésre szoruló beteg - szakorvos, illetve háziorvos által előírt - kezelése, valamint a kezelésekkal kapcsolatos kiegészítő tevékenység elvégzése. A szolgálat az önkormányzat által fenntartott központi orvosi rendelőben működik. A kezeléseket munkanapokon reggel fél nyolctól délután két óráig az orvosi rendelőben végzik, délután két órától pedig a fekvőbetegeket látják el a betegek lakásán. A szakrendelésen alkalmazott kezelések: rövidhullám, galván, diadinamic, ultrahang, szelektív ingeráram, nehezen gyógyuló sebek kezelése, inhalálás, kislabor vizsgálatok.

A feladatot két fő közalkalmazotti jogviszonyban és teljes munkaidőben foglalkoztatott, munkajogilag a Területi Gondozási Központhoz tartozó szakképzett szakasszisztens látja el. A tevékenység közvetlen szakfelügyeletét a makói Dr. Diósszilágyi Sámuel Kórház - Rendelőintézet szakfőorvosa, irányítását és ellenőrzését a szakorvos és a házi orvosok végzik. A fizioterápiás ellátás nem kötelező önkormányzati feladatként működik községünkben. A helyben történő ellátással a rászorulóknak nem kell több kilométert utazniuk a kezelésekre. Az utazást sok mozgáskorlátozott, idős ember nem is tudná önerőből megoldani, így a szolgáltatás jelentős költségmegtakarítást eredményez a betegeknek. Az évi statisztikai jelentések adatai alapján a kezelték fele időskorú, akiknek körülbelül egyharmada mozgásképtelen háznál kezelt beteg.

Az önkormányzat költségvetésében a fizioterápiás ellátásnak a 2004-re tervezett kiadási előirányzata körülbelül 3,7 millió forint volt, melyből a személyi jellegű juttatások körülbelül 2,4 millió forintot, a munkaadót terhelő járulékok 840 ezer forintot tesznek ki, a dologi kiadásokra tervezett összeg pedig 457 ezer forint. Az alkalmazottak bérét és a fenntartási költségeket 1997. május 1-je óta teljes egészében az önkormányzat fedezi. A feladatellátást illetően a gépek karbantartására, új gépek beszerzésére az önkormányzat egyre kevesebb forrást tud teremteni. A fentebb írt indokok alapján azonban a több mint húsz éve helyben működő szakellátás megszűnését szeretnénk elkerülni. A szolgáltatás MEP finanszírozásra történő befogadására az önkormányzat már több alkalommal nyújtott be pályázatot, mindezidáig sikertelenül.

Egészségmegőrző szűrővizsgálatok

CSANÁDPALOTA

Az egészségmegőrző szűrővizsgálatok kezdetben az évenkénti kötelező tüdőszűrés alkalmával kerültek megszervezésre a tüdőszűrést végző makói Tüdőgondozó szervezésében. Ezek a szűrővizsgálatok sikeresek voltak, így később is igényelte a lakosság, ezért a körzeti védőnői szolgálat vállalta a megszervezését.

A szűrővizsgálatokkal az önkormányzat célja a betegségek megelőzése, korai felismerése, a mentőszolgálat igénybevételének elkerülése, a költségmegtakarítás, valamint az idővel való takarékoság volt. A makói kórházban végzett kezelésekre történő beutazás tömegközlekedési eszközzel oldható meg. Az utazáshoz útiköltség-térítés igényelhető ugyan, de a buszállomás és a rendelőintézet közötti körülbelül egy kilométeres távolságot gyalog a nehezen mozgó, idős emberek nem tudják megtenni, így kénytelenek taxit fogadni, mely plusz költséggel jár. A szűrővizsgálatok időtartamához viszonyítva pedig sok a holt idő, a tétlen várakozás.

Az egészségmegőrző szűrővizsgálatok a következők: szemészeti, csontsűrűség, ortopédiai és nőgyógyászati rákszűrés. A szakorvosok a vizsgálatok céljából a művelődési ház és az orvosi rendelő helyiségeit térítésmentesen használhatják. A vizsgálathoz szükséges eszközök Makóról történő kiszállítását az önkormányzat vállalja saját gépkocsijával és saját költségére. A vizsgálatokon egy-egy alkalommal megjelenők száma átlagosan hatvan fő, akiknek több mint fele 60 év feletti.

Ebben az évben a Családsegítő Központ és az Idősek Klubja is bekapcsolódott a szűrővizsgálatok szervezésébe, és a védőnői szolgálattal közösen szervezték az Egészségnapot, melynek keretében számítógépes állapotfelmérést, masszírozást, vérnyomásmérést végeztek, és különböző termékbemutatókat tartottak.

Tájékoztató jellegű vérnyomásmérés

PUSZTAFÖLDVÁR

E szolgáltatáshoz egy pályázati kiírás adta az ötletet, nevezetesen a Soros Alapítvány „Leszakadó rétegek egészségügyi ellátásának támogatása” elnevezésű pályázati anyagunkban vállaltuk 1999-ben, hogy az Idősek Klubjában a gondozónők nemcsak a szociális

ellátórendszerünkhöz tartozó személyeknek mérik a vérnyomását, hanem a község lakosai közül azoknak is, akik ezt igénylik tájékoztató jelleggel megméri a vérnyomását. Nos ez a pályázat sikeres volt, a benne vállalt program szintén, ugyanis 1999 óta folyamatosan tart ez a munka a lakosság legnagyobb meglepedésére, a házi orvos beleegyezésével.

BIZTONSÁG

A félelem nélküli élet biztosítása

PETŐFISZÁLLÁS

Családok, elesettek, idősek és magányosak élnek tanyán a legkülönfélébb környezetben: erdős-bozótos területen, lakatlan tanyákkal körülvéve, fokozottan veszélyeztetett közegben. A tanyavilág nyáron, szép időben felüdülést hozhat az egészséges, életerős ember számára. Nem ugyanaz az érzése azonban annak, aki este, éjszaka, vaksötétben, járhatatlan utak mentén, betegségtől, munkától elgyötörtten szeretne nyugovóra térni. Ilyenkor eluralkodik a félelem, a szeretteik iránti aggodás, a magány elviselhetetlen súlya. Ha ezt még nyugtalanító zajok, a megszokottól eltérő mozgások tetézik, akkor a feszültség csak fokozódik. A közösségbe tartozás, a biztos segítség tudata belső tartást és erőt képes adni a magányos embereknek.

Ezzel a céllal alakult meg 1991-ben a helyi polgárőrség, amely először a Megyei Szövetség tagjaként működött. 1998-tól közhasznú szervezet lett. Az első időszakban a rendőri munka segítségével, később széleskörű települési feladatok elvégzésében tevékenykedtek. A járőrszolgálatok jelzései egyre inkább kiterjedtek az élet eseményeire is, éjjel-nappal nyitott szemmel jártak és túllépték a hivatalos szolgálati időt. A polgárőrök három központi számot tettek közzé, melyek állandóan hívhatóak. A jelzés alapján a készenlétben lévő polgárőr-páros ha szükséges, akkor azonnal a helyszínre vonul segítségnyújtás céljából, vagy további segítséget von be.

Emberileg érzékenynek kell lenni mások vívódásaira ahhoz, hogy cselekvés, netán cselekvéssorozat induljon el. Megtették ezt a polgárőrök, akik önzetlenül jártak a földutakat, látogatták a tanyák környékét, zavartak el bemerészkedő őzcsapatot, riasztottak meg hívatlan látogatókat, vittek haza hóban elesett embert, élelmiszert szállítottak a havazás idején a külvilágtól elzárt tanyákra, kutattak csellengő gyermekek után. A felmerülő problémákat megpróbálták saját maguk megoldani, egyik ilyen fontos lépés volt, hogy mobiltelefonokat vásároltak a szervezeten belül és az ellátásba általuk bevont legelesettebbeknek. Minden új tagot szívesen fogadnak. Állandó és rendszeres kapcsolatot tartanak a védett személyekkel, akik problémáit próbálják orvosolni.

A programot az élet formálta, így a tapasztalatok mentén folyamatosan változik. Ennek eredményeképpen 2004-ben a polgárőrség munkájának hatására beindítottuk a tanyagondnoki szolgáltatást is. Ez több és tartalmasabb, mint magában a házi segítségnyújtás, mivel a polgárőrök és a gondozók munkájukat összehangolva segítenek a rászorulókon. A két szolgáltatás során létrejött együttműködést fémjelzi, hogy a tanyagondnok és a házi gondozó polgárőrként is tevékenykedik. A tanyagondnoki szolgáltatás beindítására öt évet kellett várni anyagi okok miatt. Egy terepjáró gépkocsit pályázati segítséggel, egyet pedig lízingelve vásároltunk, egy pedig a mai napig hiányzik a teljeskörű ellátáshoz.

Az igénybevevők köre nehezen meghatározható: vannak állandó, folyamatosan ellátottak a polgárőröknél körülbelül ötven fő, a tanyagondnokoknál körzetenként tíz-tizenöt fő, és vannak eseti igénybevevők, akik bizonyos időszakonként igénylik a segítséget. Lényegében bárki jelentkezhet, aki segítségre szorul. A célcsoport a polgárőröknél a tanyán lakó, egyedül élő, mozgásukban korlátozott, veszélyeztetett környezetben élő személyek. A tanyagondnokoknál az ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásokra bárki jelentkezhet, a térítésköteleseket akkor veheti igénybe, ha annak költségét vállalja. Az önkormányzat vagy a polgárőrök minden hívásra reagálnak, az anyagi szolgáltatásokra vonatkozó kéréseket a szociális ellátórendszerben a hivatal útján orvosoljuk.

Jelentős segítség az egyház, a pálos plébánosok háttértámogatása és hozzáállása, tanácsaik és helyzetmegítélésük. Tanyán élni egy speciális létformát jelent. A legnagyobb akadályt az eluralkodott szemlélet okozta és okozza még ma is. Nehéz megtörni a zárkózottságot, nem

könnyű elérni, hogy a segítségre szorulóknak merjenek kérni, el kell nyerni a bizalmukat ahhoz, hogy nyíltan tudjanak beszélni nyomasztó gondjaikról. A legnagyobb fejtörést az okozta, hogy hogyan oldjuk meg a folyamatos odafigyelést úgy, hogy ne zavarjuk meg a kialakult életritmusukat, s ne legyünk a terhükre. Sorozatos bátorítások után, hirdetésekkel értük el, hogy ma már telefonon tartják a kapcsolatot a polgárőrökkel, a tanyagondnokokkal, a házi gondozóval. Kialakult egy bizalmi kör, ahová panaszokkal fordulnak, és mindig a többiek adják a háttérsegítséget. Ha a gondozóhoz fordulnak, akkor Ő lesz az elsődleges kapcsolattartó, mögötte az önkormányzat, a tanyagondnok, a polgárőr, az intézményesített ügyintézés a segítő. Egyéne válogatja, hogy mely formát helyezi középpontba, úgy fogadjuk el, ahogyan azt az egyén saját maga eldöntötte. Úgy tapasztaltuk, hogy a nyitottság visszavonulót trombitál, ha a bizalmi kapcsolatokba nyíltan beviszünk más segítőket.

Állandó leküzdendő akadály a földutas településszerkezet, amely azt jelenti, hogy körülbelül 123 kilométernyi földúton kell elérni közel 600 tanyát, s ez az útviszonyok miatt jelentős többletkiadást okoz. Nyáron a homok, télen a sár állít elénk komoly akadályokat. A meleg étel kiszállítása napi 100-110 kilométer földutas kocsikázást jelent ötven-ötvenöt helyre. A kezdeti időszakban a jelző-riasztó hálózat a polgárőrök egyéni teherviselésére hagyatkozott évi 200-250 ezer forint önkormányzati támogatással. A szervezet később pályázatokon nyert pénzzel is finanszírozta a tevékenységet, de alapvetően a térítésmentes munkavégzés, a polgárőrök egyéni anyagi tehervállalásával működik még ma is a szolgálat. A helyi polgárőrségnek jelenleg ötvenöt tagja van, ebből harminckilenc járőr, akik tizenkilenc gépkocsival végzik munkájukat.

Tevékenységünk lakossági önszerveződésből indult el, és ma is ez az egyik legfontosabb mozgatórugója. Az önkormányzat a hasznos kezdeményezést felkarolta és támogatta. A feladatot az önkormányzat társadalmi, egyházi közösségekkel együtt végzi, a különböző szervezetek segítik egymást, kiegészítik egymás munkáját úgy, hogy sok esetben az ellátás alanyai nem is igazán tudják, kinek köszönjék meg a segítséget. Nem teszünk másoktól eltérő nagy dolgokat, de amit teszünk abban szív és lélek van. Hisszük és valljuk, hogy minden problémát a saját polgáraink segítségével tudunk a legjobban megoldani.

Önkormányzatunk belátja, és kénytelen elfogadni, hogy a szükségesnél kevesebbet tud tenni, de nem nyugszik bele a dolgok állásába. Együttműködéssel, egymás segítségével felfokozhatjuk eredményeinket, és talán csökkenthetjük a problémák sokaságát. A Kiskunfélegyháza környéki települések társulást hoztak létre a közbiztonság javítására, éppen a sajátos településszerkezet miatt, a tanyavédelem megerősítésére.

Egyesült Tanyaprogram

GYOMAENDRÓD

A szolgáltatás célja alapvetően biztosítani a tanyán élő lakosság részére is a közbiztonságot, valamint a szociális ellátási formákat, ami minden településen élő, segítségre szoruló lakost állampolgári, alanyi jogon megillet. Az ellátáshoz való hozzájutás nem függhet attól, hogy az illető hol lakik, lakótelepen, kertes házban vagy éppen tanyán.

Városunkban 2001-ben alakult meg a Polgárőr Egyesület „Gyomaendrőd Város Közbiztonságáért Egyesület” néven. Vezetője egy helyi lakos, aki huszonhat éves aktív rendőri pályafutása alatt széleskörű tapasztalatra tett szert a tanyavilágot illetően. Ennek köszönhetően ismert és elfogadott személy a tanyán élő lakosság körében. Az egyesület megalakulásakor tagjai magántulajdonban lévő gépjárműveivel és magánfinanszírozással kezdte tevékenységét. A szerveződésnek előnyére vált, hogy tagjai között tudhatta a főfoglalkozású mezőőröket is, akik a város közigazgatási területén végzik feladataikat, így naprakész információval rendelkeznek a tanyavilágról.

A munkára felfigyelt a Békés Megyei Polgárőrség, és a szolgálatot segítve 2002-ben egy terepjárót bocsátottak a gyomaendrődiek rendelkezésére. A fejlődés következő lépése volt,

hogy együttműködési megállapodás jött létre az egyesület, valamint az önkormányzat között, ami egyben 300 ezer forint anyagi támogatást is jelentett a gépjármű üzemeltetésére. A fejlesztés 2003-ban folytatódott, amikor a városi orvosi ügyeleten használt Niva terepjáró lecserélésre került. A gépkocsit térítésmentesen megkapta az egyesület, és ezzel egyidejűleg a támogatás összegét is megemelte az önkormányzat 700 ezer forintra. A Városi Gondozási Központ és az Egyesület is külön-külön ellátta feladatát, de egyre több esetben találkoztak a tanyai lakosság gondjainak megoldásakor. Az együttműködés így szinte adva volt, csak össze kellett hangolni a feladatok ellátását és tisztázni a kompetenciahatárokat.

2002-ben a Városi Gondozási Központ pályázott a tanyagondnoki szolgálat beindítására, de a pályázat sajnos nem nyert. Így még szorosabbá vált a kapcsolat, hiszen az Egyesület tanyaprogramja szinte azonos a tanyagondnoki feladatokkal: rendszeresen látogatni a tanyán élő embereket. Szükség esetén gyógyszer-, tüzelő-, élelmiszer-beszerzésben, kiszállításban segítenek a külterületieknek. Ezen szükségletek minél jobb, hatékonyabb kielégítése érdekében alakult ki a kölcsönös jelző- és segítő-rendszer az Egyesület és a Gondozási Központ között.

A szolgáltatás kezdeti forrásigényéről már említést tettünk. A szolgálat hatékony működtetésének közel azonos lenne a forrásigénye, mint a tanyagondnoki szolgálat normatívája. Egy fő bére és járuléka, valamint a gépkocsi üzemeltetése. Az üzemeltetési költséget nehezen, de tudja vállalni az önkormányzat, viszont a végleges megoldás a tanyagondnok alkalmazása lenne.

Ajánljuk minden településnek olyan lehetőségek felkutatását, amelyek külön-külön már működnek, de összehangolva őket hatékonyabb ellátás jöhetne létre. Ez még akkor is fontos, ha az ellátandók köre elenyésző része az összlakosságnak.

Tanyaprogram

KÖRÖSLADÁNY

Községünkben 1998-ban jött létre a Családsegítő és Gyermejköltségi Szolgálat. Az itt nyújtott általános és speciális segítő szolgáltatás hozzájárul az egyének, a családok valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez. A szolgálat egyik jelző rendszere a rendőrség, mellyel nagyon jó kapcsolatot alakított ki. Ezt az is jelzi, hogy a rendőrség által 2000-ben indított Tanyaprogramba szolgálatunk is bekapcsolódott.

A program keretén belül havonta egy alkalommal felkeressük a tanyán élő embereket. Az itt élő emberek jelentősen izolálódtak, elmagányosodtak az emberi kapcsolatok részleges, vagy teljes hiánya miatt. Ezért fontos külön figyelni rájuk. Továbbá a tanyán élő emberek az időjárás viszontagságainak is ki vannak téve. Ezeknek az embereknek felajánljuk segítségünket a bevásárlásban, ivóvízzel való ellátásban, hivatalos ügyek intézésében, háziorvossal való kapcsolattartásban, lelki segélynyújtásban. De ha csak egy kis beszélgetésre vágnak meghallgatjuk őket. A rendőrség részéről a látogatás a bűnmegelőzést szolgálja. Az emberek így biztonságban érezhetik magukat.

Polgárőrség

KÖRÖSLADÁNY

A polgárőrség civil szerveződésként jött létre 1992-ben. Támogatást kapott az önkormányzattól, a helyi META Vasipari Kft.-től, valamint a helyi vállalkozóktól. Részben önálló járőrözést folytatnak, részben pedig a rendőrséggel dolgoznak együtt. Céljuk a település közbiztonságának javítása, az idős lakosok nyugalmának biztosítása. Figyelik az idegen árusokat és az egyedül élő idősek lakóházait, temetői járőrözést tartanak. A lakosság

jól ismeri a polgárőröket, ezért bizalommal fordulnak hozzájuk. Jelenleg tizenhat polgárőr teljesít felváltva szolgálatot, két új jelentkező is van, akiket ezután fognak alkalmazni, tehát megvan az utánpótlás, fiatalodnak. Az átlagéletkor 38 év.

Polgárőrség

TAKTASZADA

A településen élő emberek igényeire való tekintettel a polgármester úr kezdeményezésére indult, önszerveződés formájába a polgárőrség. A településen egyre több egyedülálló, idős ember él, akiknek a biztonságáról ilyen formában tudunk gondoskodni. 2003 októberétől a cégbíróság által bejegyzett egyesületként működik. Az önkormányzat anyagilag támogatja az egyesületet, a szakmai segítséget a Szerencsi Rendőrkapitányság Taktaharkányi Rendőrőrsé nyújt számukra.

A helyi lakosság éjszakai védelme

PUSZTAFÖLDVÁR

A Bűnmegelőző és Önvédelmi Egyesület 1991 óta működik Pusztaföldváron, 1998 óta már közhasznú szervezetként tevékenykednek. Az Egyesület önállóan szerveződött, de községünk önkormányzatának folyamatos támogatását élvezzi. Az Egyesület közismertebb nevén a Polgárőrség több éve sikeresen működik, főleg az idős korú lakosság legnagyobb megelégedésére. A húsz fős csapat beosztás szerint minden éjjel három fős csoporttal járőrözik. Járőrözéskor nem csak a község belterületén, hanem a külterületen, a tanyákon is jelen vannak.

Működésük óta sokkal kevesebb az éjjeli betörés, a lopás, a garázdaság a faluban. Sokkal nyugodtabbak az emberek, főleg az idős korosztály tagjai, mert közülük sok az egyedül élő, beteg, vagy mozgáskorlátozott személy.

Segítségnyújtás a mindennapi életben

Pihenőpadok elhelyezése

VÉP

Az időskorúak szívesen megbeszélnek egymással mindennapi életük apró-cseprő örömeit, gondjait. Ha egymást nem is látogatják, orvosi vizsgálatokra, bevásárlásra szükség van. Ezek elvégzése után szívesen elbeszélgetnének egymással, ha megfelelő, kényelmes hely állna rendelkezésre. A buszmegállóban is könnyebben telik a várakozás kényelmes padokon ülve.

A pihenőpadok cseréje és újak telepítése 2004-ben kezdődött, először a buszmegállókban és a frekvenciált helyeken. A régi betonpadok cseréje már időszerű volt. Eddig hét pad került kihelyezésre. A jövőben minden olyan helyre szeretnénk kihelyezni padot, ahol a nagy forgalom miatt igény mutatkozik rá. Szeretnénk feleleveníteni azt a régi szokást, hogy az emberek ügyes-bajos dolgaik intézése közben is szakítanak időt egymásra, és leülve elbeszélgetnek.

Az új, biztonságos és esztétikus padok prototípus alapján készülnek, helyi vállalkozó által. Egy pad elhelyezésének forrásigénye harminckétezer forint.

A Művelődési Ház és a rendelő akadálymentesítése

VÉP

A Művelődési Ház és az orvosi rendelő akadálymentesítése pályázati pénzből valósult meg, összekötve a kerekesszékekkel is igénybe vehető mellékhelyiségek kialakításával, illetve az új orvosi rendelő kialakításával.

Sok szakkör működik a Művelődési Házban (például Nyugdíjas Klub), amelyeken a részvétel így könnyebbé vált.

Porták takarítása, fűnyírás

VÉP

A községben a nagycsaládok együttélése egyre ritkább. Sokan maradnak egyedül idős korukban, akiknek egészségi állapota nem teszi lehetővé a ház körüli munkák elvégzését. Ebben próbál segíteni az önkormányzat a rászorulóknak kertjének, vízvezető árkának rendben tartásával és a fű lenyírásával.

A munkát a helyi Gamesz szervezet dolgozói végzik közcélú és közhasznú munkások bevonásával.

Ingyen tűzifa

VÉP

Sokaknak gondot okoz a téli tüzelő beszerzése. Ha fát kell kivágni a községben, például utak szélének takarításakor, vagy veszélyessé vált fák eltávolításakor – egyéb lehetőség híján, mivel erdőnk nincs – a kivágott fát elraktározzuk és ősszel eljuttatjuk a rászorulóknak. Az idős emberek sok esetben szégyellik rossz anyagi helyzetüket, nem mernek segítséget kérni.

Ilyenkor a házi gondozást végző két gondozónő javaslatait kérjük, mivel ők napi kapcsolatban vannak az idősekkel, tudják kinek van szüksége a tűzifára.

A fa kivágásában és házhozszállításában a helyi Gamesz dolgozói vesznek részt.

Gázipalack házhozszállítása

CSÖMÖR

A gázipalack házhozszállítása a vezetékes gáz bevezetése előtt volt jelentős szolgáltatás. Az Idősek Klubjának kisbuszával oldottuk meg a szállítást, térítésmentesen.

Házkörüli teendők segítése

CSÖMÖR

Az egyedülállók házkörüli teendőinek segítése alatt olyan apróbb, de az idős ember számára kardinális problémák elhárítása értendő, mint például az elromlott zár javítása, a futórózsa által lenyomott cserép, csöpögő csap. Megoldható, hogy az Idősek Klubjának gondnoka ezeket az apróbb javításokat elvégezze. Az ügyfélkör elsősorban a házi segítségnyújtás klienseiből adódik, de gyakran előfordul, hogy az Idősek Klubjának tagjai kérik a segítséget.

Halottak Napján temetői járat

CSÖMÖR

A Halottak Napján történő temetőjárat nagy segítség a mozgáskorlátozott, egyedülálló időseknek. Napközben gondozónői kísérettel oldjuk meg, megadva a lehetőségét annak, hogy az idős ember kellő segítséggel, ugyanakkor egyedül is elidőzhessen hozzátartozója sírjánál, s időt, türelmet kapjon ahhoz, hogy kegyeletét leróhassa.

Kedvezményes mosás, vasalás, fodrászat

BUDAPEST, VII. KERÜLET

Három gondozási központunkban lehetővé tettük, hogy ne csak a bentlakóknak, hanem a kerület rászoruló nyugdíjasainak is végezzünk tisztasági mosást és vasalást. A szolgáltatás szociális támogatásként, jövedelemtől függő kedvezményes térítési díjjal vehető igénybe. A működtető közhasznú társaság együttműködési szerződéssel, önkormányzati finanszírozással, közhasznú munkásokkal végzi a szolgáltatást.

Az Akácos udvar gondozási központunkban alapítványi támogatással önköltséges fodrászat is működik a nyugdíjas klubtagok ellátására.

Falugondnok és falugondnoki műhely

VALKONYA

A napi gondok megoldására 1993 óta falugondnokot alkalmazunk, aki kezdetben közhasznú munkásként, majd a SOROS Alapítvány ösztöndíjasaként, ezután közalkalmazottként látja el a feladatát. A falugyűlés választotta, s hogy jól választottak az bizonyítja, hogy 1993 óta ugyanaz a falugondnokunk.

2000-ben nyertünk a Zala Megyei Területfejlesztési Tanács pályázatán egy mikrobuszt, mely megkönnyíti a falugondnok feladatait (gyógyszert szállít, bevásárol, egészségügyi felvilágosító és kulturális programokat szervez, tisztántartja a közterületeket, ebédet hoz, a gyerekeket szállítja az óvodába és iskolába). Mivel zsáktelepülés vagyunk és nagyon ritka a buszjárat, csatlakozó járatokat is indítunk. A falugondnoki busz megvásárlásához szükséges önrész előteremtése volt a legnehezebb feladat.

A településen nincsenek vállalkozások, s ha valami elromlik, nem éri meg más településről eljönni a vállalkozóknak, hogy megjavítsák, ezért ennek megoldására falugondnoki műhelyt hoztunk létre pályázat segítségével.

Tere-feré padok

VALKONYA

Egy pályázat segítségével régi vágyunk teljesült, ugyanis a virágládákon és szemétyűjtő edényeken kívül tizenöt pletykapadot is csináltattunk. Kítettük a házak elé, hogy öregjeink kiülhessenek tere-ferélni.

Önkéntes segítői rendszer

TISZASZENTIMRE

A Szociális és Családügyi Minisztérium pályázati támogatásával 2002-től önkormányzatunk egy programot működtet, melynek célja egy önkéntes segítői hálózat kiépítése a generációk közötti együttműködés jegyében. A program indításakor az önkormányzat célja elsősorban az volt, hogy jobban tudja teljesíteni ellátási kötelezettségét; szolgáltatásai bővüljenek; a szolgáltatást felhasználó, otthonukban élő idős lakosok életminősége javuljon; az idősök hosszabb ideig tudjanak otthonukba maradni; a fiatal generáció bevonásával erősödjön a generációk közötti kapcsolat.

Az önkéntes munkába a Nyugdíjas Egyesület és az Ifjúsági Klub (14-18 éves korosztály) aktív tagjait akartuk bevonni, a tervezett önkéntes segítőik létszáma tíz fő volt. Önkéntesenként körülbelül öt fő, tehát ötven fő rendszeres segítését terveztük. A program célcsoportja a település 60 év feletti lakossága, közülük is elsősorban azok, akik szociális alapellátásban részesülnek, egyedül élnek, tartósan betegek, illetve idősök otthonának ágyhoz kötött lakói. A program szervezését 2002 februárjában kezdtük. Három alkalommal workshopot szerveztünk, melyen részt vettek a Nyugdíjas Egyesület és az Ifjúsági Klub vezetői és tagjai, illetve a település egészségügyi és szociális ellátói. A workshopon bemutatásra került az önkéntes segítői program, illetve a résztvevők meghatározták a program belső tartalmát, célcsoportjait, helyét a szociális ellátórendszerben. A workshop eredményeképpen kialakult a kezdeményezés helyi támogatottsága, így a programot a résztvevők kedvezően és nagy érdeklődéssel fogadták.

Kis idő elteltével azonban a program módosításra szorult, mivel az Ifjúsági Klub tagjai tanulmányaik miatt aktív szerepet mégsem tudtak vállalni az önkéntes segítésben. Középiskolai tanulmányaikat távol a településtől végzik, a településen csak hétfőn vagy hétköznap késő délutántól tartózkodnak, ezért az önkéntes segítői programba a 14-18 éves korosztály nem lehetett bevonni. Ezután az általános iskola felső tagozatos tanulóinak tartottuk meg második tájékoztatónkat. Az elsőként megkeresett 12 éves korosztályból húsz fő jelentkezett önkéntes segítőnek. A találkozót követően a Nyugdíjas Egyesületől hét fő, a település aktív lakosai közül egy fő jelezte szándékát, hogy önkéntes segítőként részt vesz a programban. Ezután a gyakorlati jártasságok és az önkéntes munka alapjainak elsajátításához a gyermeksegítők részére egy alkalommal, a felnőtt segítők részére három alkalommal alapképzésre került sor. Az önkéntes segítők felkészítésével egyidejűleg a segítségre szorulókat is tájékoztattuk a programról. A kezdeményezést ez a csoport is örömmel fogadta, ugyanakkor számos időskorú idegenkedett a programtól, valószínűleg annak újszerűsége miatt.

A program működése során folyamatos a kapcsolat a segítőkkel és a segítettékkel, a segítők részére csoportmegbeszéléseket tartunk, ahol megtörténik a tapasztalatok, információk, eredmények megbeszélése, összegzése, értékelése, szükséges esetén a szolgáltatások módosítása, bővítése.

A program működésére az első félévben a pályázati támogatásnak köszönhetően 642 ezer forint állt rendelkezésre. Jelenleg a program forrásigénye körülbelül 120 ezer forint, ami magába foglalja az adminisztrációs költségeket, a segítették részére biztosított sajtótermékek és apró ajándéktárgyak (például névnap, karácsony) költségeit.

Elmondhatjuk, hogy az önkéntes munka bevezetése hasznosnak bizonyult, az önkéntesek rendkívül hatékony erőforrását jelentik a szociális ellátórendszernek. Az önkéntesek jelenlétét ma már nélkülözhetetlennek érezzük mi is és azok az idősek is, akiknek a programban résztvevő segítők tudásukat, szabadidejüket és nem utolsósorban szeretetüket adják át.

Gyógyszer házhozszállítás

ÓCSÁRD

A gyógyszer házhozszállítás 1998 óta működik a településen a házi orvos együttműködésével. Az önkormányzat erre a célra külön személyt foglalkoztat. A szolgáltatást a lakók nagy örömmel fogadták, mivel a faluban körorvos van, tehát nincs saját orvosunk, sem gyógyszertárunk, ezért mindig utazni kellene a gyógyszerekért. A körorvos hetente egyszer rendel (kedden), amikor mindenki megkeresheti panaszával. A rendszer úgy működik, hogy az erre kijelölt személy a falu buszával elmegy a körzeti orvoshoz, az orvos által összeállított névre szóló gyógyszeresomagokat elhozza, és házról-házra járva kiosztja. Ez a szolgáltatás minden korosztályt érint a csecsemőtől a nyugdíjasig.

Pécsi bevásárlás

ÓCSÁRD

A program 2000-ben indult és azért volt szükség rá, mert a faluban csak egy kis bolt van, ahol nincs nagy választék. A lakosok alacsony jövedelemmel rendelkeznek, és sok a kis jövedelemmel rendelkező nyugdíjas is. Ezzel a segítséggel szeretnénk megkönnyíteni a nyugdíjasok és a rászorulóknak életét.

Az utaztatásra a falu busza áll rendelkezésre jelképes összegért (200 forint). Az első időkben havi egy alkalommal történt a bevásárlás a nyugdíj utáni hétvégén, de mivel egyre többen igényelték ezt a fajta segítségnyújtást, most már havi két alkalommal indítunk ilyen jellegű bevásárló körutakat. A nyugdíjasokon kívül még igényelték a nagy családosok és a járulékon élők is a részvételt. Részükre a hónap első felében áll rendelkezésre a busz.

A nyugdíjasok bevásárlása többféleképpen történhet: személyesen mennek el vásárolni vagy bevásárló listát írnak, és az ezen szereplő termékeket az arra kijelölt személy megveszi nekik. A kétféle szolgáltatás által minden nyugdíjas életét meg tudjuk könnyíteni. A nagy családosok és a járulékon élők személyesen utaznak el a bevásárló körutakra. Ezek a túrák a településünkötől húsz kilométerre található Pécs nagyobb bevásárlóközpontjaiba indulnak, mert itt minden egy helyen megtalálható, nagy a választék és viszonylag olcsón lehet bevásárolni.

Tanyagondnoki szolgálat

MEZŐHEGYES

Városunk sajátos adottságokkal bíró település, mivel szerkezete országos viszonylatban is egyedülálló. A városközpont körül tizenhárom lakott településrész, úgynevezett majorság

található. Egy-egy majorunkban 50-400 fő lakik. Városunk összlakosságát tekintve 1300-1400 fő él majorokban. Ezekben a külterületi majorokban sem orvosi ellátás, sem kereskedelmi üzlet nincs. Majorjainkban többségében vezetékes vízhálózat sincs, itt közkútról lehet vizet vételezni. Sajnos a majorokat egyrészt idős, nyugdíjas, másrészt szociálisan hátrányos helyzetű (esetenként többgyermekes családok) lakják. A munkalehetőség a távolság (a városközponttól tíz-tizenöt kilométer), és a tömegközlekedés hiánya (napi két esetleg három buszjárat) miatt korlátozott. Ezen szociális hátrányok csökkentése érdekében döntött úgy a képviselő-testület, hogy tanyagondnoki szolgálatot indít. Célunk a kül- és belterületi településrészek adottságai közötti különbségek csökkentése volt.

2003-ban lehetőség nyílt arra, hogy pályázhassunk a szolgálat létesítésére. Pályázatunk sikeres volt, és négy majorban bevezettük a szolgálatot. A tanyagondnokság teljes mértékben önkormányzati szintű kezdeményezés volt. A sikeres pályázati eredmény ismeretében úgynevezett rész-falugyülésen ismertettük meg a lakossággal a pályázókat, majd titkos szavazással kiválasztották a legszimpatikusabb jelöltet, akit később a képviselő-testület közalkalmazotti státuszban kinevezett tanyagondnoknak.

A tanyagondnok 2003. december 1-jén kezdte meg munkáját. Kezdetben a területéhez tartozó családokat látogatta meg, és minden családnál ismertette, hogy mi a feladata. A lakosok a rendszeres napi kapcsolatnak köszönhetően folyamatosan igénylik a szolgálatot. Mintegy három-négy hónapos működést követően azokból a majorokból is érkezett jelzés a szolgálat iránti igényre, ahol jelenleg nem működik. A lakossági igényt figyelembe véve 2004-ben pályáztunk a második tanyagondnoki szolgálatra. Ez is sikeres pályázat volt, így jelenleg folyamatban van a szolgálat beindítása. A második tanyagondnoki álláshelyre huszonkilenc pályázó jelentkezett, ami igen nagy érdeklődést mutat.

A szolgálat beindítása a város vezetésének közös akarata volt. Nagy segítséget jelentett a pályázaton elnyert támogatás. Ennek hiányában nem tudtuk volna beindítani a szolgálatot. A szolgáltatást a majorok lakói veszik igénybe kortól függetlenül. Valamennyi igénybevevő a hátrányos szociális helyzete, valamint közvetlen lakókörnyezetének elmaradottsága miatt tart igényt a szolgáltatásra.

Az önkormányzat 2003-ban a gépjármű vásárlására majdnem hat millió forintot fordított, melyhez négy millió forint minisztériumi pályázati pénzt nyertünk. Ehhez társult 250 ezer forint tanyagondnoki képzési költség. A program beindításakor a 2004-re megtervezett forrás 2,279 millió forint, ezzel szemben az első tíz hónap tényadatai alapján az eddigi felhasználás mértéke 2,376 millió forint.

A szolgálatot jónak ítéljük meg, amit az is bizonyít, hogy indítjuk a második tanyagondnoki szolgálatot is.

Temetői buszjárat

MEZŐHEGYES

Ezen szolgáltatás beindítására 2003 áprilisában került sor. A megválasztott polgármester úr programjában szerepelt, hogy kísérleti jelleggel, minden hónap utolsó vasárnapján, ingyenes járatot indítunk a temetőbe és vissza. Ez az igény megfogalmazódott a városban működő nyugdíjas klubok részéről is, mivel településünkön nincs helyi járatú tömegközlekedés. A szolgáltatás bevezetésére a településen belüli nagy távolság (három-négy kilométer) miatt került sor.

A buszjárat a város belterületén, tíz megállóhelyen veszi fel az utasokat. A temetőtől egy óras várakozást követően indul vissza a busz ugyanazon útvonalon.

A szolgáltatás áprilistól novemberig vehető igénybe. Általában huszonöt-negyven fő között van az utasok száma, amit az utaslista is bizonyít, illetve a polgármesteri hivatal munkatársa alkalmanként ellenőriz.

Helyi vállalkozó által üzemeltetett gépjárművel oldjuk meg a feladatot. Az önkormányzat havonta 6900 forintot fizet a vállalkozónak a szolgáltatásért.

Önkormányzatunk a Muramenti Nemzetiségi Területfejlesztési Társulás tagjaként 2001. július 9. és 2002. december 31. között - nyertes pályázata révén - részt vett az Szociális- és Családügyi Minisztérium által meghirdetett szociális közmunka programban. Településünkön négy fő vett részt a projektben, közülük ketten a biztosított lehetőségeket kihasználva szociális gondozói képesítést szereztek.

A program célcsoportja az egyedül élő nyugdíjasok, a szociális gondozottak és a mozgáskorlátozottak. A program kezdetekor tevékenységünk célja főleg a házimunkákban történő segítségnyújtás volt (például bevásárlás, takarítás, kerti munkák, gyógyszerek felírása és kiváltása, orvoshoz kísérés, ebédkihordás). A későbbiek folyamán igény merült fel az idősek részéről egyéb ház körüli munkákban való segítségre is.

Eleinte gondot okozott az igények kielégítése, mivel forráshiány miatt az önkormányzatnak nem állt módjában e célra munkaerőt alkalmazni. Majd a Munkaügyi Központ által biztosított lehetőségeket kihasználva sikerült kiküszöbölni a problémát. A Munkaügyi Központ hetven százalékos támogatásával közhasznú, illetve közcélú dolgozókat alkalmaztunk (főleg férfiakat), akik az előzetes igények, valamint a házi gondozónők jelzése alapján elvégezték az idős embereknek megterhelő, fizikai munkát igénylő ház körüli teendőket (téli tüzelő aprítása, hólapátolás, fűnyírás, kaszálás, vízelvezető árkok mélyítése).

A program befejezése nem jelentette a segítségnyújtás megszűnését, hiszen akkorra már természetessé vált a közhasznú és közcélú önkormányzati dolgozók segítségével az idősek életének megkönnyítése. Elmondhatjuk, hogy ezt a tevékenységet az önkormányzat már szinte kötelező feladatának tekinti.

Időskorúak Intézményi Ellátását Segítő Közalapítvány

BÉKÉSCSABA

A város közgyűlése 1989-ben hozta létre az Időskorúak Intézményi Ellátását Segítő Közalapítványt. Az alapítvány célja támogatást nyújtani az önkormányzat által létrehozott Egyesített Szociális Intézmény keretében működtetett idősek otthonai, időskorúak gondozóházai, idősek klubjai és a házi segítségnyújtás eszközbeszerzéseikhez, a bentlakásos otthonokban élő idősek életkörülményeinek javításához. Az intézményekben folyó munka színvonalának emelése érdekében az alapítvány hozzájárul a dolgozók továbbképzéséhez és a mentálhigiénés támogatásához szükséges feltételek biztosításához.

Az alapítvány létrehozásakor az alapító fő célja az volt, hogy lehetőséget teremtsen arra, hogy az intézmény működését más források bevonásával is segítse. Az alapítvány értéke, fontossága abban is rejlik, hogy működése során nem csak egy célra fókuszál, ezért nem csak az intézmény által ellátottakat segíti, hanem az intézményben dolgozók szakmai képzésére és mentális karbantartásra is figyel.

Az alapítvány induló vagyona egy millió forint volt. Az alapítvány több forrásból jut bevételhez: cégek, magányszemélyek személyi jövedelemadójának egy százalékos felajánlásával, a városi nyitóbál bevételét már több alkalommal az alapítvány kapta meg, illetve pályázatok által. Sajnos nincs igazán fogadókészség a fizetőképes állampolgárok és vállalkozások részéről az alapítvány aktív támogatására, de az évek során így is nagyon sok területen, sokféle formában tudta segíteni az alapítvány a támogatott tizennégy telephely működését.

Az alapítvány a pénzfelhasználások meghatározásakor mindig kikéri, és figyelembe veszi az idősgondozásban közvetlenül résztvevő szakemberek véleményét, javaslatait. Ennek keretében nagyon sok tárgyi eszközhöz juthatott hozzá az intézmény (többek között televízió, videó, CD lejátszó, mikrohullámú sütő, légtisztító berendezés, porszívó, takarító gép, éjjeli

lámpa minden bentlakásos otthonban lakónak, a nagy létszámú szobákban paraván telepítése az intimebb környezet kialakításáért, HACCP szerinti edények vásárlása). Az alapítvány részt vállal az intézményi dolgozók továbbképzésében, a továbbképzési programokon való részvételt anyagilag támogatja. Segít a korszerű adminisztráció kialakításában és bevezetésében, melynek keretében számítógépeket és programokat adományozott az intézménynek. 2004-ben az alapítvány segítségével egy hidraulikus fürdető székhez jutott hozzá az intézmény.

Árkok rendbetétele, padok elhelyezése

DOMOSZLÓ

A program célcsoportja a községünkben élő időskorú, mozgásában erősen korlátozott emberek. Sok az egyszemélyes idősháztartás és gyakran a hozzátartozók is távol élnek. Ezeknek az embereknek nyújt segítséget az önkormányzat azzal, hogy dolgozói, illetve a közhasznú munkavégzésre alkalmazott személyek rendbe teszik a porták előtti árkokat és a közterületeket is.

A közigazgatásunk közelében (posta, bolt, orvosi rendelő, templom felé vezető út) elhelyezett padok segítik az idős, nehezen mozgó embereket ezeknek a helyeknek az elérésében. A padok elhelyezését a domborzati viszonyok még inkább szükségessé teszik. Az önkormányzat számára nagyon fontos a településeken élők életminőségének javítása, az általános közérzet jobbítása ilyen módon is.

365 napon keresztül biztosított házi segítségnyújtás

BONYHÁD

A szolgáltatással a célunk az volt, hogy a rászorulókat a hétfégen és az ünnepnapokon is megkapják a szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás kiterjesztése 1988-ban indult városunkban. Az első időszakban a házi gondozók látták el az egyedül élő, magukról gondoskodni nem tudó időseket, azonban ezért külön fizetést nem kaptak.

A megvalósításkor és a későbbiek során is óriási segítség volt a gondozók pozitív hozzáállása. Akadályozó tényezőt az anyagi források szűkössége és a létszámhiány jelentett. Kezdetben három, jelenleg nyolc házi gondozó látja el a feladatot. A házi segítségnyújtás forrásigénye ma ezeknek az embereknek a bére és járulékai.

2004-től jelentős előrelépést jelent a házi jelzőrendszer kialakítása.

Ingyenes tömegközlekedési bérlet 60-65 év között is

KAPOSVÁR

Önkormányzatunknál ez a program 1999-ben indult kísérleti jelleggel. Első körben azokat az alacsony nyugdíj- és nyugdíjszerű ellátásból élő személyeket céloztuk meg - életkoruktól függetlenül - akik a tömegközlekedési eszközöket szinte napi rendszerességgel veszik igénybe. Az igények felmérésében segítségünkre volt a Kaposvári Nyugdíjasok Egyesülete is. 2002-ig az éves bérletek megvásárlásához adtunk támogatást évente egy alkalommal. Ennek hátránya az volt, hogy év közben új igényt már nem tudtunk kielégíteni. 2003-ban újra áttekintettük a rendszert, ennek eredményeként a nyugdíjasokon belül szűkült a célcsoport. Ekkortól támogatás nyújtható az autóbusrbérlet megvásárlásához a rokkantsági vagy öregségi nyugellátásban részesülő azon 65 év alatti személyek számára is, akik rendkívüli élethelyzetükből adódóan a tömegközlekedési eszköz használatát rendszeresen igénybe veszik, de az autóbusrbérlet árát önerőből megfizetni nem képesek feltéve, hogy családjukban

az egy főre jutó jövedelem a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 150 százalékát nem haladja meg.

Tanyagondnoki ellátás

KISSZÁLLÁS

A község a Gondozási Központ keretében már több éve szerette volna megszervezni a tanyagondnoki szolgáltatást, pályázat segítségével. A szolgáltatás célja, hogy szociális szolgáltatást biztosítsuk a külterületen élőknek.

Az önkormányzat a tanyagondnoki szolgáltatást 2004 januárjában indította el, amikor erre pályázati úton pénzt nyert. A személyi és tárgyi feltételeket a pályázati segítségen túl állami normatíva és az önkormányzat biztosítja. A szolgáltatás biztosításához szükség volt egy személyszállító kisbuszra, amely megvásárlásához a pályázati pénz nyolcvan százalékban, az önkormányzat húsz százalékban járult hozzá.

A tanyagondnoki szolgáltatást a település külterületének azon részén alakították ki, ahol sűrűbben lakott tanyacsoportok vannak és személyszállító kisbusszal megközelíthető. A szolgáltatást igénybe vevők főleg idős emberek, akik nem tudnak egyedül elmenni az orvoshoz, bevásárolni és az ügyeiket intézni. A településünk külterületén több kisgyermekes család él, a tanyagondnoki szolgálat a gyermekek orvoshoz jutását, óvodába, iskolába szállítását segíti. A szolgáltatást a kijelölt külterületi településrész összes lakója igényelheti. A tanyagondnok napi kapcsolatban áll a külterületen lakókkal, tájékoztatja az embereket és személyes segítséget nyújt nekik.

Az utóbbi években megfigyelhető az az új tendencia, hogy a családok a városból kiköltöznek az elhagyatott üres tanyákra, ahol gazdálkodásból próbálnak megélni. Sajnos azonban a mezőgazdaság hanyatlása és a tapasztalat hiánya miatt fennakadnak a szociális hálón, így az önkormányzat segítségére szorulnak.

A program követőinek azt ajánlom, hogy nagy figyelmet fordítsanak a külterületen élőkre, hogy az ott lakók minél tovább a saját otthonaikban tudjanak élni.

Karácsonyi támogatás

PILISCSÉV

A helyi idős nyugdíjasokra jellemző, hogy esetleges anyagi nehézségeik ellenére sem fordulnak átmeneti vagy bármilyen segélyért az önkormányzathoz. Képviselő-testületünk ismerve a község lakóinak helyzetét, valamint az idősek mentalitását – vagyis segélyt kérni szégyen - mintegy nyolc évvel ezelőtt úgy döntött, hogy a 70 éven felüli lakókat úgynevezett karácsonyi támogatásban részesíti szociális helyzetre való tekintet nélkül. Mivel településünkön sok az egyedül élő idős ember, úgy gondoltuk, hogy jól esik nekik, ha a közeledő ünnepre való tekintettel személyesen adjuk át jókívánságainkat, valamint a támogatást. A támogatás összege függ az önkormányzat anyagi helyzetétől, de általában két és fél-három ezer forint személyenként. Ez mintegy 400 ezer forint kiadást jelent évente.

Hisszük, hogy ez a gesztus nemcsak pusztán a segélyt jelenti, de az átadás módja lelkiekben is támogatja időseinket a közeledő ünnepek előtt. Nem utolsó sorban pedig képviselőink is segítséget, jelzéseket kapnak a közért végzett munkájukhoz.

Ház körüli árokpartok takarítása

MEZŐZOMBOR

A ház körüli árokpartok takarítását azért láttuk szükségesnek, mert sok az olyan idős ember, aki egészségi állapotából adódóan már nem képes erre, gyerekei távol élnek, és anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy bérmunkásokkal végeztesse el a feladatot.

A Városi Szociális Szolgálat 2002-től önkéntes munkán alapuló Kapu programot működtet, melynek egyik fő célcsoportja az idős lakosság. Tíz önkéntesünk mind az intézményben, mind a saját otthonukban élő idősök számára igény szerinti segítséget biztosít. Többek között beszélgetnek az idősekkel, segítenek a bevásárlásban és a kapcsolattartásban.

Közcélú munkával az idősekért**BÉKÉS**

Az önkormányzat több éve, elsősorban idős beteg emberek megsegítésére közcélú munkásokat alkalmaz, akik elvégzik az idősek számára szükséges munkálatokat. Ennek keretén belül valósult meg többek között a lakosság részéről felmerült igények alapján a szennyvízvezeték árok kiásása és a föld visszatöltése több mint 180 magánháznál. A mozgáskorlátozottak segítésére a közcélú munkások akadálymentesítették a kocsibejárókat, kiszélesítették az addig egysoros járdákat. A téli hónapokban a hó eltakarításban, nyáron a fűkaszásban segítenek a munkások azoknak az embereknek, akik nem tudják elvégezni ezeket a feladatokat. Továbbá az önkormányzat a rászorulóknak részére szétosztja a használaton kívüli eszközöket, melyek általában bontásból származó építőanyagok, járdalapok vagy tűzifának alkalmas kivágott fák.

A lakosság és a közcélú munkát szervezők között közvetlen kapcsolat alakult ki. Sok pozitív visszajelzés érkezik a hivatalhoz. A program előnye, hogy a korábban pénzért végzett munkákat a közcélú foglalkoztatottak ingyen elvégzik az arra jogosultaknak.

Alacsony padlójú buszok**HÓDMEZŐVÁSÁRHELY**

Az önkormányzat felé néhány év alatt több olyan megkeresés érkezett a lakosság felől, hogy az idős lakosok és a fogyatékkal élők közlekedése egyre nehezebb, s a városban nem megoldott számukra a helyi közlekedés gond nélküli használata sem. Több egyeztetés történt a Tisza Volán Rt. vezetője és a város polgármestere között az elmúlt időszakban e témakörben. A város vezetését nem csupán a Fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosításáról szóló 1998. évi törvény megjelenése motiválta a buszok elindításában, hanem azok a tények is, hogy a város több mint húsz százaléka 60 év feletti, s közel ötszáz fő él fogyatékkal.

Az önkormányzat feladata az alacsony padlójú buszok közlekedésével kapcsolatban a megállóhelyek kialakítása olyan helyeken, ahol köztudottan sok idős ember él (például a Nyugdíjas Lakópark), illetve az utak karbantartása, felújítása, hiszen az alacsony padló kialakításából fakadóan jó minőségű, sima aszfalt utak kellene a buszok zavartalan közlekedéséhez. Az útfelújítás és a megállóhelyek kialakítása folyamatosan zajlik. A város helyi közlekedésű buszparkjának negyven százaléka alacsony padlójú buszokból áll, amely a megyei jogú városok között előkelő arány.

Összefoglalva egy-egy program megvalósítását minden esetben meg kell, hogy előzze egy szükségletfelmérés, s a széleskörű kommunikáció.

Kábeltévé előfizetési díj térítése**SZÁZHALOMBATTA**

Ezt a támogatást 2004-ig folyósította az önkormányzat a rászorultak részére. A támogatásra a teljesen rokkant és a 75. életévét betöltött nyugdíjas emberek voltak jogosultak. A támogatás összege egységes volt az előfizetési csomag nagyságától függetlenül.

Temető gondozása

SZÁZHALOMBATTA

A város temetője az önkormányzat gondoskodása és az egyéni igényesség miatt rendkívül rendezett. Az elhagyatott sírokat a Faluvédő Egylet szervezésében rendszeresen gondozzák a nyugdíjasok részvételével.

Ingyenes autóbusz bérlet

SZARVAS

2002 májusától biztosítja önkormányzatunk az idősek számára szociális természetbeni ellátás formájában, helyi rendeleti szabályozással a térítésmentes autóbuzsbérletet. Az ellátás megkönnyíti az idősek orvoshoz, gyógyszertárba való eljuttatását, tanyáról a városba történő bejutást, de megkönnyíti a város két szélén lévő temetőbe történő eljutást is.

Az önkormányzat a költségvetésében biztosított pénzügyi keret terhére a városban állandó lakóhellyel rendelkező 60-65 éves öregségi, özvegyi és rokkantsági nyugdíjasok részére a helyi és a távolsági (külsőterületről-belterületre) buszközlekedéshez természetbeni juttatásként térítésmentes nyugdíjas bérletet biztosít.

Térítésmentes nyugdíjas bérletben - kérelemre - egy naptári évre, az a nyugdíjas részesülhet, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a mindenkori nyugdíjminimum három és félszeresét nem haladja meg. Ezt követően ismételt kérelmet kell benyújtani.

A kezdeményezés forrásigénye ebben az évben körülbelül 240 ezer forint volt. Bevezetésekor magasabb költségekkel számoltunk, de a gyakorlat azt bizonyította, hogy valóban csak a rászoruló idősek igénylik a támogatást.

Pihenőpadok elhelyezése

SZARVAS

Nem tűnik jelentősnek, de az idősek életében fontosnak bizonyultak az elmúlt évek közterületi fejlesztései: pihenőpadok kihelyezése a parkokba, asztalok elhelyezése a fák alatt sakkozáshoz, kártyázáshoz vagy akár csak beszélgetéshez.

A fejlesztés három évvel ezelőtt kezdődött - részben az idősek igényei alapján - a parkokban, a tereken és a hosszabb utak mellett. Először a parkfenntartásra meghatározott keretből történt a fejlesztés, majd beruházások szerves részeként. Tekintettel arra, hogy rendkívül kedvező volt a pihenőpadok és az asztalok fogadtatása, megkerestük a településen működő nagyobb gazdálkodó cégeket, hogy ajánljanak fel kandallábereket és padokat. A segítőkészség a gazdálkodó szervek részéről is megnyilvánult, így a világító lámpákon túl, volt olyan cég, amely húsz darab közterületi pihenőpadot ajánlott fel. Önkormányzatunk 1,2 millió forintot fordított a pihenőpadok közterületen történő elhelyezésére. A megvalósítást akadályozó tényezők nem voltak.

Őszi termények, karácsonyi ajándék

TETÉTLÉN

Az önkormányzat célja, hogy lehetőségeihez mérten támogassa a településen élő idős lakosságot. Ennek érdekében a képviselő-testület minden évben határozatba foglalja a támogatás lehetőségeit. Tetétlenül már hagyománnyá vált, hogy minden év őszen természetbeni juttatásban részesülnek a nyugdíjasok. 2003-ban ez harminc kiló burgonyát és

tíz kiló hagymát jelentett, míg 2004-ben hatvan kiló burgonyát és harminc kiló hagymát kapott minden helyi idős lakos. A program megvalósítását az önkormányzat kezdeményezte, a településen pedig pozitív hozzáállást tapasztaltunk. Célcsoportja a helyi nyugdíjas lakosság. A kezdeményezés forrásigénye 2004-ben 530 ezer forint volt, a kedvezményezettek száma pedig körülbelül 310 fő volt.

Az önkormányzatnak 2003 és 2004 karácsonyán is sikerült a nyugdíjas lakosságot ezer forint pénzbeli juttatásban részesítenie. A rendszeres támogatásnak köszönhetően az idős lakosság minden évben számít az önkormányzat segítségére. 2004-ben a program forrásigénye 310 résztvevő mellett 310 ezer forint volt.

A hivatal jól ismeri a nyugdíjasok helyzetét, így az év legfontosabb időszakában próbál segíteni a lakosságon, amely kezdeményezés szintén nagyon pozitív fogadtatásban részesült.

Gépkocsi segíti az idős lakosokat

TETÉTLEN

A személygépkocsi megvásárlása, valamint üzembe helyezése után nagymértékben javult a szociális ellátás minősége. A településen élő nyugdíjasok, mozgáskorlátozottak, egészségügyi problémával küzdő lakosok számára tudunk segítséget nyújtani, ami megkönnyíti mindennapjaikat. Az eddig általános gondot jelentő utazás, bevásárlás, orvosi vizsgálatokra való eljutás, ebéd kiszállítás, gyógyszerkiváltás megoldódott.

A program elsődlegesen támogatott célcsoportjai a településen élő nyugdíjasok, akik egészségügyi vagy anyagi helyzetük miatt részesülnek a program nyújtotta segítségben. Többségük minimális nyugdíjból tartja fenn magát és néha a vele élő családtagjait is. Általában azonban az a jellemző, hogy családtagjaik, gyermekeik nagyobb településekre költöztek, és ott alakítják ki saját életüket. Ennek eredményeként az itt élő idősök gyakran vannak egyedül, s nem számíthatnak családjuk mindennapos segítségére. Így megnőtt az igény az önkormányzat által biztosított szociális szolgáltatások iránt.

A településen az egyik legnagyobb problémát az utazás, a tömegközlekedés használata jelentette. Tetétlen negyven kilométerre található Debrecentől. Jelenleg csak autóbusz vehető igénybe, mivel vasútállomás nincs a településen. Amennyiben az arra rászorulók valamely kórház szolgáltatásait kívánták igénybe venni először a szomszédos városba, Kabára kellett eljutniuk, majd onnan vonattal utazhattak Debrecenbe. Mára a megvásárolt gépjárművel a nyugdíjasok és a mozgáskorlátozottak utaztatása megoldódott. Általában Debrecenbe kell vizsgálatra, időszakos ellenőrzésre menniük a rászorultaknak. Mivel Tetétlenen nem dolgozik fogorvos, a megvásárolt autóval hetente két alkalommal szállítja a betegeket Bára, ahol a fogorvos megállapodás alapján ellátja a betegeket.

A nyugdíjasok számára a gépjárművel biztosítani tudjuk a nagybevásárláshoz, gyógyszerkiváltáshoz szükséges utazást, így nyugdíjukkal jobban tudnak gazdálkodni. Lehetőség van postai küldemények feladására, vagy a megérkezett csomagok kiszállítására is. A Nyugdíjasok Baráti Körének a felújított és kibővített Faluház ad otthont, a nyugdíjasok helyszínre történő szállításáról pedig szintén a megvásárolt autóval gondoskodik az önkormányzat. Tetétlen nyugdíjasainak életében igen nagy változást jelentett ez a megmozdulás, hiszen eddig nem volt lehetőségük a kikapcsolódásra. A heti találkozások, beszélgetések, a megszervezett előadások, rendezvények kizökkentik őket a mindennapok egyhangúságából, folytonosságából.

Az eddig bemutatott felhasználási területek mellett a személygépkocsit az általános iskola gyermekei is igénybe veszik versenyek, előadások, kiállítások látogatása céljából.

A településen működő Szivárvány Szociális Szolgálat két munkatársa végzi a rászorultak házi segítségnyújtását, valamint házhoz szállítja az ebédet, segít a takarításban. Az ő munkájukat is sokban segíti, főleg meggyorsítja a gépkocsi, így egy nap alatt több nyugdíjashoz tudnak ellátogatni. Tetétlenen harminc fő részesül szociális étkeztetésben és négy fő jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban. Hétköznapjaikon számukra is segítséget és támogatást jelent a

bemutatott program, hiszen így hamarabb jutnak segítséghez, kevesebb időbe telik az ebéd, vagy a gyógyszerek kiszállítása.
A beruházás összköltsége körülbelül négy millió forint volt.

Az idősek szállítása

TÓTKOMLÓS

Az idősek mindennapi szállítása 1997-től működik. Azóta az önkormányzat az általa üzemeltetett Ford Tranzit mikrobusszal minden nap beszállítja az ezt igénylő időseket az Idősek Klubjába, ahol nappali ellátásban részesülnek. Ez praktikus azt jelenti, hogy azon idős emberekért - akik igénybe kívánják venni az Idősek Klubjának szolgáltatását, de nehézséget okoz számukra, hogy nap mint nap befáradjanak a Klubba - reggel nyolc órakor elmegy a kisbusz és elszállítja őket a Klubba. Ott napközbeni foglalkoztatásban részesülnek (például társas foglalkozás, televízió és videó nézés, beszélgetések), közben délben ott ebédelnek. Délután három órakor a kisbusz hazaviszi az időseket. Az igénybe vevők száma változó, hétfőn és kedden elegendő a kilenc fős járműnek egyet fordulnia, de a hét második felében jellemzően két kört is menni kell, mert annyian jelentkeznek. Az idősek napi szállításán kívül a buszt rendszeresen igénybe veszik az idősekkel foglalkozó szervezetek is (például a Nyugdíjas Klub vagy a Szlovák Önkormányzat), akik kérésére számos alkalommal vitte a busz az időseket fesztiválokra, kulturális rendezvényekre. El kell még mondani, hogy a busz az eltelt hét évben több mint 300 ezer kilométert futott, melynek becslésünk szerint a tíz-tizenöt százalékát az idősek szállítása teszi ki, melyért az önkormányzat térítést nem kér.

Együtt a magány ellen

BUDAPEST, V. KERÜLET

A településeken, így kerületünkben is a legrégebben kialakult ellátási forma az idősek klubja. Az V. kerületben kezdetleges formában már 1970-től működött ilyen klub. A szakmai normáknak is megfelelő első intézmény 1977-ben létesült. A megnyitás pillanatai előtt volt egy olyan lakossági igény, hogy jó lenne a nyugdíjasoknak valami olyan helyet találni, ahol délután kártyázhatnak, sakkozhatnak, tévét nézhetnek. Ez a lakossági igény találkozott azzal a szakmai igénnyel, hogy a kerületnek új, korszerű, a mai nevén idősek klubjára van szüksége. Az ötlet tehát adott volt, vagyis az idősek klubja nyitvatartási idejének a meghosszabbítása lehetőséget és teret adott a lakossági igénynek is. Az első klubban ehhez egy jó egészségi kondícióban lévő nyugdíjast kellett találnunk, aki a felügyeletet felvállalja. Tekintve, hogy ez az intézmény központi fűtéses, ennek költségei nem merültek fel, az elektromos áram díja pedig minimális volt. A helyben igénybe vehető Szabó Ervin Könyvtár kihelyezett része becsalogatta azokat is, akik a különféle elnevezések miatt ellenérzéssel voltak az intézménnyel szemben. A könyvválogatás mellett az idősek lassan részt vettek egy-egy kártyapartin, sakkpartin és végül állandó látogatóvá váltak. Ezek voltak a kezdeti lépések. A nyitvatartási idő kibővítésének az volt az előnye, hogy az időseknek nem kellett pontban négy órakor elhagyni az intézményt, ahol barátságok szövődtek, s az úgymond gondozottak beszámoltak a délelőtti foglalkozásokról, szolgáltatásokról (torna, mosási lehetőség, orvosi ellátás, étkezés). Ezáltal a fiatalabb, aktív nyugdíjas is úgy gondolta, ha ellátásra szorul, van egy biztos hely, ahol segítséget kap. Így is történt. A délutáni klubba járók lassan az egész napot itt töltötték. Ennek szellemében nyitottuk meg a második, majd a harmadik idősek klubját is.

Teltek, múltak az évek és úgy gondoltuk, hogy aki hétfőtől-péntekig magányos, a hétfővégen, s ünnepnapokon még inkább azzá válik. 1986-ban kísérleti jelleggel a kerület felénél megkezdtuk a 365 napos ellátás szervezését, és egy fél év múlva már az egész kerületben biztosítottuk ezt. Örömmel láttuk, hogy hétfővégen és ünnepnapokon időseink csinosan jönnek ebédelni. Ebéd után a kávézás mellett sok mindenről lehetett beszélgetni, nem kellett sietni,

így eltelték a hosszú ünnepnap délutánok is. Különösen így volt ez a karácsonyi és újévi ünnepek alkalmával, hiszen ezek azok az alkalmak, melyeket mindenki szeretetei körében tölt. Az idejáróknak a klub jelentette az otthont, a családot ezeken a napokon.

A 365 napos nyitvatartás komoly szervezési feladatot jelent, hiszen ha esik, ha fúj az intézményeknek működniük kell. Ezt csak kollektív munkával lehetett megvalósítani, vagyis mindenkinek éreznie kellett, hogy ebben a helyzetben többet, mást kell tennie. Belépve az intézményekbe, látva a felszabadult, mosolygós arcokat, úgy gondoltuk érdemes volt, s munkánk nem hiábavaló. Az idősek klubjai ma már a következő szolgáltatásokat nyújtják ingyenesen: könyvtár, fodrász, pedikűr, varrónő, gyógytornász, mosatás, kézműves foglalkozás. Az előzőeken túl minden hónapban zenés összejövetelt szerveznek, műsoros ünnepek pedig húsvétkor és karácsonykor vannak.

A programok célcsoportjai elsősorban az egyedül állók, alacsony nyugdíjú idősek, olyan mentális és szociális problémákkal küzdő személyek, akik folyamatos támogatásra szorulnak.

A 365 napos ellátás természetesen az otthonukban ellátottaknak is biztosított. Az ételt ma már korszerűen, főliázva kapják meg, megszüntettük az ételhordós rendszert.

Mikrobusz használata

PUSZTAFÖLDVÁR

Községünk hosszú település, mely két részből áll: Nagyfalu és Újfalu. Szinte minden fontos közintézmény - így az Idősek Klubja is – a Nagyfaluban van, ezért Újfaluból az idősek nehezen jutnak el ezekre a helyekre. Így ezeket az embereket naponta be kell szállítani Nagyfaluba, mert a polgári járatos autóbuszok ritkán közlekednek, illetve a buszmegállók is messze vannak egy-egy lakástól. Továbbá a helyi óvoda élelemellátása is probléma volt. A szállítási feladatot az önkormányzat vállalta.

A mikrobusz belső terét úgy kellett kialakítani, hogy élelem szállítására és személyszállításra is alkalmas legyen, így meg tudjuk oldani, hogy kifelé ételmet szállítunk az óvodába, visszafelé pedig személyeket az Idősek Klubjába. Délután kettő és négy óra között pedig minden nap van rá lehetőség, hogy ugyanez a busz hazaszállítsa az időseket. A busz több utcába is bemegy, így lakástól lakásig szállítja az időseket, az arra rászorulókat. Ezzel a kisbusszal egyébként a két településrész között olykor általános iskolás gyermekeket, vagy alkalmi utasokat is szállítunk, illetve havonta egy-két alkalommal járóképtelen, vagy mozgáskorlátozott betegeket viszünk a szintén Nagyfaluban működő egészségháza orvosi ellátásra.

Kerékpárút a temetőig

KELEBIA

A település szerkezetét meghatározza a rajta keresztül húzódó 5.501 jelű út, melyen jelentős az átmenő és a helyi forgalom. A kialakult szerkezeti sajátosságból adódóan, a központi belterülethez jelentős külterület tartozik, melyeket ez az út köt össze. Az említett területek lakosságát többségében idős emberek alkotják, de gyermekes családok is élnek ott. A központi belterületen található közintézmények (orvosi rendelő, gyógyszertár, polgármesteri hivatal) megközelíthetősége nem volt megfelelően biztosítva. Ugyancsak nem volt megoldott a külterületen lévő községi temető megfelelő módon való elérhetősége sem. A temető látogatottsága folyamatos, általánosságban elmondható, hogy a látogatók között sok az idős ember, akik nemcsak hétvégén, hanem hétköznap is több alkalommal felkeresik a temetőt.

A gyalogos forgalom a közúton, illetve a burkolatlan felületen bonyolódott. Csapadékos időszakokban a közúton közlekedtek a gyalogosok. A biztonságos közlekedés megteremtése csak az út mellett kiépített járdával valósulhatott meg. A tervezett gyalogút az 1999-ben megvalósult infrastruktúra fejlesztés második ütemében került megépítésre. Az első ütemben

megépített járdaszakasz kihasználtsága jelezte a tervezett beruházás időszerűségét és fontosságát.

Az önkormányzat képviselő-testülete az 5.501 jelű út melletti gyalogút megépítésére pályázatot nyújtott be 2001-ben a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériumhoz, majd 2002-ben a Bács-Kiskun-megyei Területfejlesztési Tanácshoz a hiányzó összegre. A járdaépítés teljes költsége körülbelül tizenkét millió forint volt.

A program indításakor az önkormányzat célja a helyi gyalogos közlekedés, továbbá a jármű és a gyalogos forgalom zavartalanságának biztosítása, valamint az infrastrukturális ellátás fejlesztése volt. A beruházás 2002 júliusában kezdődött és 2003 májusában fejeződött be, a megvalósítás időtartama tizenegy hónap, az eredmény pedig egy 1,8 méter széles és több mint egy kilométer hosszú gyalogút.

A beruházás megvalósítása előtt az országos közút mindkét oldalán hiányzott a járda. A gyalogút megépítését követően biztonságosabbá vált a napi körülbelül 400 gyalogos és kerékpáros közlekedése, megvalósult az összeköttetés a község belterülete és a külterületi lakóterületek között, megoldódott a községi temető kényelmesebb megközelíthetősége, ezáltal a külterületi lakosok számára lehetővé vált a civilizáltabb életkörülmények megteremtése.

Otthoni szakápolás

PÁSZTÓ

Az otthoni szakápolás 1996 óta létező új fogalom. Felnőtt-, vagy gyermek-szakápolói, gyógytornász, vagy logopédiai végzettség és előzetes kórházi gyakorlat szükséges végzéséhez. Ez szakápolói feladatokat jelent a beteg lakásán, amelynek elvégzésére a házi orvos vagy a kórházi, rendelőintézeti orvos adhat beutalót, mert csak ez esetben téríti a szolgáltatónak a társadalombiztosítás a tevékenységet Hazánkban a home care alatt általában az otthoni szakápolást értik. A valódi home care felöleli a beteg minden testi, szociális és lelki szükségletének kielégítését. Ugyanaz a csapat végzi a házi segítségnyújtást, az otthoni alapápolást, s a lelki segítségnyújtást is. A csapatnak lehetnek fizetett és önkéntes tagjai.

Az együttműködés valamennyi résztvevő számára előnyös, mert közösen történik a feladatok meghatározása, folyamatos és rendszeres az információáramlása, a betegnél mindig a számára megfelelő szakdolgozó van, az ellátást saját otthonában kapja, aktívan közreműködik a beteg és a környezete egyaránt. A házi orvos az ellátás mindhárom területén felelős, vezető szereppel bír. Az egymástól elkülönülő szakterületek egymáshoz közelednek, a szakmai, emberi kapcsolatok jobbá válnak.

A home care szolgáltatás a gondozást, ápolást és szakápolást is igénylő idős és betegek komplex ellátását biztosítja a város területén. A home care munkacsoport telephelyét a Területi Gondozási Központ keretein belül működő idős átmeneti otthona biztosítja. A szolgáltatás biztosítása érdekében egy diplomás ápoló vezetésével, két felnőtt szociális gondozó részvételével működő munkacsoport létrehozását tervezzük. A munkacsoport szociális gondozói a szociális alapellátást biztosító gondozók közül havonkénti váltásban kerülnek ki.

A munkacsoport a home care szolgáltatás biztosításán túl a jelzőrendszeres házi gondozás biztosításában is részt vállal. A jelzőrendszeres házi gondozás különösen a tartós betegségben szenvedő, egyedül élő embereknek nyújthat segítséget. A szolgálat az idős átmeneti otthonában biztosítja a huszonnégy órás felügyeletet, s riasztás esetén - a társult települések vonatkozásában - értesíti a megadott személyt (hozzátartozó, szomszéd, falugondnok, szociális gondozó). A város területén maga jár el a riasztásnál és a helyszínen elhárítja a veszélyt vagy orvost hív.

A jelzőrendszeres házi gondozás kiépítésére kistérségi társulások formájában a város és további három település bevonásával került sor. A diszpécserközpont telephelyét és a 24 órás

felügyeletet az idősek átmeneti otthona, a program szakmai háttérét a szociális szolgáltató központ biztosítja.

A szolgáltatás bevezetésekor a következő feltételeket kellett a gondozottak kiválasztása során figyelembe venni: a gondozott kritikus élethelyzetben otthonán belül segítségre sem családtagtól, sem mástól nem számíthat; szociálisan rászoruló; egészségi állapota indokolja a folyamatos felügyeletet; egészségi, szellemi állapota alapján alkalmas arra, hogy kezelje a műszaki berendezést; vállalja a gondozásba vétel feltételeit.

A jelzőrendszeres idősgondozás és a home care szolgáltatás által az idős emberek nagyfokú biztonsággal gondozhatók otthonukban, nem kerülnek be a költségigényesebb szociális és egészségügyi ellátásokba, valamint megszokott környezetükben történő gondozásuk mentálisan is előnyösebb számukra.

Idősek szállítása

NAGYHEGYES

A községben 1999 decemberében kezdtük el újra működtetni az Idősek Klubját. Már létezett egyszer ez a fajta ellátási forma, de 1994-ben bejáró klubtagok hiányában megszűnt. Az mai klubtagok 70-80 évesek, ezért nehezen mozognak, van akinek egy órába telne a be- és hazajárás. Ebből kifolyólag a képviselő-testület úgy döntött, hogy egy mikrobusz minden reggel negyed nyolckor elindul és felveszi a klubtagokat. Elviszi az intézménybe és délután fél négykor hazaviszi őket. Mivel a település szabályos, az utcák körbejárhatóak, minden út aszfaltozott – a lakosság jóvoltából -, ezért az oda-vissza út le és felszállással együtt sem vesz igénybe másfél óránál többet. A mikrobuszba való be- és kiszállást egy gondozónő és egy fából készült fellépő segíti, melyet rákapcsolnak a buszra. Így az esetleges balesetek megelőzhetőek.

A szállítás költsége éves szinten körülbelül 400 ezer forint, melyet az önkormányzat fizet.

Ingyenes takarítás, bevásárlás

NAGYHEGYES

A gondozónők a házi gondozottaknál a takarítást, a bevásárlást, a gyógyszer felíratást és kiváltást, a postai csekkek befizetését, az ebéd kihordását, a fürdetést és a vérnyomásmérést ingyen elvégzik, mivel az önkormányzat döntése alapján ez a gondozónők munkájához tartozik, így a gondozottaknak nem kell fizetni ezekért a szolgáltatásokért. Továbbá a gondozónők azoknak az időseknek is térítésmentesen kihordják az ebédet, akik betegek vagy nehezen mozognak.

Akadályozó tényező nem volt. Segítő tényező volt az, hogy teljeskörű felmérést végeztünk az idősek körében arról, hogy az egyes ellátásokkal kapcsolatban milyen igényeik vannak. Érdekes volt, hogy az idősek semmit nem kértek ingyen, csak a képviselő-testület döntött az ebéd díjának kivételével a térítésmentes ellátások mellett.

A szolgáltatás anyagi fedezete három forrásból tevődik össze: állami normatíva, idősek által befizetett térítési díjak és az önkormányzati önerő; ezek aránya körülbelül egyenlő.

Temetőjárat

NAGYHEGYES

A helyi Nyugdíjas Klub részéről érkezett a kérés a képviselő-testülethez, hogy a köztemetőbe való eljutást megoldja. A temető külterületen helyezkedik el, s az eljutás oda gyalogosan körülbelül egy óra, ezt az idősek nehezen bírják. Ezért az önkormányzat megegyezett egy szállító vállalkozóval, hogy áprilistól novemberig minden szerdán délután öt órakor egy tizenöt személyes busz körjáratban felveszi az időseket, s kiviszi a temetőbe, majd egy óra múlva hazaszállítja őket. A temetői buszjárat az idősek nagy meglepedésére szolgált.

A szállítás költsége körülbelül évi 200 ezer forint.

Nyugdíjas klubok támogatása

VÉSZTŐ

Városunkban jelenleg négy nyugdíjas klub működik, melyek megközelítőleg 230 időskorú tagot tartanak nyilván. Ezek között vannak bejegyzett és be nem jegyzett társadalmi szervezetek. Tagjai munkában megfáradt, nyugdíjas kort megért emberek, akiknek koruk ellenére a vidámság tükröződik cselekedeteikben és műsoraikban. Ez példaértékű lehet a mostani fiatal korosztály számára.

A természetbeli támogatás abban nyilvánul meg, hogy az önkormányzat a Sinka István Művelődési Központban ingyenes közösségi teret biztosít az összejövetelek, találkozók, rendezvények, csereprogramok lebonyolítására, és a működéshez ügyviteli segítséget is nyújt. Az önkormányzat minden évben megszervezi az idősök napját, ami idén már a hatodik alkalommal került megrendezésre, amelyen a klubok tagjai is részt vesznek.

Az anyagi támogatás a klubok részére 1993 óta rendszeres, önkormányzati rendeletben szabályozott. A képviselő-testület a város költségvetésében meghatározott összeget fordít közösségi célok támogatására. A támogatás iránti igényeket minden évben február 28-ig kell benyújtani a polgármesterhez. Ezen felül konkrét célok és programok megvalósításához, esetleg pályázatok önerejéhez egyedi kérelem alapján további támogatás biztosítható.

Az önkormányzatot a program beindításakor az a cél vezérelte, hogy az idősök a nyugdíjas kor után is a szabadidőt hasznosan, közösségben töltsék el, barátaik és ismerőseik körében.

Az aktív korú lakosság egy részének elköltözése miatt az idősebb korosztályból sokan egyedül maradtak, akikről a hagyományos családmódel keretében a gyermekeik már nem tudnak megfelelően gondoskodni, ezért mi úgy érezzük, hogy ennek a családi légkörnek a megteremtése az önkormányzat feladata, és a program követői is ezt a szempontot tartás szem előtt.

Az Őszidő Alapítvány életminőség programjai

GYULA

Az önkormányzat határozatban hozta létre az Őszidő Alapítványt, amelynek célja az eredeti alapító okirat szerint a következő: azoknak az időskorúaknak a megsegítése, akik családi háttérrel nem rendelkeznek, életvitelük megszervezéséhez segítségre szorulnak, idősök klubjában nappali ellátást igényelnek.

Az Őszidő Alapítvány életminőség programjai elsősorban tehát az időseket és a fogyatékkal élőket, illetve családtagjaikat érinti. A program teljesítése során törekszik az egészséges életvitel szépségeinek feltárására, az életöröm felkeltésére. A program célja, hogy az érintett családok minden felmerülő problémájukban segítséget, megoldási alternatívákat kapjanak. Ezt a célt szolgálja például a „Maradj velem” program is, amely a család életét segítő komplex megközelítésen alapuló szolgáltatások átadása, elsősorban idős családtagokat gondozó családok támogatására.

Az Őszidő Alapítvány évente az idősök életminőségének javítására átlagosan 300-500 ezer forintot fordít.

ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS

2001-től kezdve a váci Idősek Otthona és Klubja három idősek klubját működtet a város különböző pontjain. Mikor az intézmény vezetése átnézte a klubokban folyó szakmai munkát, megállapította, hogy az ott folyó tevékenység eléggé belterjes, a klubok egymás közötti kapcsolata pedig esetleges. Szükség volt egy olyan programra, ami összefogja a klubokat, ami állandó, hetente ismétlődő, és amire a szakmai munkát is alapozni lehet.

Így alakult meg az Idősek Akadémiája. Persze az ötlet és a név nem volt új és nem is volt egyedi. Ekkor már több éve működött Budapesten az Iván László professzor úr által létrehozott Batthyány Strattmann László Idősek Akadémiája, amelyen néhány klubtag és az intézet munkatársa is rendszeresen részt vettek. A váci szervezők úgy gondolták, hogy az ő kis akadémiájukkal megpróbálnak segíteni a klubtagoknak, hogy a vágyak – képességek – lehetőségek egyensúlyával harmonikusabbá alakítsák az életüket.

Különösebb befektetés nem kellett az induláshoz, mert a tárgyi feltételek (helyiség, foglalkoztatási anyagok) adottak voltak, csak a szakmai munkát, tudást kellett mozgósítani. A szerdán délelőttönként tartott foglalkozások lassan egyre népszerűbbek lettek. Azt vették észre, hogy egyre többször nemcsak a klubtagok, hanem hozzátartozók, szomszédok és ismerősök is eljöttek. Így kialakult egy harminc-negyven fős állandónak mondható, mégis változó hallgatóság, akik örömmel jönnek erre a programra. Az Idősek Otthonának lakói közül is néhányan jelen vannak, és örömmel találkoznak régi ismerősökkel.

Az Akadémia évnnyitója szeptemberben, az évvárója pedig májusban van. Az évváró tulajdonképpen egy nagy találkozó sok zenével, tánccal és mintegy hetven-nyolcvan résztvevővel. Az évvárón a hallgatók ismét találkozhatnak az előadókkal, és velük együtt értékelhetik az elmúlt évet. A szervezők az évközi programokat egy hónapra előre megszervezik és meghirdetik az intézet havonta megjelenő hírmondójában. A szervezők alkalmanként egy előadót hívnak, aki olyan témáról tart előadást - amely előzetes felmérés alapján - érdekli a hallgatóságot. Az előadás mindig kiegészül szemléltető anyaggal, mivel az idős emberek nem szeretik a száraz, hosszú előadásokat. Mindig sok időt biztosítanak kérdésekre, hozzászólásokra. Az intézet munkatársai is sok színvonalas előadást tartanak az egészségre nevelés területéről, a helyes táplálkozásról, a gyógyszerhasználatról és a mozgás fontosságáról. Sokszor társadalmi kérdésekről szól az előadás, így az Akadémia előadói között többször szerepeltek a rendőrség és a városban működő különböző civil szervezetek munkatársai. A hagyományos értelemben vett előadások mellett volt már kézműves műhely, biotermék bemutató, különböző árubemutatók és virágkötészet is. Továbbá nagyon fontos szerepet töltenek be az egyházak képviselői, akik a lélek sebeire nyújtanak gyógyírt és a helyes életvezetéshez adnak tanácsokat. Újabban a klubban kialakított - pályázaton nyert - „e-Magyarország” pont a sláger, ahol a szervezők igyekeznek megismertetni a számítógép világát a városban élő érdeklődő idősekkel.

A váci Idősek Akadémiája története hétköznapi történet. Talán azért, mert a szervezők hisznek az aprólékos munkában, a hétköznapi kihívásokban, hiszen hetente újabb és újabb programok szervezése igencsak próbára teszi a szakmai tudásukat, gyakorlati érzéküket. És főleg hisznek az Akadémia mottójában: “Pompás dolog öregnek lenni, ha az ember nem felejt el, mit jelent újrakezdeni”.

Alsómocsoládon korán felismertük a releváns információkhoz való gyors és korszerű hozzáférés jelentőségét és a hátrányos helyzetű kis- és zsáktelepülésekre gyakorolt jótékony hatását, s ezért már az első teleházak magyarországi megjelenésekor elkezdtük teleházas kapcsolataink kiépítését, valamint a saját települési teleházunk létrehozásának előkészítő munkálatait.

1996-ban az Alsómocsoládiak Baráti Köre elnevezésű civil szervezet pályázatot nyújtott be a USAID támogatásával működő DemNet (Hálózat a Demokráciáért) szervezet által kiírt támogatási felhívásra, és összesen két millió forintnyi eszköztámogatást nyert. A Baráti Kör a tulajdonába került számítógépeket és egyéb korszerű felszerelést az önkormányzat által felajánlott épületben helyezte el és üzemelte be, majd a Teleház 1997. július 5-i megnyitóján átadta azokat használatra a község lakóinak.

A teleház egy főállású dolgozóval jött létre, fenntartását az önkormányzat vállalta magára. A települési önkormányzat teleházzal kapcsolatos elképzeléseit és programjait a Népjóléti Minisztérium is támogatásra méltónak ítélte meg. Meghívásos pályázataink a benne folyó munka alapján szociális teleházzá minősítette, s a tőlük eredő források segítségével sikerül évről-évre biztosítanunk a teleházban dolgozó személyzet bérét, illetve a településen élő gyerekek, munkanélküliek és az idősek számára szervezett, az életminőség javítására, a leszakadó csoportok szinten tartására és felzárkóztatására irányuló programok és projektek eszközháttérét, valamint azok egyéb lebonyolítási költségeinek fedezetét.

Teleházunk otthont ad a település bejegyzett szervezeteinek - Május Kugli Egylet, Alapítvány Alsómocsoládért, Alsómocsoládiak Baráti Köre, Demokratikus Alsómocsoládi Gyermekek – és Ifjúsági Önkormányzat – és az informális szervezeteinek is - Néptáncsoport, Női foci csapat, „Életet az Éveknek” Nyugdíjas Klub, Éneklő Hívek Kara. Hellyel, szervezéssel, infrastruktúrával segíti munkájukat, ellátja adminisztrációs teendőiket. Működteti a Községi Könyvtárat, ellátja a település közművelődési tevékenységeit, oktatásokat, előadásokat, tanfolyamokat szervez minden korcsoportnak, valamint közhasznú információkkal látja el a lakosságot, segíti őket mindennapos problémáik megoldásában. A teleház kommunikációs kapocsként funkcionál az eldugott kis falu és a nagyvilág között, erre lehetőséget teremt a tizenegy hálózatba kötött gép, a fénymásoló, a fax, az internet hozzáférés és egyéb rendelkezésre álló eszközök.

A teleház éves működési költsége körülbelül két és fél millió forint, melyet 2001. január elsejéig a települési önkormányzat teljes egészében magára vállalt. A teleház tisztázatlan jogi státuszán javítandó – a teleház ugyanis nem volt önállóan bejegyzett jogi személy, így pályázatokon általában csak körülményesen, közvetítő szervezeteken keresztül indulhatott – a települési önkormányzat, és a községben működő bejegyzett civil szervezetek, név szerint az Alsómocsoládiak Baráti Köre, az Alapítvány Alsómocsoládért és a Május Kugli Egylet új szervezetet hoztak létre Mocsolád-Civilház Kht. néven. 2001. január elsejétől ez a Kht. működteti tovább a Teleházat.

A teleház ezentúl fő tevékenységének tekinti a megfelelést a szociális teleház kritériumrendszerének: szociális gondozónőt foglalkoztat, aki otthonukban keresi fel az idős vagy magatehetetlen rászorulókat, segít nekik a mindennapi teendőik ellátásában. Rendszeresek a teleházban a kallódó, csellengő gyerekek és fiatalok számára szervezett programok, foglalkozások, játszóházak, tréningek és tanfolyamok. A munkanélküliek részére – együttműködve a Baranya Megyei Munkaügyi Központtal és a Pécsi Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központtal – mentálhigiénés és újraorientáló foglalkozásokat, a munkaerőpiacon keresett szakirányú képzéseket és átképzéseket tartunk, egyszóval minden lehetséges módon igyekszünk őket az ellátórendszeren belül tartani. A gyerekeken és a munkanélkülieken kívül a településen élő veszélyeztetett polgárok harmadik nagy csoportja az időseké. Településünk lakosságának közel egyharmada nyugdíjas korú, közülük sokak élnek a létminimum szintje alatt, vagy kerültek betegségük, illetve életvitelük révén kilátástalan helyzetbe. Teleházunk minden módon támogatja az idős, beteg, az átlagosnál is rosszabb anyagi és szociális körülmények között élő embereket: rendszeresek a szociális

ruhaosztások, a kedvezményes ruhavásárok. Az egészségi állapotuknak megfelelő rendszerességgel odafigyel rájuk a szociális gondozónők, szervezett ebédhordás folyik számukra, s a gyógyszer-rendelés és kihordás sem terheli őket.

Népfőiskolai kurzus **SZÁZHALOMBATTA**

1996 óta folyik népfőiskolai jellegű oktatás a Hamvas Béla Városi Könyvtár szervezésében. Hamvas Béla szellemi örökségével, vallástörténettel kezdődött a kurzus, amely öt félévig tartott. A következő kurzus témája történeti visszatekintés, a harmadik évezredre való előre tekintés és a figyelem felhívása a problémákra volt. Ezután a szakrális néprajz kurzus négy félévig tartott, amely a néprajz szent üzenetéről szólt. Majd az építészeti sorozat egy féléves volt, a címe „Égi és földi város”. A 2005 januárjában induló kurzus témája a lélek fejlődése lesz, amelyet két félévesre terveznek a szervezők. Nagy az érdeklődés az előadások iránt, alkalmanként hetven-nyolcvan fő vesz részt rajtuk.

Internetes tanfolyam

OROSHÁZA

A tanfolyam sikeres szervezése és megvalósítása már két évre tekint vissza. A szervezők a Városi Könyvtár munkatársai. A program indításához a Kulturális Alaptól nyertünk pénzt. Huszonöt órás tanfolyamokat szerveztünk, ahol a részvételi díj ötezer forint volt személyenként.

A fő cél a számítógéppel való barátkozás, illetve az internet használatának megismerése volt. A program szervezésekor az igények figyelembevételével kerültek meghatározásra az órák időpontjai (délelőtt, délután, esti órák).

A tanfolyamot plakátokon, illetve újságokban hirdettük. A programon 150 fő vett részt kiscsoportos bontásban.

Netező nyugdíjasok a közösségért

BUDAÖRS

Az önkormányzat célja új lehetőségeket teremteni az idősök problémáinak enyhítésére, megoldására, valamint az elszigeteltség, bezűkülés, feleslegesség érzésének megelőzésére. A résztvevők számára biztosítja, hogy ingyenesen hozzáférjenek az informatikai eszközökhöz és szolgáltatásokhoz, képzést és segítséget nyújt azok igénybevételéhez. A megszerzett tudásukat hasznosíthatják ügyeik intézésében, amelyhez szintén támogatást kapnak. Jelentős szerepe van családi, baráti, generációs kapcsolatok ápolásában.

A megvalósítást segítő tényezők a következők voltak: a budaörsi időseket tömörítő szervezetek, a szervezésben közreműködött az oktatást végző Budaörsi Telekuckó és a Gondozási Központ.

A településen hat Nyugdíjas Klub működik, amelyeket személyesen kerestünk fel a Nyugdíjasok Házában. Részletes tájékoztatást kaptak a tervezetről. Ismertettük, hogy a programba bekapcsolódó nyugdíjasok ingyenes lehetőséget kapnak a csoportos képzésre és az egyéni gyakorlásra. Meghallgattuk elképzeléseiket, ötleteiket. A helyi televízióban szóban, és szórólapon történő hirdetés útján tájékoztattuk a nem klubtag, idős korú lakosságot, hogy az önkormányzata új programot kíván beindítani a Budaörsi Telekuckó együttműködésével. A program lényege, az idős korúak megtanítása a számítógép, az Internet, valamint a hálózati szolgáltatások használatára. Az idősinformatika célja, hogy a számítógép és hálózat minden eszköze a nyugdíjasok számára hozzáférhetővé, birtokba vehetővé, használhatóvá váljék.

A programot akadályozó tényezők nem voltak. A csoportonként egy-egy fő fejezte be idő előtt a képzést. Két fő egészségügyi okok miatt, egy fő nehezségnek találta a tanfolyamot.

A program célcsoportja az érdeklődő és aktivizálható nyugdíjas korosztály.

Az igénybevevők átlagosan 65 évesek, a legidősebb résztvevő 74 éves. Nemek szerinti megoszlás alapján tizenkét fő nő és kilenc fő férfi. Korábban nem volt kapcsolatuk számítógéppel, internettel. Egy házaspár is részt vett a képzésen.

A program költségeinek finanszírozása a következőképp alakult. Az önkormányzat a térítésmentesen meghirdetett képzésre megállapodást kötött a Budaörsi Telekuckóval, amely tartalmazza az oktató bérét, és a technikai háttérrel. Az önkormányzat Népjóléti Bizottsága a 66/2004. (09.02.) NP. számú határozatával az "Idősek Budaörsért az Internettel" programot 300 ezer forinttal, az önkormányzat Európai Integrációs Bizottsága a 24//2004. (IX.07.) EIB. számú határozatával, további 300 ezer forinttal a saját kerete terhére támogatta. Kísérleti jelleggel három tanulócsoporthoz, huszonegy fő felkészítésével kezdődött oktatás, amely az érdeklődéstől, igénytől függően, további csoportokkal folytatható. Jelenlegi igényfelmérések alapján biztosított a jövőben is a térítésmentes képzés. A finanszírozásra a következő évre három millió forintot szánunk.

A nyugdíjasok által megszerzett tudás hasznosítható az önkormányzati és egyéb hivatali ügyintézésük lebonyolításában.

Ingynes pályázati tanácsadás nyugdíjas szervezeteknek

BUDAÖRS

Budaörsön körülbelül 160 civil szervezet működik, ezek között számtalan nyugdíjas, az országjáró klubtól kezdve az országos nyugdíjas polgári egyesületig. Ezek a szervezetek mostanában kezdtek hivatalos formát ölteni, így a pályázásnak objektív akadályai voltak. Most azonban megnyílik a lehetőség a pályázatok könnyebb benyújtására. Az önkormányzat évente rendszeresen pályázati konferenciát tart. A hivatal és az Integrációs Bizottsága rendszeres pályázati tájékoztatót készít, amely nagyon sok szervezethez eljut, de sajnos nehezíti az információk áramlását, hogy nem mindegyik rendelkezik internet eléréssel. Ezért az önkormányzat elhatározta, hogy fogadóórát tart, ahol térítésmentes tanácsadást is biztosít a nyugdíjas szervezeteknek.

A pályázati tanácsadás számszerű megfigyelése a fogadóórák bevezetésekor lesz igazán célszerű. Ma csak annyit lehet mondani, hogy aki pályázni akar, az tudja, hogy az önkormányzat Integrációs Bizottsága és EU referense rendelkezésre áll. Az önkormányzat céljai között szerepel az élhető város, az esélyegyenlőség az idős emberek integrálása az amúgy dinamikus fejlődő város életébe. Tekintettel arra, hogy ezeket a város vezetése nem üres szlogenként állította a ciklus programba, meg is teszi a megfelelő intézkedéseket. Ezek nem csak az előbbieket igyekeznek elősegíteni, hanem lehetővé teszik, hogy megőrizzük a hagyományokat miközben az idősebbek is a legmodernebb technikát használva váljanak az elektronikus kormányzás hasznélvezőivé.

Összefoglalva: írásos pályázati tájékoztatók elküldését, konferenciák szervezését, pályázati tanácsadás céljából fogadóóra beütemezését, a megvalósuló pályázatok elemzését javasoljuk a programunk követőinek.

Az évi egy konferencia költsége összesen 450 ezer forint. A jövőbeni fogadóóra és az esetlegesen felmerülő működési költség még nem prognosztizálható. Az EU referens költsége eloszlik egyéb feladatokra is. Az Integrációs Bizottság 2005-től a nyugdíjas szervezetek pályázatírási költségéhez indokolt esetben legfeljebb ötven ezer forinttal járul hozzá

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által „e-Magyarország” Program keretében 2003-ban pályázatot hirdetett az önkormányzat az idősek otthonában és az idősek klubjában korlátozottan nyilvános közösségi internet-hozzáférési hely kialakítására. A program indításakor az önkormányzat célja az volt, hogy a szolgáltatás biztosításával újszerű és hasznos foglalkoztatási formát tudjon biztosítani az időskorúak részére.

A program 2004 áprilisában indult. Első lépésként az intézmény részére átadásra került két darab korszerű számítógép, majd 2004 szeptemberében a szolgáltatás biztosítására az intézmény két dolgozója akkreditált számítógép-kezelői tanfolyamon vett részt a Minisztérium szervezésében.

A program célcsoportjai az idősek otthona lakói és az idősek klubja tagjai, részükre heti húsz órában, hétfőtől péntekig délelőtt nyolc és tizenkét óra között biztosít szolgáltatásokat az intézmény a következők szerint: internet használat, igény szerint telefax küldése, fogadása, nyomtatványok letöltése, fénymásolás, sokszorosítás, számítógép használatának megtanítása.

A felsorolt szolgáltatások közül az internet használat lehetőségének biztosítása még folyamatban van, mivel az internet szolgáltatás kialakítását a Minisztérium 2005. június 30. határidővel vállalta. Az egyéb szolgáltatások iránt az érdeklődés jelentős, az idősek nagy kíváncsisággal ismerkednek a számítógép használatával. A programot az Minisztérium finanszírozza másfél éven keresztül.

„e-Magyarország pont”

BUDAPEST, XX.KERÜLET

Az 1995-ös szükségletfelmérés során fogalmazódott meg először a “nyitott klub” iránti igény, a szó legszorosabb értelmében vett nyitott klub, ahova a környék összes időse belátogathat. Ezt a közösségi internet használat lehetőségének megteremtésével sikerült elérni.

2004-ben a Gondozási Központ két „e-Magyarország pont” beindításához nyert számítástechnikai eszközöket az Informatikai és Hírközlési Minisztérium által meghirdetett „e-Magyarország” Program keretében. A program két telephelyen (idősek klubjában) zajlik és korlátozottan nyilvános, vagyis ezen szolgáltatásokat egy meghatározott felhasználói kör veheti igénybe. A programban résztvevők köre fokozatosan bővült. Az első ütemben a Gondozási Központoz tartozó négy idősek klubja tagjai és az idősek átmeneti gondozóházának lakói vehettek részt benne. A második ütemben a szociális és egészségügyi szakemberek közreműködésével az otthonukban élő, inaktív, házi segítségnyújtásban részesülő emberekre is kiterjedt a program. A harmadik ütemben pedig a kerületben élő összes idős ember igénybe vehette a szolgáltatást.

A nyitvatartási idő (heti harminc, illetve huszonöt óra). Ez alatt képzett segítő áll az érdeklődők rendelkezésére és segíti a számítógép, illetve az internet használatot. A segítő elvégezte az Minisztérium által biztosított harminc órás alapfokú számítógép és internet tanfolyamot, illetve a Gondozási központ által szervezett saját számítástechnikai továbbképzésen vett részt. A program szükségletfelméréssel indult, ami alapján tervezhetővé vált a két „e-Magyarország pont” működtetése. Az első három hónapban egy alapozó képzést biztosítunk az „e-Magyarország” oktatófilm és honlap segítségével, és egyúttal igyekszünk felkelteni az érdeklődést a számítógép-használat iránt (különböző honlapok, programszervezés, tévé műsor, színház, mozi, útvonaltervezés, menetrend elérhetősége az interneten). Minden felhasználó egy, az intézmény által összeállított tájékoztatót kap, amely segítségével tájékozódhat a szolgáltatás igénybevételéről.

A szolgáltatást segítő tényező volt, hogy a Könyvtár Program keretében 2003-tól már hatvan idős ember és szociális szakember tanulta meg az internet és az elektronikus levelezés alapjait. Akadályozó tényező volt a számítógép használat rendjének beillesztése a mindennapi feladatok közé.

A program finanszírozása a következő: a két helyszínen működtetéséhez a megfelelő infrastruktúra, a személyi feltétel és a bútorzat (két számítógép asztal, két szék, nyomtatóhoz asztal) finanszírozása az első másfél évben történt, az internet előfizetés költsége pedig a második másfél évben kerül kifizetésre.

Az internettel egy új világ tárul ki, segítve az idős emberek élethosszig tartó tanulását és bővítve az integrációs lehetőségeiket. A programmal mind az idős embereknek, mind az idősekkel foglalkozó kollégáknak lehetőséget teremtünk az esélyegyenlőség biztosításához.

Teleház

BOJT

1998 nyarán a „Bojtért Egyesület” tagjaival tájékoztató látogatásokat tettünk a szentpéteri teleházba, majd részt vettünk a szolnoki Teleház-telefon konferencián. Az itt tapasztaltak alapján elhatároztuk, hogy mi is követjük a jó példát. Így 1999. január 20-án a szentpéteri Bihar Közösségeiért Alapítvány teleház-irodát nyitott meg településünkön. Még ugyanebben az évben önálló teleház működtetésére nyújtottunk be sikeres pályázatot. Ezáltal két millió forint értékben vásárolhattunk informatikai eszközöket. A megvásárolt eszközök - nagy teljesítményű fénymásoló, telefax, öt darab multimédiás számítógép, lézernyomtató, szkennel, faxmodem – újabb szolgáltatások bevezetésére adtak lehetőséget.

A teleház többek között különböző közösségeknek, rendezvényeknek és tanfolyamoknak ad otthont. Segítséget nyújt a hétköznapi ügyek intézésében is, mint a hivatalos levelek megírása, kérelmek, nyomtatványok kitöltése, előzetes egyeztetés hivatali személyekkel, intézményekkel. Közhasznú tájékoztatást nyújt: pályázati kiírások figyelemmel kísérése, utazási információk, szórólapok terjesztése, helyi és térségi újság szerkesztése. Továbbá irodai szolgáltatásokat nyújt: iratmásolás, szövegszerkesztés, nyomtatás, faxolás, emléklapok készítése, számítógépes játékok használata.

KULTÚRA

Idősek Művészeti Fesztiválja

BUDAPEST, III. KERÜLET

Az önkormányzat célja a program indításával az időskorúak hasznos szabadidő eltöltése a különböző igényeknek megfelelően, melynek segítségével késleltetni kívánjuk a kóros öregedéssel járó tünetek kialakulását. Egyfajta lehetőséget nyújtunk a fizikai és szellemi aktivitásuk megőrzéséhez, szinten tartásához.

Klubjaink fontos szerepet töltenek be az idősgondozásban, mivel ezen a rendszeren belül életkoruknak megfelelő környezetet tudunk biztosítani, naprakész tájékoztatást nyújtunk szűkebb környezetükben és a világban történő eseményekről. A klubok kezdeményezésére váltak hagyománnyá olyan rendszeres programjaink, mint az Idősek Művészeti Fesztiválja, amellyel megmozgatjuk a kerület idős lakosságát függetlenül attól, hogy klubtag avagy sem.

Kerületi szinten az Óbuda Újságban tesszük közzé évente a felhívást, az Óbudai Gondozási Központnál jelentkezhetnek a résztvevők írásban, és az Idősek Klubjaiban zajlanak a selejtezők. A kerület idős lakosainak felkészítésében is nagyon jelentős részt vállaltak a klubok, mivel próbalehetőséget biztosítanak minden résztvevő számára minden kategóriában, például a zenei produkciókhoz zenetanárt, valamint zongorakíséretet.

Az ilyen nagyszabású rendezvényeket nem tudnánk lebonyolítani a kerületi Művelődési Központok segítségével nélkül. A három Művelődési Központunk biztosít helyet a középdöntőknek, illetve a gálaműsor megrendezésének. Nagyon jó munkakapcsolat alakult ki közművelődési és szociális intézményeink között a több éve tartó együttműködésük során.

1999-től a rendezvény minden évben a Fesztivál Gálaműsorról zárul, és ezzel nyitjuk meg az Idősek Hónapja ünnepség-sorozatunkat október elsején. Mostanra a rendezvény során valóban mives, alaposan kimunkált produkciókkal találkozhatunk. A zene területén széles repertoárt mutatnak be az operától a könnyű műfajon át egészen a szellemes kuplékig. Kortársaik igen nagy öröme a már majdnem elfelejtett ifjúságukból kis darabokat elevenítenek fel. A versmondók, irodalmi körök mellett képzőművészeti alkotások bemutatására is lehetőség nyílik. A legsikeresebb munkák a Művészeti Fesztivál idején megrendezett kiállításon az Óbuda Múzeumban kerülnek bemutatásra.

A kerületi intézmények közötti jó munkakapcsolat eredményének tekinthetjük, hogy külön önkormányzati finanszírozásra nincs szükség a program megvalósításához. A felmerülő kiadásokat a klubok saját költségvetésük keretein belül meg tudják oldani.

Filmklub

CSÖMÖR

A Filmklubot azért találtuk ki, hogy azon túl, hogy nosztalgiázhatunk, lehetőséget biztosítsunk kapcsolatok létesítésére és ápolására. Ez működik úgy is, hogy Klubunkban meghirdetünk ilyen lehetőséget, s a községből várjuk az érdeklődőket. De regionális szinten is kezdeményeztük: a főváros XVI. kerületében, egy kis színházban. Közösen egyeztetett időpontban a környék valamennyi Idősek Klubja eljön, s a film megtekintése után egy kakaó mellett beszélgetnek, ismerkednek. Sikeres és különleges esemény ez klienseink életében.

A Dózsa György úti Nyugdíjas ház – Gondozási központban található a Nyitott műterem szolgáltatás, melyet Giczzy György rajztanár-festőművész irányít. Közalkalmazotti statusban van. A műterem minden érdeklődő számára nyitott, a festéshez szükséges anyagokról részben az önkormányzat, részben szponzorok gondoskodnak. A sikeres munkákból rendszeresen kiállításokat szervezünk. Szolgáltatásunk nagyon népszerű. Sokan itt fedezik fel, itt bontakoztatják ki tehetségüket idősebb korunkban

Kertbarát-kör**CSÖMÖR**

A Kertbarát-kör fontos része lakóhelyünk életének, annál is inkább, mert sok család a fölművelésből élt és él meg. Egyfajta önszervező klubként működik a dolog, olyan szinten, hogy például kisgépekkel végzett munkát, kedvezményes növény és vetőmag vásárlási lehetőséget biztosítanak tagjaik számára. Lehetőséget teremtenek arra, hogy a tagok terményeiket bemutathassák a nagyközönség előtt is; a közös kirándulások, szabadidős programok szintén szerves részét képezik a klubtagok életének. Az idősebb korosztály nagyon jól érzi magát ebben a közösségben, hiszen az azonos érdeklődési kör igen sok közös témát és feladatot tár a csoport elé.

Nyugdíjas Vers-és Prózamondó Verseny**TATABÁNYA**

„Ősszel is nyílik még virág” a jelmondata a nyugdíjasok vers-és prózamondó versenyének. A rendezvénynek a Kertvárosi Bányász Művelődési Ház ad otthont. A pályázatot az intézmény 1993-ban városi jelleggel hirdette meg, ám a jelentkező igény hatására a következő évben már regionális, majd országos méretet öltött, az utóbbi két évben pedig már a határon túlról is érkeztek be pályamunkák.

A pályázatokat a város köztisztviselőiben álló magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanáriból álló zsűri minősíti, és évről évre fedez fel irodalmi gyöngyszemeket. Nem egy innen indult költőnek jelentek már meg írásai könyv alakban, a tatabányai illetőségiek közül feltétlenül meg kell említeni Takácsné Csente Juliána és Vigh Pál nevét.

A pályázat hatására már az indulás évében megalakult az intézményben az Amatőr Írók Költők Klubja, melyet városunk által elismert, Tatabánya Kultúrájáért kitüntetéssel rendelkező költője, írója, Sebestyén Lajos vezetett. A klub tagjainak többségét a versenyen viszontláthatjuk. A pályázati felhívás összeállításánál különös figyelmet fordítanak a jeles évfordulókra, így 1997-ben a város fennállásának ötvenedik évfordulója, 2000-ben pedig a Millennium volt a kiírás témaköreinek gerince. A pályázat feltételrendszere a következő: nevezhet minden nyugdíjas, akinek a pályázatát jellegével kell ellátnia és nevét, címét külön lezárt borítékban kell mellékelnie; egy személy egy pályamunkát adhat be, mely legfeljebb három verset vagy novellát tartalmazhat; a műveket írógéppel vagy számítógépes szövegszerkesztővel elkészítve kell beadni. A pályázati felhívás a helyi és megyei sajtón kívül közzétételre kerül a Sansz-ban és a Pályázati Figyelőben, valamint az Életet az Éveknek Országos Szövetsége és a Nyugdíjas klubok is értesítést kapnak.

A pályázat utolsó fázisa a Díjkiosztó Gála, melyre minden nevező meghívást kap. A zsűri által kiemelt művek alkotói barátaik, ismerőseik, családtagjaik valamint a sajtó, a helyi média és a megjelent városvezetők előtt mondhatják el, illetve mondathatják el versüket, novellájukat. Minden pályázó emléklapot kap, a díjazott művek alkotói könyvjutalomban

részesülnek. Amennyiben az intézmény anyagi forrásai megengedik a díjazott műveket Antológia formájában megjelentetjük.

Az önkormányzat pályázati forrásból támogatja a hagyományos rendezvényt, a Díjkiosztó Gálán a díjazottak elismerésében partnere az intézménynek.

Játékok Bajnoksága

BUDAPEST, XX. KERÜLET

Nagy sikere van a félévente megrendezésre kerülő Játékok Bajnokságának, ahol a négy klub tagsága között hagyománnyá vált a játékos vetélkedés a leggyakrabban játszott játékok segítségével. A játékos verseny 2001 ősztől, minden évben legalább két alkalommal kerül megrendezésre a Gondozási Központ szervezésében.

A Bajnokság útnak indításának alap gondolata az olyan alkalmak gyakoriságának növelése volt, amelyek a Gondozási Központon belül működő négy idősek klubja kliensei számára teremtenek lehetőséget a víg kedélyű együttlétre és a valamennyi embertársunkban meglévő játékszeretetre alapozva.

A tagság körében végzett közvélemény-kutatással felmértük, melyek a legnépszerűbb játékok a nyugdíjasok körében. A játékok kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy egyszerre több játékos játszhasza őket, illetve a szállításuk ne ütközzön nehézségekbe (mivel kezdetben a játékok megrendezésére valamelyik intézményünkben került sor; később ez már nem volt probléma, mivel sikerült a Művelődési Házban állandó helyet kapnunk). Így választottunk ki hét játékot, amelyben összemérhetik tudásukat (sakk, rómi, snapszer, „Ki nevet a végén?”, malom, kanasztá, dominó). Minden idősek klubja versenyzőjének egyéni eredményeit összesítve alakul ki, hogy az adott versenynapon melyik klub volt a legeredményesebb, és így melyik birtokolhatja az év következő Bajnokságáig a serleget.

Valamennyi klub munkatársaiból ezen alkalmakra alakult úgynevezett „mini teamek” szerveződnek, melyeknek feladata a szervezés kapcsán felmerült információk oda-vissza áramoltatása. Az ilyen teamek adnak lehetőséget arra is, hogy kidolgozzuk azokat a szabályrendszereket, amelyekkel a játékokat a mai napig is működtetjük. A legszükségesebb megvalósulást segítő tényező a kliensek részéről érzékelhető várakozás volt, amely megelőzte a következő Játékok Bajnokságának megrendezését, hiszen ezáltal hallatlan energiabázisra tehattünk szert, mert tudtuk, hogy a programra jelentős nagyságú, valós igény mutatkozik. A rendezvény szervezése során nehézségként merült fel a rutin hiánya, amit szerencsére hamar sikerült leküzdenünk.

A résztvevők a négy telephelyen működő gondozási központok szolgáltatásait igénybevevők közül kerültek ki, sőt tudatosan törekedtünk arra, hogy a klubtagok mellett lehetőleg minden érdeklődő eljuthasson a rendezvény helyszínére, és ott, mint játékos, vagy mint csendes szurkoló vegyen részt. A rendezvény a korosztályok közötti kapcsolaterősítést is szolgálta, hiszen a negyvenes éveiben járó klientsztől a kilencveneséig több generáció is találkozott és játszott együtt. Egy-egy ilyen rendezvényen átlagosan ma már mintegy hatvan-hetven fő vesz részt.

A résztvevőket, már csak az elhasznált energiapótlás okán is szendvicsekkel és üdítőitalokkal látjuk vendégül, amelyek költsége folyamatosan emelkedik. A Bajnokságban résztvevők a helyezésüktől függetlenül oklevélben részesülnek, melynek ára évről-évre szintén nő. Összességében a kezdeti négy ezer forint helyett ma már körülbelül tizenöt ezer forint a rendezvény költsége.

A Megyei Nyugdíjas Egyesület kezdeményezésére évente kerül sor erre a rendezvényre, ahol öt napon keresztül különféle kulturális programok várják a nyugdíjasokat. Az eseményen szívesen látjuk a határon túli nyugdíjas klubok tagjait és a fiatalokat is. A több napos rendezvénysorozat alatt sok színes program várja az érdeklődőket, ezek közé tartozik például a vers- és prózamondó verseny és a szüreti mulatság, amit a néphagyományoknak megfelelően rendeznek meg.

Strand –parti

SZOLNOK

A Strand-parti rendezvény mára már országos nyugdíjas találkozóvá fejlődött. Szervezője az egyik nyugdíjas klub. A programon a klub tagjai adnak műsort egymásnak, saját maguk szórakoztatására. A rendezvény sok klubnak ad lehetőséget arra, hogy az általuk képviselt értékeket bemutassák.

Könyvtár Program

BUDAPEST, XX. KERÜLET

2003 októberétől működik szorosabban együtt a Gondozási Központ és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XX/2. Pesterzsébeti Könyvtára.

Az együttműködés célja:

- nyitás egymás működési területei, ezáltal közösen a lakosság valós szükségletei felé,
- közös válaszok megtalálása a felmerülő új lakossági igényekre,
- türelmes, az egyéni igényeket figyelembe vevő segítségnyújtás az időskorúak részére,
- lehetőség a számítógépes és internet használati ismeretek elsajátítására, illetve ezek mindennapos használatára
- kínálat bővítés mindkét szervezet részéről, valamint egymás feladatellátásának támogatása.

A program célcsoportja két részből tevődik össze, az egyik csoport a Gondozási Központ által ellátott idős, beteg, szociálisan hátrányos helyzetű – sok esetben lakáshoz kötött – lakosok, a másik csoport a Gondozási Központ közvetlen szolgáltatásait igénybevevők körén kívül eső, de a könyvtári szolgáltatásokat igénylő, mozgásukban korlátozott idős lakosok.

Az együttműködés során létrehozott alapprogramok a következők:

1. „Könyvet-házhoz”

A Gondozási Központ munkatársai közreműködésével sajátjogú kölcsönzési lehetőségek biztosítása az otthonukban ellátottak számára. A program keretén belül a könyvtár vállalta a házi gondozók tájékoztatását és felkészítését a gyakorlati tudnivalókról, és a könyvtári szabályokról. Továbbá a könyvtár a választás megkönnyítéséhez ajánlójegyzéket is készít több témakörben (könyvek, hangos könyvek). Az egyéni igény és ütem szerint kölcsönzött könyveket a házi gondozók juttatják el az idősek lakóhelyére és gondoskodnak a visszajuttatásukról.

Ezen túlmenően, a Gondozási Központ közvetlen szolgáltatásait igénybevevők körén kívül eső, de a könyvtári szolgáltatásokat igénylő, mozgásukban korlátozott idős lakosok érdekében, a könyvtár a szállításban (havi egy alkalom, ami körülbelül 150 kilométert jelent) saját gépjárművel vállal részt. Az igények felmérése, értékelése, a sajátjogú kölcsönzés lebonyolítása a könyvtár feladata.

2. Közös kulturális és közművelődési rendezvények

A csoportos könyvtárhasználat során a könyvtár fogadja a Gondozási Központ által szervezett csoportokat (kliensek, dolgozók) könyvek bemutatása, használata és az érdeklődés felkeltése céljából. A program elején felvett kérdőív értékelése alapján, - a Gondozási Központ

szállítóeszközének segítségével - jelenleg hét fő igényli a könyvtári szolgáltatások csoportos könyvtárhasználatát személyes igénybevétel formájában.

A Gondozási Központ szervezésében a könyvtár ad otthont, évente kétszer, a Versmondó délutánoknak. Ezeken az alkalmakon az irodalombarát idős emberek adják elő kedvenc költőik, íróik verseit, novelláit. A szavakat, felolvasásokat a Pesterzsébeti Múzeum, a könyvtár és a Gondozási Központ vezetőiből álló zsűri értékeli és díjazza oklevelekkel és a közreműködő szervezetek által felajánlott könyvjutalmakkal.

A könyvtár folyamatosan küld meghívókat, az általa szervezett kulturális rendezvényekről, amelyeken a Gondozási Központ szolgáltatásait igénybevevők gyakran részt is vesznek.

3. Számítógép- és internet használat támogatása

A képzés kéthetente, a könyvtár hat számítógépén folyik, egy olyan napon, amikor a könyvtár zárva tart. A képzést a Gondozási Központ számítógép ismeretekkel rendelkező szociális és egészségügyi szakemberei tartják. A tanfolyam első szakaszában, 2003 novembere és 2004 áprilisa között hatvan idős ember, szociális és egészségügyi szakember tanulta meg az internet és az elektronikus levelezés alapjait. A képzés második szakaszában (amely jelenleg is tart) az „e-Magyarország” pontok segítőinek felkészítése folyik.

A Könyvtár Programot segítette, hogy a könyvtárnak már volt gyakorlati tapasztalata más kerületben a könyvet hához program működtetésében, de Pesterzsébeten szüksége volt a szociális szakemberek közreműködésére. Volt szabad számítógép-kapacitás, azonban nem volt szakember a közösségi számítógép használat támogatásához. Így indult el egy közös együttgondolkodás a két szervezet szakemberei által, melynek eredményeként néhány hét elteltével megszületett egy együttműködési megállapodás. A felek meghatározott időközönként (legalább évente) értékeli a közös tevékenységet, és a tapasztalatok ismeretében döntenek a továbblépés lehetőségeiről. Lényeges akadályozó tényező nem merült fel az együttműködés során.

A programnak különösebb forrásigénye 2003. október 1. és 2004. január 31. között nem volt, a felmerülő költségeket a két szervezet a költségvetéséből állta. 2004. február 1-től 2005. március 31-ig a számítógépes tanfolyam forrásigénye havi ötezer forint a hat számítógép használatáért, melyet a Gondozási Központ fizet a könyvtárnak, illetve a szállítás költsége.

A közös programok révén a könyvtár munkatársai és a Gondozási Központ szolgáltatásait igénybe vevők, illetve munkatársai között gyümölcsöző és jó hangulatú együttműködés alakult ki. A könyvtárba járás a mindennapi élet természetes részévé vált.

Őszikék versmondó verseny

BUDAPEST, XII. KERÜLET

A 2003-as esztendő sikerén felbuzdulva rendeztük meg idén második alkalommal a versmondó versenyt nyugdíjasoknak. A 60 év feletti korukat meghazudtoló lelkesedéssel, kitartással és szorgalommal készültek a versenyre, illetve vettek részt azon. Ebből adódóan vált e rendezvény többé, mint egy szokványos verseny. Művészi élmény lett. Ezt sikerült a 2004-es esztendőben is elérni, megismételni. Az elődöntőből és döntőből álló versenyen több mint ötven 60 év feletti nyugdíjas indult. A díjkiosztót összekötöttük az Idősek Világnapja kerületi rendezvénnyel.

A verseny meghirdetését, a három tagú zsűri tiszteletdíját és a díjakért járó könyvjutalmakat az önkormányzat finanszírozta.

A versmondó verseny iránt nagy volt az érdeklődés, a program szervezése és lebonyolítása nem ütközött akadályokba.

Nyugdíjas „Ki mit tud?”

BONYHÁD

Tolna megyében sok nemzetiség, így különböző népszokások élnek egymás mellett. Civil szervezeteink mindig aktívan részt vettek a hagyományörzésben, a sajátos kultúrák ápolásában, továbbadásában. Nyugdíjas találkozókra műsorral köszöntötték a vendégeket, így jelent meg az igény a nyugdíjas „Ki mit tud?” megrendezésére is. 1998-tól szervezi Bonyhádon a vetélkedő megyei versenyét a Bonyhád és Vidéke Nyugdíjas Egyesület. Minden évben több mint 300 versenyző indul négy kategóriában.

A szervezést, rendezést, lebonyolítást az egyesület vállalja fel. A megvalósítást segítő tényezők közül legfontosabb az önkormányzatok pozitív hozzáállása. Minden település ajánlott fel díjat a településéről jelentkező versenyzőnek. A szakmailag igen színvonalas zsűri pedig csak utazási költséget fogadott el.

A résztvevők többsége nyugdíjas, 40-90 év közötti. A rendezvényen dalkörök, tánc-csoportok, szőlolisták, népzenezők lépnek fel. A közönség legnagyobb része a szereplők családtagjaiból áll, akik mindig szívesen nézték végig a műsort. A rendezvényt fontosnak tartjuk, mert hagyományainkat így tudjuk átadni a következő nemzedékeknek.

A szervezési költségek kezdetben viszonylag mérsékelték voltak. Önkormányzatunk kezdetől fogva a művelődési központ ingyenes használatával és Bonyhád Város Fődíjával támogatja a rendezvényt. A díjak, ajándékok felajánlásból származtak. Az utazási és étkezési költségeket pályázatokból oldottuk meg. A rendezést, lebonyolítást önkéntesek vállalták.

2004-ben sajnos a rendezvény elmaradt, mert nem nyertünk elég pályázati pénzt.

Faluszépítő egyesület

KÖRÖSLADÁNY

A faluszépítő egyesület 1998-ban önkéntes szerveződéssel alakult, és azóta non-profit szervezetként működik. 46 fő alapította a szervezetet, a létszám jelenleg 140 fő. A tagok nyolcvan százaléka idős. Céljuk a lakhatóbb, tiszta, szép környezet kialakítása, és az egész lakosság buzdítása ennek megtartására. A tagság célja továbbá a tagok hasznos időtöltése, lelki egészségük megőrzése, a szépérzék ápolása és fejlesztése. Munkájukat akadályozó tényezők nem voltak és most sincsenek.

Az önkormányzat évente 200 ezer forinttal járul hozzá a működéshez, illetve a növények gondozásához közhasznú munkaerőt biztosít. Az első évben palántákat kaptak az önkormányzattól, melyhez a tagok adták szakértelmüket, lelkesedésüket és munkájukat. A helyiséget és a területet az önkormányzat biztosítja az egyesület számára. Egy jótévő 100 ezer forintot adományoz évente az egyesületnek. A személyi jövedelemadó egy százalékából is jelentős részesedést kap a szervezet. További anyagi forrásaink magánszemélyek és pályázati források támogatásaiból tevődnek össze. Most a forrásigény elegendő, mert az önkormányzat a gazdasági támogatás mellett 500 kilométernyi busz utazási lehetőséget is biztosít, illetve a többi támogatási forrásra is számíthatunk.

Időskorú lakosok könyvtári ellátása

NAGYMAROS

Azoknak az olvasni szerető, idős nagymarosi lakosoknak biztosítjuk ezt a szolgáltatást, akiknek már problémát jelent a könyvtárba járás és a személyes könyvkölcsönzés. Családtagok, rokonok, ismerősök útján vagy a könyvtáros által juttatjuk el a könyveket hozzájuk. Konkrét kérés esetén a könyvtárosok telefonon kérnek felvilágosítást az idősektől az irodalomra vonatkozóan. Amennyiben nincs konkrét kérés a könyvtárosok válogatnak irodalmat a könyvtárba ellátogatni már nem tudó olvasóknak. Mindkét könyvtáros több mint huszonöt éve dolgozik a város könyvtárában, így jól ismerik az olvasók ízlését. Arra is odafigyelnek, hogy a küldött könyvek jól olvashatóak, azaz nagy betűsek legyenek. Az is megoldható, hogy a megszokottnál több kötetet kölcsönözzön valaki. Ezeknél az olvasóknál a könyvtárosok nem veszik szigorúan figyelembe a kölcsönzési határidőt sem.

A nyugdíjasok számára árusított kedvezményes múzeumi belépőknek évtizedes hagyománya van. Ezáltal a nyugdíjasok fél áron vagy ingyenesen látogathatják a múzeumokat. A muzeális intézmények látogatóit megillető kedvezményeket a 194/2000 (XI. 24.) kormányrendelet szabályozza, melynek értelmében ingyenesen látogathatják a múzeumokat a 65 év feletti magyar állampolgárok, és ötven százalékos kedvezményben részesülnek a 65 év alatti nyugdíjasok. Az intézmény fenntartója vagy vezetője engedélyezheti a kedvezmények bővítését, melyet mindig a fenntartó megyei önkormányzat egyedileg szabályoz.

A program célcsoportja és igénybevevői főleg a 65 év feletti fejér-megyei nyugdíjasok. A 2003-as statisztikai adatok szerint az összes látogató nyolc százaléka volt olyan nyugdíjas, aki ingyenes belépőt kapott.

A kedvezményes belépővel hozzásegítjük a nehéz anyagi körülmények között élő nyugdíjasokat, hogy igénybe vegyék kulturális szolgáltatásainkat. Külön említést érdemel, hogy az intézmény mellett működő Múzeumegyesület (székesfehérvári és dunaújvárosi tagozatának) tagjai elsősorban nyugdíjasok, akik nagy lelkesedéssel vesznek részt előadásainkon és kulturális túráinkon.

Kedvezményes könyvtárhasználat**FEJÉR-MEGYE**

A nyugdíjasok számára a könyvtári beiratkozási díjból nyújtott kedvezménynek évtizedes hagyománya van. A cél az volt, hogy a nehéz anyagi helyzetben lévő nyugdíjasok is hozzájuthassanak a könyvtári szolgáltatások teljes köréhez.

A könyvtárhasználati díjakat mindig a fenntartó hagyja jóvá. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár által nyugdíjasok számára adott ötven százalékos kedvezmény jól illeszkedik a megyei önkormányzat célkitűzéseibe.

A program igénybevevői és célcsoportja nagyobb részt a 60 év feletti fejér-megyei nyugdíjasok, akik a regisztrált könyvtárhasználók számának mintegy hat százalékát jelentik. Akadályozó tényező egyedül az intézményi költségvetésből kieső bevétel lehetett volna, de ezt az önkormányzat kompenzálja. A program kezdeti forrásigénye mintegy 200 ezer forint volt, ez jelenleg körülbelül 360 ezer forint.

Falumúzeum**NAGYVELEG**

Mottónk: " Őrizzük emlékeinket, gyűjtsük össze maradványainkat, nehogy végre is elveszenek, és ezáltal üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen és kétesebb a jövő "

/Ipolyai Arnold/

A mottó szellemében önkormányzatunknak lehetősége nyílt arra, hogy településünk központjában tornácos parasztházat vásárolhatott, melyet Faluházzá alakítottunk át. A megvalósítást segítette, hogy az idősek kifejezetten örültek annak, hogy féltve őrzött tárgyaikat biztonsággal hagyhatják a jövő nemzedékre.

A fiatalok segítettek a technikai lebonyolításban, az adományozók történeteket fűztek minden tárgyhoz. Ezáltal közelebb kerültek egymáshoz a korosztályok. A Faluház megnyitásától napjainkig érkeznek a régiségek, az emberöltőket kiszolgáló, emlékeket rejtő ajándékok.

Minden önkormányzatnak ajánljuk a régmúlt effajta tiszteletét, mert az emberi értékek így kerülhetnek napvilágra, és segíthetik a jelen szociális feladatainak megoldását.

Fotókiállítás

SZÁZHALOMBATTA

Az óvárosban működő Faluvédő Egylet és az Óvárosi Nyugdíjas Klub közösen felhívást tett közzé az időskorú lakosok körében, azzal a kéréssel, hogy akinek van a tulajdonában régi óvárosi fénykép, adja kölcsön. A képeket felnagyították, bekeretezték, majd állandó kiállítást rendeztek belőlük, amely megtekinthető az Óvárosi Közösségi Házban.

Népszínmű színpadra állítása

SZÁZHALOMBATTA

A Faluvédő Egylet szorgalmazására alakult alkalmi színtársulat évente kétszer egy-egy népszínművet dolgoz fel, mely a Szent László napi búcsú és a karácsonyi ünnepség keretében kerül előadásra. 2004 karácsonyán a Negyedik parancsolat című színművet adták elő a társulat tagjai. Az önkormányzat a népszínművek színpadra állításához anyagi támogatást biztosít. A díszletek, jelmezek közösségi összefogás eredményeképpen gyűltek össze. Az előadásokat az Óvárosi Nyugdíjas Klub tagjai ingyenesen látogathatják.

A közművelődési intézmények kedvezményes látogatása

SZARVAS

A Városi Könyvtárat 70 éves korig minden nyugdíjas és rokkantnyugdíjas 100 forintért látogathatja minden évben, 70 éves kor felett pedig ingyenesen. Nagy népszerűségnek örvend a nyugdíjasok körében a könyvtár, ahol leginkább újságolvasással töltik idejüket. Ez a kedvezményes szolgáltatás plusz költséget nem ró az önkormányzatra.

A Vajda Péter Múzeum és Szárazmalom minden nyugdíjas-igazolvánnyal érkező látogatót ingyenesen fogad. A rokkantnyugdíjasok 100 forintért vásárolhatnak belépőt. A bevételkiesések összegét az intézmények nem tartják számon.

Ősziórsa Nyugdíjas Klub

PÁSZTÓ

A klub 1979-ben alakult. A programok szervezettebbé válásával a klub gazdagodó tevékenységével egyenes arányban nőtt az érdeklődés a heti rendszerességgű foglalkozások és rendezvények iránt. A taglétszám jelenleg 98 fő.

A foglalkozások és rendezvények általában a következők: az egyházi és állami ünnepekről történő megemlékezés, a városi rendezvényeken, képzőművészeti kiállítás megnyitókön való részvétel, az idős korral kapcsolatos egészségügyi problémákat átfogó előadások, úti filmek, élménybeszámolók, közös névnapköszöntők, színházlátogatások, kirándulások, táncos rendezvények. Továbbá a nyugdíjasok jelmezes közreműködői az évente megrendezésre kerülő hagyományos Szüreti felvonulásnak is.

1983-ban a klub tagjaiból alakult az arany minősítéssel rendelkező Rozmaring Népdalkör.

„Aktív idősor” kiállítás

BIHARKERESZTES

Településünkön több olyan idős ember él, aki szabadidejét kézművességgel, a hagyományos technikák művelésével tölti. A Város Hete rendezvény alkalmával felkerestünk ezeket a személyeket és megkértük őket, hogy munkáikat ajánlják fel kiállításra és a kiállítás helyszínén beszéljenek róluk. Így tudtuk bemutatni azokat, akik idős korukra festenek,

hímeznek, szőnek, kosarat, csuhét fonnak, folton-foltot varrnak, horgolnak, makramézna, faragnak, kovácsolnak, kerámiát készítenek.

A kiállításnak hatalmas sikere volt. Ezek az emberek egymásra találtak, idősnek, fiatalnak átadták tapasztalataikat. Ezután sokan csatlakoztak hozzájuk. Az oktatási intézmények – szakkör formájában – igényt tartanak tudásukra.

Nagyi „mazsi” táncsoport

NAGYHEGYES

A községben működik a Nyugdíjas Szakszervezet - Nyugdíjas Klub, melynek először tizenhat, majd húsz tagja összeállt és táncsoportot alakított. Ez lett a „Nagyi mazsi”. Az elképzelést mindenki támogatta. A csoport tagjai saját pénzből vették a cipőt, a többi felszerelést közösen finanszírozta a Művelődési Ház, a Nyugdíjas Klub és az önkormányzat. A táncsoport rendszeresen fellép a környező településeken, de a megyén kívül is. Általános iskolánk táncpedagógusa tanítja őket. A tagok csak nyugdíjasok lehetnek.

A csoport működésének forrásigénye először 200 ezer forint volt, ennyibe kerültek a ruhák és a kiegészítők. Ezen felül van az útiköltség, ha nem a meghívó fél fizeti azt, s egy-egy új garnitúra ruha megvásárlása körülbelül 100 ezer forint.

Örülünk, hogy a nyugdíjasok tevékenykednek, ezzel is kihasználják mozgásigényüket, s nő az önbizalmuk. Ha másutt is vannak vidám, jókedvű, vállalkozó asszonyok és férfiak, érdemes segíteni őket, mert ezáltal még több értelmet kap az öregkor.

A csoport több éves működése során legújabb kezdeményezésük, hogy néptáncsoportot alakítottak, akiknek fele a mazsorettekből, másik fele új tagokból áll. Itt régi táncokat elevenítenek fel. Nagy eredménynek számít, hogy ebbe sikerült férfiakat is bevonni.

Tanyaklub

KISSZÁLLÁS

A község kiterjedt tanyavilággal rendelkezik, a külterület szórt tanyákból, soros tanyákból és volt téesz-majorokból áll. A célunk a kötelezően biztosított szociális szolgáltatáson túl nyújtott tanyaklubbal a külterületen élő emberek segítése volt. A Soros Alapítvány biztosított lehetőséget pályázat útján az új szolgáltatás bevezetésére azzal a feltétellel, hogy a települési önkormányzat egy év után is biztosítja a szolgáltatás működését. A pályázatot 2000-ben nyertük meg. Az önkormányzat a pályázati idő lejártá után is biztosította a pénzügyi keretet a tanyaklub további működéséhez.

A tanyaklub új szolgáltatásként indult, amely segítheti a külterületeken élő embereket, hogy saját otthonukhoz közel jussanak szociális és kulturális szolgáltatásokhoz. Ezek az emberek nagy megelégedéssel fogadták ezt az új szolgáltatást.

A szolgáltatást igénybe vevők a külterületen élő egyedülálló idősök és családok. A célcsoportban minden korosztály megtalálható a fiataloktól az idősökig. A programjainkat főleg a középkorú családoknak és az idősebb korosztálynak szervezzük, mert elsősorban ők azok, akik anyagi vagy más okok miatt nem tudnak kimozdulni és eljutni segítség nélkül még a település központjába sem. A település lakói nagyrészt mezőgazdaságból éltek, ezért alacsony jövedelmük volt, s ebből következőleg jelenleg a nyugdíjuk is nagyon alacsony. A nehéz fizikai munka következtében egészségi állapotuk is megromlott, sok a krónikus beteg köztük. A családok pedig a gazdasági változások következtében nagyrészt munka nélkül maradtak, minimális jövedelemből, segélyekből és a gyermekek után járó juttatásokból élnek. Ezért ők nagyon keveset tudnak áldozni kulturális programokon való részvételre.

A legfőbb akadályozó tényező a szerény költségvetés, amelyből minimális anyagi juttatást tudunk biztosítani a klubvezetőknek, illetve szintén kevés pénz jut a programok szervezésére és az üzemanyag biztosítására is. Ebből kifolyólag az ott lakók is hozzájárulnak a programok szervezéséhez. Legtöbbször kirándulást és közösségi

összejöveteleket szervezünk, például teadélután vagy hagyományos ünnepekhez kötődő zenés rendezvényeket.

A Soros Alapítvány 780 ezer forintot biztosított az első évben a program fenntartására, a három klubvezető és a segítők fizetésére, a programok szervezésére és az üzemanyag ellátmányra. A mai működést ennél kevesebb összegből tudja biztosítani az önkormányzat, ezért a szolgáltatás már szerényebb színvonalú. Pályázati eszközök segítségével próbálunk programokat szervezni, de ez nem minden esetben sikerül. Eddig főleg kirándulásokra sikerült pályáznunk, amelyen nagy örömmel vettek részt a tanyasi emberek.

Településünkön már huszonöt éve működik szociális alapellátás. A hosszú évek alatt megismertük a településen élő emberek igényeit, láttuk a gazdasági változások hatását, amely hátrányosan hatott a település lakóira. Az új szolgáltatás bevezetésével igyekeztünk a település megtartóerejét elősegíteni, vagyis hogy az itt élő emberek a lakókörnyezetükben kapják meg a szükséges szolgáltatásokat, s ne legyenek kirekesztve a külterületen lakók sem a település életéből.

A program követőinek ajánlom, hogy ismerjék meg településük szerkezetét, lakóit és a korösszetételt, készítsenek igényfelmérést a szükségletekről. Ezután már el lehet dönteni, hogy a külterületen élőknek milyen szolgáltatást kellene nyújtani. Nagyon fontosnak tartjuk a kistelepüléseken a szolgáltatások szoros kapcsolatát, egymásra épülését, mert így jut el a legtöbb segítség az emberekhez.

Nyugdíjas Filmklub és Teaház

BUDAPEST, XII. KERÜLET

Kéthetente szerdán várjuk a kerületi nyugdíjasokat ingyenes filmvetítésekre, mely egyre nagyobb érdeklődésre tart számot. Célunk elsősorban az, hogy a kerületi nyugdíjasoknak egyedülálló szórakozási lehetőséget nyújtsunk az általunk összeállított igényes és színvonalas film-klasszikusokon keresztül. Célunk továbbá, hogy a filmvetítést követő teaházban kínált programokkal (kézműves foglalkozások, előadások, kirándulások, játékok, ünnepek) olyan közösséget kovácsoljunk, ahová jó tartozni minden idősödő embernek. A teaházban meleg teával és aprósüteménnyel várjuk vendégeinket.

A célcsoport a kerület nyugdíjas lakossága. A program eredetileg csupán néhány résztvevővel indult, jelenleg körülbelül nyolcvan nyugdíjas tagja van. A programot a Művelődési Központ saját költségvetéséből finanszírozza. A költségek alacsonyak. A filmvetítéseket mindig valamilyen közösségi program követi: kézműves foglalkozás, főzőcske, beszélgetés, zenés-táncos délután.

A Filmklub és Teaház megszervezésére nagy igény mutatkozott, a nyugdíjasok nagy örömmel fogadták és vesznek részt a programokon.

Mozgókönyvtár

AJKA

A Városi Könyvtár keretében mozgókönyvtári ellátást biztosítunk a rászorulóknak. A mozgásukban korlátozottak, a betegek, az idősek, a vakok és a gyengénlátók számára házhoz szállítjuk a könyveket, újságokat, hangoskönyveket. A hátrányos helyzetben lévő olvasóink ellátását külön munkatárs biztosítja. A megvalósítás első lépéseként a Családsegítő Központ és a helyi Vakok- és Gyengénlátók Szövetségének segítségét kértük a rászorultak felkutatásában, de felvettük a kapcsolatot a nyugdíjas klubokkal és a civil szervezetekkel is. Felmértük a szolgáltatást igénybevevők várható létszámát, s úgy döntöttünk, hogy elindítjuk a segítő programot.

A könyvtári kölcsönzéseken kívül az intézményesen működő szervezeteknek, kluboknak könyveket, folyóiratokat ajándékozunk évenkénti rendszerességgel. Bővítettük a

kölcsönözhető könyvek körét hangoskönyvek beszerzésével, sőt magnót is biztosítottunk a könyvek meghallgatásához. Olvasói kérésre még könyvtárközi kölcsönzéssel is folyamatosan bővítettük a kínálatot.

Külön e feladat megoldásához elkülönített forrás soha nem állt rendelkezésünkre, mindent a könyvtár költségvetéséből gazdálkodtunk ki. A mozgókönyvtári ellátás indulása évében negyvenkét főnek 385 alkalommal 3033 darab dokumentumot kölcsönöztünk nyilvántartásaink szerint. A kezdeti időszakban a bekerülési költségekről nincsenek adataink, de a Soros Alapítvány ebben az időszakban többször támogatott bennünket.

A hátrányos helyzetűek ellátása jelenlegi számításaink szerint évente közel 300 ezer forintot tesz ki. Hálózati központi könyvtári szerepünk azért fontos ebben a viszonylatban, mert a környező kistéleplések könyvtári ellátásával az adott régióban élő hátrányos helyzetűek is közelebb kerülhetnek a kultúrához, művelődéshez. Helyi olvasási lehetőségeket, könyvtári szolgáltatásokat az érintett csoport alig tud igénybe venni, ellátásukhoz sem helyünk, sem eszközeink nincsenek. A könyvtár megközelítése is akadályokba ütközik, ezért céljainkat esetükben jelenleg csak a mozgókönyvtári program keretében tudjuk megvalósítani.

Idősek Majálisa

MEZŐZOMBOR

Az Idősek Majálisa a Nyugdíjas Klub tagjainak aktív közreműködésével valósult meg. Az idősek minden év május elsején egy szabadtéri rendezvényen szórakozhatnak. A nap fő programja a három-öt fős csapatokkal zajló főzőverseny, de vannak ügyességi és szórakoztató játékok is. A napot a fellépő helyi csoportok műsorai színesítik, végül következik az estebe nyúló szabadtéri táncmulatság. Az idős emberek szívesen vannak együtt, jó hangulatban töltik ezt a napot.

A programok megvalósulását nagymértékben segítette az a nagyfokú pozitív hozzáállás, amit az Idősek Klubja és a Családsegítő Szolgálat dolgozói, valamint a gondozónők nyújtottak a program előkészítő munkálataiban. A munkatársak kreativitása, fantáziája, szociális érzékenysége, empátiája elősegítette a hatékony munkavégzést.

Országos Nyugdíjas Találkozó

NAGYMAROS

Az Országos Nyugdíjas Találkozót az 1990-es évek közepétől a Kittenberger Kálmán Napok rendezvénytől együtt rendezte meg a helyi nyugdíjasklub, valamint az önkormányzat. 2003-ban a két esemény külön vált és kiemelt fontosságú szerepkört kapott. Ezzel a címmel az önkormányzat külön anyagi támogatást biztosított a megrendezéséhez, valamint felajánlotta intézményeinek díjmentes használatát. Továbbá a források felkutatásával és a pályázatok megírásával is hozzájárult az önkormányzat a programokban gazdag eseménysorozat megvalósulásához. A helyiek kiállításai mellett, naponta húsz-huszonkét csoport lép fel kulturális programokkal. A rendezvény célcsoportja főként a nyugdíjas lakosság.

Ez a találkozó kiváló példája a civil szervezetek és az önkormányzat hatékony partnerkapcsolatának. Ez a program beilleszkedik az önkormányzat terveibe, amely nagyobb figyelmet kíván fordítani az idősödő nemzedékre.

Nagymamák mazsorett csoportja

PÁSZTÓ

A csoport 2003 őszén alakult tizenkét fővel az Őszirózsa Nyugdíjas Klub tagjaiból. Nógrád megyében hasonló jellegű csoport nem működik. Céljuk, hogy produkcióikkal színesebbé

tegyék a helyi, a megyei és az országos nyugdíjas rendezvényeket, s tovább népszerűsítsék az egészségmegőrző mozgást.

Különleges és hasznos kezdeményezés, mert a produkciók színpadra állítása mellett vidám együttléte, mozgást biztosít az időseknek, akik nagyon lelkesen dolgoznak. Próbáikat heti rendszerességgel tartják.

Pályázati támogatásból alakították ki a ruhatárukat, mely egyre bővül. 2004-ben több fellépésük volt, ezek közül néhány: a Pásztói Majális, a Megyei Nyugdíjas Művészeti Fesztivál – Szécsény, az Életet az Éveknek Országos Nyugdíjas Szövetség gálaműsora.

SPORT

Mozdulj Magyarország „Szenior”

BUDAPEST, III. KERÜLET

Budapest III. kerületének nyugdíjasai voltak az elsők, akik részt vettek 2003-ban a „Mozdulj Magyarország” nevű országos mozgásprogram 60 éven felüliek csapatversenyében, és nagyon jó eredményt értek el. A program szervezői példaértékűnek tekintették azt, és úgy határoztak, hogy az idős korcsoport részére a „Szenior” kategória kerüljön be a mozgásprogramba. 2004-ben ötven fő már ebben a kategóriában indult versenyzőként a 60–90 év közötti korosztályból, a kerületünkben működő hét Nyugdíjasklub tagjai közül. Az országos selejtezők egyik helyszíne Óbudán a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola volt.

Az 1997-ben elindított „Mozdulj Magyarország” országos mozgásprogram célja, hogy minden esztendőben március 15-től május 31-ig a lakosság számára folyamatos fittség mérési, versengési lehetőséget biztosítsanak. A pillanatnyi fizikai állapot meghatározására, műszerek nélküli, megbízható mérésére hazánkban Dr. Fehérné Mérey Ildikó főiskolai docens által kifejlesztett „Mini Hungarofitt” motorikus próbarendszer alkalmazták. A verseny során pontrendszerben mérik az egészséges létezés stabil megtartásához szükséges szintet, és a résztvevők azonnal megtudhatják, hogy elérik-e azt.

A programot a verseny módszerének kifejlesztője, az ÁNTSZ kerületi munkatársa és az Óbudai Gondozási Központ dolgozói együttműködve bonyolították le. A rendezvényt az Óbudai Gondozási Központ Támogató Szolgálat szervezte meg és finanszírozta. Adományozóként a kerületben található sportszerkereskedéstől díjakat, egyéb támogatóinktól a vendéglátáshoz üdítő italt kaptunk, illetve az ajándékozashoz segítséget. Az Óbudai Gondozási Központ erre a rendezvényre speciális logóval ellátott pólót ajándékozott a résztvevőknek. Az összes költség 100–120 ezer forint volt.

A Testnevelési Egyetemen országos döntővel zárult a versenysorozat, mindkét alkalommal nagy sikerrel szerepeltek időseink. Ez a sportesemény egyre szélesebb körben válik népszerűvé, s a médiában is megjelenik.

A megvalósulásnak és a folyamatos működtetésnek akadálya eddig nem volt. Országos sportrendezvényről van szó, ez a verseny nyitott az ország minden települése számára. Igen kevés önerővel, széles körben népszerűsíthető ez a projekt.

Egészségügyi torna

ÓCSÁRD

A torna idén június közepétől indult. A fiatalabb korosztály mellett a nyugdíjasok is szívesen részt vesznek benne. Eleinte hetente kétszer tartották, de a létszám huszonnégy főről harminc főre nőtt, ezért a lakosok már hetente háromszor járhatnak megmozgatni izmaikat. A helyiséget az önkormányzat biztosítja. Igény lenne hangtechnikára (magnó, kazetta) és sporteszközök vásárlására is, amit az önkormányzat a szűkös költségvetésből sajnos nem tud támogatni. A tornát két felelős vezető tartja, akikkel együtt a résztvevők zsírétető, testépítő, aerobic gyakorlatokat végeznek, melyek az idősek számára sem megerőltető, sőt segítik a vérkeringésüket, megmozgatják a merev izmaikat és segítenek a jobb közérzet elérésében. A tornán való részvétel ingyenes, mivel a családok zöme nem tudna fizetni érte. Ezt a közös programot azért is tartjuk fontosnak, mert ezáltal különböző korosztályokat hozunk össze, hiszen itt a gyermekektől a nyugdíjasokig mindenki részt vesz, és így a falu közössége is összetartóbb lesz.

Településünk önkormányzatának fontos, hogy az idős emberek is valahová tartozzanak, honos polgároknak érezzék magukat. Nekünk fontos, hogy bölcsességükkel, tanácsukkal, élettapasztalatukkal segítsék, támogassák az önkormányzat munkáját. A program követőinek is ezt tudjuk ajánlani, hiszen minden jóindulat, odafigyelés idővel kamatostul megtérül.

A kirándulásokat a helyi Nyugdíjasklubbal közösen szervezzük. Az önkormányzat bérlí a buszt, szervezi előzetesen a szállásfoglalást és a programokat. A fizetős programok költségeit a résztvevők állják, illetve a Nyugdíjasklub támogatói – helyi vállalkozók, szervezetek – által befizetett összegből fedezik.

A programokon a mozgékonyabb, aktív pihenést kedvelő, új élményekre, utazásra vágyó, egymás társaságát igénylő és szerető időskorúak vesznek részt.

A férfiak sűrűn kapcsolatba kerülnek az egészséggel, hiszen minden koccintás alkalmával elhangzik a bűvös szó: Egészségünkre! Biztos, hogy megteszünk mindent azért az egészségért, egészségesebben kellene élni, sportolni, enni, inni, magunk és szeretteink érdekében.

Célunk az egészségtudatos magatartás kialakítása, a lakosság bevonása a programokba. Az egészséges életmód és életkörülmények támogatása. 2004-ben az önkormányzat testülete elfogadta a város egészségtervét, majd ezt követően a szociális koncepciót. Ezekben elsőbbséget élvez a felnőtt lakosság sport és szabadidős tevékenységének javítása, a szűrővizsgálatokon való részvétel növelése, illetve az időskorúak helyzetére való nagyobb odafigyelés. A közösségek képviselői és a szakemberek közösen szervezték a programokat.

Az egyik ilyen program volt például a nyolc kilométeres gyalogtúra idén nyáron. A programhoz szükséges feltételek: képviselőink, szakemberek és a helyi sajtó közreműködése; önkormányzati és pályázati támogatás; gépjármű a hazautazáshoz. A túrára főleg a médiában hívtuk fel a figyelmet. A rendezvény eredményesen zárult, a távot huszonöt-harminc fő sikeresen teljesítette. A túra végén minden résztvevő egy emléklapot és egy oklevelet vehetett át. Az energiáit és az ebédet a szervezők biztosították. Az időseknek volt vérnyomásmérés és vércukorszint ellenőrzés, aki pedig nem bírta a távot, pihenhetett vagy gépjárművel a célba szállították.

Szerény eredményeket értünk el az évek folyamán, de nagyon fontosnak tartjuk azt a tényt, hogy a közösségre és szakemberekre építhetünk. Célkitűzéseink folyamatosan jelen vannak a mindennapokban, egyre többen és többen ismerik el és támogatják munkánkat.

2004. augusztus 7-én, szombaton kellemes, szép nyári időben meghívásos szenior úszóversenyt rendeztünk Tótkomlóson, melyre természetesen a helyszínen is lehetett nevezni. Huszonhat versenyző részvételével a Tótkomlósi Rózsa Fürdő Napok rendezvénysorozat keretében női és férfi versenyszámok az alábbi négy korosztályban kerültek lebonyolításra: 25-35, 35-45, 45-55 és 55 év feletti kategória. Az úszásnemek az alábbiak voltak: mell, gyors és hátúszás. Minden korosztályban az első, második és harmadik helyezett érdíjazásban részesült. Különdíjat kapott a legidősebb versenyző. A belépés a rendezvénysorozatra ingyenes volt.

A verseny helyszínén a versenyt követően tizenkét alapító taggal megalakult a Tótkomlósi Rozmár Úszó Klub Egyesület. Tagdíjából, szponzori támogatásból, az általuk szervezett

rendezvényekből és önkormányzati támogatásokból tartják el magukat. Az egyesület kérte felvételét az országos szövetségbe is. Az ügyben még nem született döntés. Az alapító tagok mindegyike korábbi úszó lévén bekapcsolódott a versenyprogramokba. Az egyesület 2004. november 6-7-én szép sikerrel vett részt a II. Országos Szenior Úszóversenyen, Hódmezővásárhelyen. Úszóink kilenc érmes helyet szereztek, melyből kettő aranyérem. A versenyprogramok mellett heti egy alkalommal tartanak edzést a szenior úszók.

Távúszó verseny

SZARVAS

1998 óta minden év augusztus 20-án kerül megrendezésre a Szent István Napi Távúszó verseny az önkormányzat és a Vajda Péter Művelődési Központ szervezésében. A verseny négy korcsoportban folyik, melyek közül a negyedik az ötven év feletti verseny. Ez is további korcsoportokra oszlik: 50-54, 55-60, 61-65, 66-70 évesek és a 70 év feletti. Minden korcsoportban egységesen ezer méter a versenytáv. Korcsoportonként éremmel díjazzák az első, második és harmadik helyezetteket. Az ötven év feletti nagy létszámban vesznek részt a versenyen. A Szent István napi úszóverseny indításakor az önkormányzat nem hagyhatta ki ezt a korosztályt sem, hiszen közülük sokan aktív sportolók voltak, akik a mai napig rendszeresen végeznek valamilyen sporttevékenységet. A versenyek szervezési költségei minimálisak és az augusztus 20-i ünnepek költségeivel kerülnek elszámolásra. A verseny népszerűsége nagyon nagy, jelentős azoknak a száma is, akik a versenyek miatt családjukkal (unokák, szülők, nagyszülők) együtt keresik fel városunkat.

SZÁMOLNAK AZ IDŐSEKKEL

Számukra éltető erő a munka

FÖLDES

Az önkormányzat, a helyi intézmények, a társadalmi szervezetek és összességében a település számítja az idősekre, számolnak az idősekkel. Az idősek tevékenyen bekapcsolódnak a település életébe. Javaslatokat tesznek a Szociális és Egészségügyi Bizottságnak, tevékenyen részt vesznek a hagyományörző rendezvényeken. Ide tartozik még a kiscsoportokban való közösségi munkavégzés, a rendezvényeken műsor biztosítása, beteglátogatás, kapcsolattartás a Szociális Szolgáltató Központtal.

Az önkormányzatot az a cél vezérelte, hogy kifejezésre juttassa az idősek iránti tiszteletét és megbecsülését. Igen nagy jelentőségű, hogy ezáltal aktív részeseivé válnak településünk közéletének. Nem érezhetik, hogy ők már „feleslegesek”. Céljuk van, programjuk van és mi fiatalabbak mellettük vagyunk és segítjük őket céljaik valóra váltásában.

Javasoljuk azon önkormányzatoknak, akik eddig még kevésbé vonták be az időseket a különböző programok szervezésébe, tegyék meg. Az idősek egy kis bátorítással, segítséggel még ebben a korban is komoly feladatok végrehajtására képesek. Számukra éltető erő a munka, a közösségbe tartozás.

Helyi civil alap

ALSÓMOCSOLÁD

Településünkön tizenegy non-profit szervezet működik, ezek közt nagyon aktív a nyugdíjasklub, amely önszerveződő módon karolja fel az idős embereket, és szervez számukra különböző közösségi alkalmakat.

Az önkormányzat a non-profit szervezetek működésére elkülönített költségvetési alapról ad minden évben támogatást oly módon, hogy a helyi formális és informális csoportok működésre és program támogatásra pályázatot nyújtanak be a képviselő-testülethez, amely a meglévő keretösszegeből az előző évi működés tükrében ítéli meg az egyes szervezetek éves támogatását. A pályázati rendszerben kétfajta támogatást ad az önkormányzat, az egyik a programok megvalósítását célzó pénzügyi támogatás, a másik pedig a működést segítő szolgáltatás. Ez utóbbiban a falugondnoki rendszeren keresztül igénybe vehető útiköltség támogatás (a szervezetek ingyenes kilométereket kérnek az önkormányzattól, vagyis a falugondnoki és az iskolabuszszal megtett kirándulásokért a szervezetnek nem kell fizetnie amennyiben elnyerte a támogatást), és a teleháztól igényelhető irodatechnikai, rendezvényszervezési, adminisztrációs eszköz- és terembérleti szolgáltatás. A pályázóknak a program leírásán túl minden évben mellékelni kell az előző év szakmai és pénzügyi beszámolóját, az aktuális év munkatervét és költségvetési tervét, valamint a tagnyilvántartást, így a szervezetek a saját adminisztrációs hátterüket is évente legalább egyszer rendbe teszik.

A rendszer működését segíti a képviselő-testület pozitív, támogató szándéka, a szervezetek pályázati rutinjának fejlődése, és a teleház adminisztrációs segítségnyújtása, illetve infrastrukturális háttere. Akadályozó tényező lehet az, hogy az önkormányzati költségvetés fejlesztésre szánt kerete elvonhat forrásokat más alapoktól, így elképzelhető, hogy a civil alapra szánt forrás csökken. A forrás kihasználtsága minden évben száz százalékos, azonban előfordul, hogy egyes közösségek nem tudják elkölteni a megítélt támogatást az adott költségvetési évben, a következő évre való átvitel pedig nem lehetséges.

A civil alap költsége évente általában 800 ezer forint pénzügyi támogatás, és megközelítőleg 1,5 millió forint szolgáltatási támogatás.

A rendszert az önkormányzat hozta létre, egyrészt mert a településen működő non-profit szervezetek zöme informálisan működik (nem bejegyzett), ezért nincs lehetősége máshova pályázni, másrészt, mert tapasztaltuk, hogy az itt tevékenykedő civil csoportok nem tudnak pályázatot írni, és az adminisztrációs háttérük sem megfelelő, ezért közvetett módon a pályázati rendszerrel hozzájárulunk ezen készségek fejlesztéséhez is.

Megyei és Kistérségi Idősügyi Konferenciák

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

A Hajdú-Bihar Megyei és Debrecen Megyei Jogú Város Idősügyi Tanácsa 2003. március 5-én tartott ülésén megbízta a Nyugdíjasok Hajdú-Bihar Megyei Képviselőtanácsának vezetőjét, hogy irányításával „Idősbarát önkormányzat” címmel felmérést készítsenek a megye nyugdíjasainak helyzetéről, a települések vezetésének és a helyi nyugdíjas szervezetek kapcsolatáról, az idősök mindennapjairól.

A cél a valós helyzet feltárása, a gondok, a problémák bemutatása, azok megoldási lehetőségeinek keresése, valamint a jó, és követendő példák bemutatása volt.

A konferenciák megszervezése a következőképp zajlott:

A Nyugdíjasok Hajdú-Bihar Megyei Képviselőtanácsának tagjai a nyugdíjasok helyzetének felmérését szolgáló kérdéssort állítottak össze, melyet valamennyi polgármesterhez kiküldtek. A képviselőtanács tagjai személyesen is felkeresték az önkormányzatok vezetőit, a szociális ügyekkel foglalkozó munkatársakat és az idősök klubjának vezetőit. A személyes találkozások és a kérdőív segítségével reális, átfogó képet kaptak a településen élő nyugdíjasokról (a nyugdíjasok rétegeiről: öregségi nyugdíjas, korengedményes nyugdíjas, rokkant nyugdíjas, özvegyi nyugdíjas; a nyugdíjasok gazdasági és szociális helyzetéről; a nyugdíjasokat támogató szervezetekről, személyekről; a nyugdíjasok kulturális igényeiről; a település nyújtotta lehetőségekről; a közös rendezvényekről; a település ünnepeiről; a több generációt is megmozgató, összekapcsoló összejövetelekről).

Az adottságok tekintetében Hajdú-Bihar megye, és annak kistérségei nagyon rossz helyzetben vannak, mert országosan is a legelmaradottabb térségek egyike. A tapasztalatok azt igazolták, hogy településenként változó az idősökkel való törődés, a támogatásoknak különböző formái vannak. Ugyanakkor megfogalmazódott az is, az idősöknek is tenniük kell annak érdekében, hogy ne váljanak a társadalom terhére, segítsenek magukon és társaikon aktivitásukkal, tenni akarásukkal. A tapasztalatok alapján körvonalazódott, hogy idősbarát-e a polgármester vagy nem.

Az első összegzésre, véleménycserére először 2003. április 24-én a Megyei Idősügyi Tanács ülésén került sor, ahol személyesen is megfogalmazta tapasztalatait, jó példáját néhány polgármester. A Tanács eldöntötte, hogy megyei konferenciát szervez „Idősbarát önkormányzat” címmel, melynek helyszíne a Megyeháza Árpád terme lesz.

A konferencia, illetve a később szerveződött kistérségi konferenciák költségeinek fedezése két forrásból történt. Egyrészt a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat és a települési (kistérségi települési központok) önkormányzatok biztosították a konferenciák helyszínét, a vendéglátást, a meghívók elkészítését. Másrészt a Nyugdíjasok Hajdú-Bihar Megyei Képviselőtanácsa megpályázta az „Idősbarát, polgármester, Idősbarát önkormányzat” konferencia sorozat megszervezésére kiírt pályázatot. A sikeres pályázat segítette a konferenciák anyagi háttérének megteremtését.

A 2003. május 8-i megyei nyitó konferenciát követően megkezdődött a kistérségi találkozók szervezése. Az érintett települések polgármesterei szinte mindenben segítségére voltak a szövetség tagjainak (helyet biztosítottak, meghívták az idősöket, megvendégelték őket, a konferenciákon beszámolókkal mutatkoztak be).

Az alábbi településeken, illetve térségekben került sor konferencia szervezésre:

1. Hajdúböszörmény és a hajdú városok,

2. Derecske, Tépe, Mikepércs,
3. Bakonszeg és a bihari települések,
4. Hosszúpályi és környéke,
5. Balmazújváros, Hortobágy, Nagyhegyes,
6. Kaba, Püspökladány, Nádudvar,
7. Vámospércs, Nyíradony, Nyíracsad,
8. Debrecen.

A kistérségi konferenciák megszervezésével gyakorlatilag a megye valamennyi települése bekapcsolódott közvetlenül vagy közvetve az idősbarát konferencia-sorozatba. A megyei záró konferenciára december 11-én került sor a megyei önkormányzat Árpád termében.

A konferenciák megszervezése hasznos, időszerű és előremutató volt. A figyelem középpontjába került az idős emberekkel való foglalkozás szükségessége, az önkormányzatok és a helyi idős szervezetek folyamatos egyeztetése, az összefogás erősítése a térség időskorú lakossága problémáinak megoldására.

A konferenciákon az idősök szép számmal megjelentek (körülbelül 1500-an vettek aktívan részt a rendezvények különböző helyszínein). A polgármesterek példamutatóan vették ki részüket az előkészületekben, a lebonyolításban és a tapasztalatok összegzésében.

A konferenciák eredményeit, a továbblépés lehetőségeit a Megyei Idősügyi Tanács megbízásából létrejött öt tagú ideiglenes bizottság állította össze, és fogalmazta meg az összegyűjtött javaslatok alapján.

A Nyugdíjasok Hajdú-Bihar Megyei Képviselői felhívással fordult az önkormányzatokhoz, azzal, hogy az idősök ügyének felvállalása továbbra is legyen közös ügye mindenkinek. Javasolták az Észak-alföldi Régiót átfogó idősügyi tapasztalatcsere kereteinek megteremtését. Szorgalmazták a nagyobb városokban, kistérségi központokban idősügyi tanácsok létrehozását (Hajdúböszörményben már megalakult a városi idősügyi tanács, a sárréti kistérség tizenhárom település összefogásával kívánja megalakítani a tanácsot).

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat és a Nyugdíjasok Hajdú-Bihar Megyei Képviselői fontosnak tartja a kapcsolatok további erősítését, a kapcsolattartást, a párbeszéd folytatását az állam, az önkormányzatok, a civil szervezetek, a szakszervezetek között az idősök érdekében. Az idősügy az önkormányzatok számára ne csak kötelező feladatot jelentsen, hanem minden lehetséges eszközzel, emberséggel segítse az idősök mindennapjainak könnyebbé tételét.

Támogató Alap

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

A Megyei Közgyűlés nyugdíjas szervezeteket és rendezvényeket támogató alapot működtet, melynek pályázati felhívása évenként kerül meghirdetésre. A pályázók köre a megye települési önkormányzatai és intézményei, valamint más működő nyugdíjas közösségek.

A Nyugdíjas Alapot kezelő Ideiglenes Bizottság javaslatára évente legfeljebb három – a kötelező időskori szociális ellátó rendszert működtető és a korosztályi civil szerveződés támogatásában is példás – települési önkormányzatnak (kivéve a megyei jogú városokat) adományozhat elismerő cím, díszoklevélet.

„NAGYIK” Nyugdíjas Klub

VALKONYA

Valkonya község hatvankilenc lakosából jelenleg is harminckét fő 60 éven felüli, annak ellenére, hogy már sok fiatal család telepedett le az utóbbi időben és nőtt a születések száma is.

1999. február 23-án huszonkét fővel alakítottuk meg a „NAGYIK” Nyugdíjas Klubot azzal a szándékkal, hogy az idős embereknek elfoglaltságot nyújtsunk különösen a téli hónapokban.

A sok egyedülálló ember kezdett egymástól elszigetelődni, és azt szerettük volna, ha délutánonként összejönnek beszélgetni.

A programok között szerepelt többek között a nőnap megünneplése, a hagyományok felelevenítése, részvétel a közterület-szépítési versenyekben, nyugdíjas találkozók, búcsújárás, tollfosztás, színházlátogatás, falukarácsony. Mivel szerettek énekelni és nagyon sok szép régi népdalt ismertek, a klubon belül a szomszéd település asszonyaival közösen alakították meg az asszonykórust.

Az önkormányzat szerepe csak annyi volt és még ma is az, hogy biztosítja a helyet, ahol a programokat meg tudják valósítani, figyeli a pályázati lehetőségeket és elkészíti a pályázatokat, valamint az ezekhez szükséges önrészt biztosítja. Az ötleteket pedig mindig az idősek adják, és a megvalósításban is aktívan részt vesznek. A környezetszépítő versenyeken nagyon szép eredményeket ért el a klub, az asszonykórus minden önkormányzati rendezvényen szerepel helyben és a környező településeken egyaránt. Fellépőruhájukat is pályázati pénz segítségével sikerült megvásárolni.

Idősek a faluért

VALKONYA

Az idősek viszonozzák az önkormányzat segítségét, s ezt mi sem igazolja jobban, minthogy sok társadalmi munkát végeznek a településen és környékén (a helyi játszóteret is ők építették az unokáknak), jó kedélyükkel, szép dalaikkal, a hagyományok őrzésével sok szépet adnak nekünk.

Az idősek is teljes életet szeretnének élni, és tevékenyen részt kívánnak venni a település életében.

A képviselőtestület tagja a falugondnok is, aki ismeri és képviseli az idősek minden gondját. A helyi választási bizottságokban is aktívan vesznek részt településünk idősebb polgárai.

Azokat, pedig akiknek megromlik az egészségi állapotuk, igyekszünk minél tovább a saját otthonukban tartani odafigyeléssel és segítséssel, hogy csak keveseknek kelljen életük utolsó szakaszát idegenben tölteni.

Tatabányai Nyugdíjas Klubok és Klubvezetők Konferenciája

TATABÁNYA

„Biztosítsunk boldog nyugdíjas kort a város időskorú társadalmának, mert az ő múltjukból épült a jelenünk, s támogatásukkal lesz szebb a holnapunk”

/Bencsik János, Tatabánya Megyei Jogú Város polgármestere/

A rendezvény célja a helyi és megyei nyugdíjas klubok és klubvezetők összefogása; a városban, megyében működő nyugdíjas klubok helyzetének megismerése; a programok segítése; az együttgondolkodás, tapasztalatok átadása a tartalmas és aktív időskor érdekében.

A rendszeres, évente egy-két alkalommal megrendezésre kerülő egész napos programok lehetőséget biztosítanak a tapasztalatcserére, információgyűjtésre. A programon a város valamennyi nyugdíjas klubja részt vesz, a megyei kitekintés még szórványos, de a rendezvény hagyományos megrendezése alapján a megyei érdeklődők köre folyamatosan nő. A rendezvénynek a KPVDSZ Művelődési Ház ad helyet. A nyugdíjas klubok találkozóját hagyományteremtő szándékkal 2003-ban rendezte meg először az intézmény. A rendezvény állandó meghívottjai: a polgármester, a város kulturális tanácsnoka, önkormányzati képviselők és nyugdíjas érdekvédelmi szövetségek képviselői.

A konferencia párbeszéd jellegű, a klubok egymás munkájába való betekintése mellett segítséget tudnak nyújtani a város vezetőinek abban, hogy a korosztály problémáinak megoldásában milyen közös terveket dolgozzanak ki.

A konferenciához mindig kapcsolódik kiállítás és termékbemutató, amit a klubok munkáiból állít össze a házigazda intézmény (kézimunka, fafaragás, fotókiállítás), valamint az

egészséges életmód népszerűsítése jegyében (különös tekintettel az időskorúak speciális problémáira) neves szakelőadók bevonása mellett bemutató színesíti a programot. Az önkormányzat a konferenciák megvalósítását pályázati úton támogatja, valamint a meghívók, sajtóorgánumok értesítésével segíti elő a rendezvény zavartalan megrendezését.

Városi Idősügyi Tanács

TISZAÚJVÁROS

Az Önkormányzat Testülete 2004. április 1-én alakította meg a Városi Idősügyi Tanácsot. Az önkormányzat kötelességének érezte olyan légkör kialakítását, amely az eddigieknél még nagyobb esélyt ad az idős embereknek arra, hogy a település megbecsült tagjainak érezzék magukat.

Az Idősügyi Tanáccsal közösen a város vezetése szeretne olyan intézkedésekről gondoskodni, amelyek hozzájárulnak a nyugdíjas korúak eddiginél nagyobb szociális és érzelmi biztonságához, ahhoz, hogy a lehető legtöbben hosszú életkorral, egészségesen éljék mindennapjaikat. A Városi Idősügyi Tanács (továbbiakban VIT) kiemelt feladatának tartja az idősebb korosztály foglalkoztatási lehetőségének bővítését, hiszen az idősök helyzete attól is nehezebb, mint a társadalom más korosztályaié, hogy kiegészítő jövedelemre, munkavállalásra nincs, vagy alig van esélyük. Az idősök egyre nagyobb hányada egyedülálló, ami megélhetési gondjaikat nehezíti.

Az Idősügyi testületnek jelenleg tizenhárom tagja van, akiket a VIT elnöke – a település alpolgármestere - kért fel a tevékenység végzésére. A Városi Idősügyi Tanács éves munkaterve a következő:

2004. január: „Nyugdíjasok az Unióban” című előadás. Meghívott előadó: Nyugdíjfolyósító Intézet Főosztályvezetője.

2004. február: Az éves munkaterv megvitatása, javaslatok, kiegészítések. A munkaterv elfogadása. A város költségvetési helyzete, kilátásai, lehetőségei a decemberben előzetesen kiadott költségvetés tervezet alapján.

2004. március: Kitekintés az ország különböző területein élő idős emberek életkörülményeire. Meghívott előadók: A település országgyűlési képviselői.

2004. április: „TÜKÖRKÉP” - a Városi Idősügyi Tanács és a Városi Ifjúsági Tanács tagjainak közös „város bejárása”. A tapasztalatok megbeszélése, javaslatok a település rendezési tervéhez. Meghívott előadó: A város főépítésze.

2004. május: A már nyugdíjas, de még munkaképes személyek társadalomba való visszaintegrálásának lehetőségei. Meghívott előadók: A település ipari vállalatának, illetve vállalkozóinak képviselői.

2004. június: Találkozás és beszélgetés a település képviselő-testületének tagjaival. Az aktuális problémák megvitatása.

2004. július-augusztus: Nyári szünet.

2004. szeptember: Az időskori magány leküzdésének lehetőségei, társas kapcsolatok időskorban. Meghívott előadó: pszichológus.

2004. október: Befektetési és hitelfelvételi lehetőségek nyugdíjasok részére. Meghívott előadók: A város pénzügyintézeteinek képviselői.

2004. november: „Egészséges életmóddal a hosszú életért!” A prevenció lehetőségei személyes odafigyeléssel. Az idősök sportolási lehetőségei a településen. Táplálkozási szokások – betegség források.

2004. december: A 2004. évi munka értékelése. Ötletek, javaslatok gyűjtése a 2005. év munkatervéhez.

Az önkormányzat az Idősek Hónapja rendezvény-sorozat és a nyugdíjas szervezetek támogatási programját 2000-tól vezette be. A programok megvalósítását segítette a nyugdíjasok együttműködése és fogadókészsége a kezdeményezésekre. Mindazon programokat és támogatásokat, amelyek a nyugdíjasok életminőségén javítanak, pozitívan értékelnek az idősök. A támogatásokat nagymértékben elősegítette, hogy a nyugdíjas szervezetekkel szoros és jó kapcsolatot tart az fenn önkormányzat, így a nyugdíjasok kéréseit közvetlenül is megfogalmazhatják a fent említett támogatások tekintetében.

Az Idősek Hónapja program minden évben 450-500 fő nyugdíjas érint, a program célcsoportjai az idős klubok tagjai, a nyugdíjas szervezetek tagjai, a nyugdíjas közalkalmazottak és a nyugdíjas pedagógusok. A színházi előadás költsége 2001-ben és 2002-ben 400 ezer forint, 2003-ban 500 ezer forint, 2004-ben 600 ezer forint volt.

Nyugdíjas szervezetek támogatásának programja

Az önkormányzat több típusú pénzbeli és természetbeli támogatást is biztosít a nyugdíjasok számára. Elsősorban a helyi rendeletben szabályozott úgynevezett életminőség-javító intézkedésekkel, mint szociális jellegű támogatásokkal igyekszik az önkormányzat az idősök helyzetén javítani. Másodsorban pályázatok útján: kulturális, sport, civil, és szociális jellegű programoknak nyújt támogatást a nyugdíjas szervezetek részére. A pályázatok esetében akadályozó tényezőként lehet megemlíteni, hogy nem minden esetben tudnak a szervezetek a pályázati kiírásnak megfelelő pályázatot benyújtani. A forrásigények minden évben változnak, de évről évre folyamatosan emelkednek. Az önkormányzatot a program indításakor az a cél vezérelte, hogy a nyugdíjasok minél szélesebb körének tudjon segítséget, támogatást nyújtani, amely elősegíti az idősök társadalmi integrálást is.

Az önkormányzat megítélése szerint az idősök támogatására azért van szükség, hogy a nyugdíjas éveket minél aktívabban - megőrizve a szellemi és testi frissességet - töltsék el.

Idősek Tanácsa

Az Idősek Tanácsa hét éve működik. Egy vezető, a klubok vezetői, valamint egy pénztáros, azaz hét fő alkotja. A város területén élő idősök érdekvédelmét látja el. Feladata a nyugdíjas klubok összefogása, a pártatlanság képviselője. A szervezetek kiegyensúlyozott kapcsolatában jelentős szerepet tölt be. Együttműködnek a Gondozási Központtal, más szervezetekkel - alapítványokkal, a Vöröskereszttel, a nagycsaládosok szervezetével -, amelyeknek lehetőségük van segíteni, vagy könnyíteni a nyugdíjasok életkörülményeit. Budaörsön hat idősöket tömörítő, spontán kezdeményezéssel alakult Idősek Klubja működik. A Klubok eltérő időpontban szerveződtek, más-más múlttal rendelkeznek, és létszámukra való tekintettel is nagyon különbözőek.

- ◆ “Bobák Bálint” Nyugdíjas Országjáró Klub Közhasznú Egyesület: 1983-ban alakult, a tagok száma 150 fő
- ◆ Budaörs Városi Nyugdíjas Klub: 1972-ben alakult, jelenleg 197 fő tagja van
- ◆ Országos Nyugdíjas Polgári Egyesület Budaörsi Csoportja: 2002-ben alakult, tagjainak száma 30 fő
- ◆ Szövetkezeti Nyugdíjas Klub Közhasznú Egyesület 1980-ban alakult, tagjainak száma 127 fő

- ◆ Mozgáskorlátozottak Egyesülete 1979-ben alakult, létszáma 78 fő, többsége az idős korosztályhoz tartozik
- ◆ Budaörsi Sérülteket Segítő Egyesület 2002-ben alakult, tagjainak száma 20 fő
A Budaörs Város Idősek Tanácsa koordinálja a Nyugdíjas Házban működő programok időbeosztását, az épület karbantartásával kapcsolatos teendőket. Ellátják az időskorú lakosság érdekvédelmét, valamint a helyi kezdeményezéseket továbbítják az önkormányzat felé. Tevékenyen részt vesz a hátrányos helyzetű, rászoruló felkutatásában. Kezdeményezik a támogatások megállapítását, az ellátások igénybe vételét. Az ezekhez való hozzájárulás érdekében rendszeres kapcsolatot tart az önkormányzattal. Évente egy alkalommal programot szervez. A településen működő nyugdíjas szervezetek 2004-ben a Magyar Nőtaesten találkozhatnak. A Népjóléti Bizottság a nyugdíjasok sorsát érintő intézkedések előtt, az idősek által delegált két fő számára részvételt biztosít az ülésein, és figyelembe veszi a véleményüket a döntések meghozatalánál.

Az Idősek Tanácsa szavazati joggal rendelkező tagja a megalakult Szociális Kerekasztal üléseinek. A szociális szolgáltatástervezési koncepció kialakításában is részt vesz. A koncepcióban megjelenő, időseket érintő témában közvetíti az idős korú lakosság szükségleteit, igényeit az önkormányzat felé.

Eszmecserek, fórumok

DECS

Az önkormányzat igyekszik a helyi idős társadalom életét megkönnyíteni, értékét megbecsülni, jogait tiszteletben tartani, emberi méltóságát megerősíteni. Az idősügyi törekvések egyik sarkalatos kérdése, hogy a helyi társadalmon belül milyen megítélése és szerepe van az idős korosztálynak, hogyan lehet ezt az értékes „kisebbséget” és annak tudását, tapasztalatát a többség számára elfogadottá, hasznossá tenni. Községünkben erre született egy nagyon egyszerű, de hatékony megoldás, mely a falu köztisztviselőiben álló idősei véleményének meghallgatásaként indult. Később erre alapozva Idősek Tanácsa alakult, mely segíti a polgármestert és a képviselőket a település irányításában, az aktuális kérdések megoldásában.

Az önkormányzatot az a cél vezérelte a fórum indításakor, hogy a nagy élettapasztalattal, bölcsességgel rendelkező idősek átadják az esetleges észrevételeiket. Mivel ismerik a falu gazdasági, szociális, kulturális múltját és jelenét, olyan dolgokra hívhatják fel a polgármestert, illetve a képviselő-testület figyelmét, amelyek felett a mindennapi munka során elhaladhat az önkormányzat.

Évente három-négy alkalommal kerül megrendezésre, hogy minél több idős élhessen a hozzászólás jogával. Az idősek klubjában és a nyugdíjas klub összejövetelein is beszámol a polgármester a község ügyeiről, helyzetéről, és a kétirányú kommunikáció jegyében a hallgatóságtól is fogadja a kérdéseket, kéréseket, javaslatokat.

A tevékenységnek akadályozó tényezője nem volt, de annál inkább segítő tényező volt az, hogy örömmel fogadták a lehetőséget, a felszólalás jogát.

A fórum forrásigénye egy ebéd, melynek a költsége létszámtól függően 100-150 ezer forintra tehető.

A program követőinek ajánljuk, hogy tartsák tiszteletben a nagy tudással bíró időseket, és hallgassák meg észrevételeiket.

Nyugdíjas dolgozók találkozója

DOMOSZLÓ

Immár második alkalommal rendeztük meg a nyugdíjas intézményi dolgozóink részére ezt a találkozót. A polgármesteri hivatalban szerény vendéglátás mellett tájékoztatást kapnak az

eltelt időszakban folyó munkákról, az intézményekben végbement változásokról. A nyugdíjas dolgozók találkoznak egymással, és együtt felelevenítik a régi emlékeket. A résztvevők egy kis karácsonyi ajándécsomagot is kapnak.

Érdekegyeztető Fórum

KAPOSVÁR

A Kaposvári Érdekegyeztető Fórum megalakulását a rendszerváltást követően kezdeményezte az Önkormányzat. A fórum háromoldalú szervezetként működik: tagjai a munkavállalói, a munkaadói, illetve az önkormányzati oldal. A munkavállalói oldalon foglalnak helyet a városban működő munkavállalói érdekképviseleti szervezetek. A munkaadói oldalon a városban működő kiemelt jelentőségű foglalkoztatók és a gazdasági kamarák képviselői tevékenykednek. Az önkormányzati oldalt pedig a polgármester képviseli.

Az Érdekegyeztető Fórum működésének célja, hogy az egyes oldalak szereplői érdekeinek kifejezésével, véleményével, javaslataival segítsék a közgyűlés munkáját. A fórum levezető elnöke forgórendszerben változik, az elnök a tagok javaslata alapján választja ki a fórum elé kerülő témákat a közgyűlés elé kerülő napirendek közül. A város költségvetése, illetve a költségvetési beszámoló minden esetben tárgyalásra kerül.

A munkavállalói oldalon helyet foglalva állandó meghívotti státusszal vesz részt a városi Érdekegyeztető Fórum munkájában a Nyugdíjasok Egyesülete Kaposvári Szervezetének elnöke, képviselve a nyugdíjasok érdekeit.

Idősügyi Fórum

NAGYATÁD

Az önkormányzat kezdeményezésére 1999. június 29-én - az országban elsők között - alakult meg az Idősügyi Fórum. A fórum tagjai: a város nyugdíjas és civil szervezeteinek vezetői, valamint köztisztviselőként álló nagyatádi idős polgárok, mindösszesen tizennyolc fő. A fórum tagjai megtiszteltetésnek tartották a felkérést a konzultatív testületben való részvételre. Ezáltal a város vezetése jelezte, hogy számít a tapasztalataik megosztására és a közéletben való aktív közreműködésükre.

Az Idősügyi Fórum évente négy alkalommal ülésezik. A szervezet célja, hogy a város vezetése megismerje az időskorú lakosság véleményét, problémáit, s ezekre az idősekkel közösen megpróbálja megoldást találni.

A szervezetnek nincs forrásigénye. A fórum működésének öt éves tapasztalata alapján – a hatékony együttműködés eredményeként - a fórum tagjai javaslataikkal, kezdeményezéseikkel elősegítették az időseket érintő várospolitikai döntések meghozatalát, és a széleskörű társadalmi egyeztetés megvalósulását.

Az önkormányzat és az idősek együttműködésének eredményeként a város nyugdíjas szervezetei bekapcsolódnak és szerepet vállalnak a város társadalmi és közéleti programjaiban is. A nyugdíjas klubok, egyesületek művészeti csoportjai aktív közreműködői a város ünnepi és kulturális rendezvényeinek.

Nagyatádon az elmúlt években sokféleképpen és eredményesen működött együtt az önkormányzat az idősek közösségeivel. Az időseket élenként érdekli, hogy mi történik lakóhelyükön, hogyan alakul annak fejlődése. Nemcsak tájékozódni akarnak, hanem véleményük és javaslataik is vannak. Ha ezeket megismerjük és megfontoljuk, a felmerülő problémákra közös megoldásokat találhatunk. A település építhet aktivitásukra, a közügyekben való részvételükre és a bölcsességükre. Ami azonban a legfontosabb, hogy a város vezetői értékesnek, fontosnak és nélkülözhetetlennek tartják az idősebb korosztállyal való együttműködést, mert ez a település, a közösség és a családok javát szolgálja.

A városban huszonnégy civil szervezet működik. Az önkormányzat felismerte a szervezetekben rejlő erőt, amelyet többek között a település idős lakosságának segítésére fordítanak. Az együttműködés fontos területe a két éve megalakult Civil Fórum, amely a civil szervezetek vezetőiből áll. A Fórum városi szinten koordinálja a különböző programokat. A civil szervezetek döntő többsége a Művelődési Házban működik. A működés feltételeit az önkormányzat biztosítja. A programok megvalósításához az önkormányzat pályázatot ír ki, melynek fedezete a költségvetésben biztosított. A pályázati összeg 2004-ben 1,7 millió forint volt, de ez minden évben emelkedik.

Ebben az évben fogadta el a képviselő-testület az önkormányzat civil koncepcióját, amely meghatározza az önkormányzat civil szervezetekkel való kapcsolatát. Elkészült a város szolgáltatás-tervezési koncepciója is, amely meghatározza az idősek ellátásának irányvonalait, fejlesztési lehetőségeit. Ezt 2005 elején tárgyalja a képviselő-testület.

A városban évenként nagyon sok olyan program van, amelyet civil szervezetek rendeznek, s ezeken örömmel részt vesznek az idősek. Néhányat kiemelünk a teljesség igénye nélkül: Árokszállási Nyár kulturális program és birkafőző verseny, Fortuna Tánccsoport Egyesület gála műsora egy évben kétszer, Árokszállási Baráti Kör Jász-bálja és a Jász Ház udvarán szervezett kerti parti, a Nyugdíjas Egyesület havonként szervezett kirándulása és színházlátogatása, a Kertbarát Kör augusztus 20-i termékbemutatója és farsangi fánksütő verseny.

Szabadidős Központ**NYÍRBÁTOR**

Az Városi Szociális Szolgálat a Nyugdíjas Értelmiségiek Egyesületével való közös pályázati programja keretében 2003-ban Szabadidős Központot alakított ki, melynek működtetésében a két szervezet közösen vesz részt. Itt kerti partikat, szalonna-sütéseket, névnapokat és egyéb rendezvényeket szerveznek.

Péter-Pál napi mulatság**PÉTERVÁSÁRA**

A mulatság önkormányzati kezdeményezés volt, s képviselő-testületi döntés alapján szerveződött. A program indításakor a cél az volt, hogy Pétervására, Erdőkövesd, Váraszó, Ivád és Kisfüzes társközségek lakosai az év egy napján együtt legyenek. A rendezvény keretein belül közösen örülhessünk települeseink tehetségeinek, szórakozzunk egy jót, s mindenki érezze a törődést.

Az összejövetel a lakosság minden korosztályát megcélozta, azonban szem előtt tartottuk azt, hogy teret és lehetőséget adjon az idős lakosság fellépéseikhez, szórakozásához.

Számos fellépő csoport a nyugdíjas korosztályt képviselte. Többek között városunk, társközségeink asszonykórusai, valamint Váraszó község citerazenekara is fellépett. Az idős lakosoknak lehetősége volt sakkversenyben, ulti-versenyben és főzőversenyben való részvételre. Az egészséget is szem előtt tartottuk, ezért lehetőség volt vérnyomásmérésre, koleszterinszint mérésre, valamint a bioritmus képének elkészítésére és kinyomtatására. Volt zenés felvonulás, mazsorett, táncbemutató, fúvószenekar koncert, légi bemutató, néptánc, fazekas bemutató, vásári fényképezés, jóslás és gyertyaöntés. Fellépett humorista és vásári mutatványosok: tűznyelő, gólyalábú, óriás és zászlóforgató. Volt céllövölde és sergő is. Mindeközben lehetett enni, inni, vásárolni és jót mulatni.

A megvalósulást leginkább segítő tényezők közül kiemelném a képviselő-testület munkáját, valamint az idős szervezetek lelkesedését és segítségét. Akadályozó tényező a szűkös anyagi

forrás volt, ami miatt 2004-ben nem került megrendezésre az esemény, de az idei rendezvény szervezését már elkezdjük. A költségeket az önkormányzat, vállalkozók és civil szervezetek támogatásából, illetve pályázati pénzekből fedezzük.

A program követőinek annyit tudok mondani, hogy a lakosság igényli az ilyen jellegű kikapcsolódást.

Civil Nyugdíjas Ház

BÉKÉS

A Civil Nyugdíjas Ház megvalósítása egy száz éves épület statikai megerősítésével kezdődött. A felújítás 2003 nyarán fejeződött be, a teljes felújítás forrásigénye körülbelül öt és fél millió forint volt. Az épület hasznos alapterülete 430 négyzetméter. A Nyugdíjas Ház fenntartási költségét az önkormányzat biztosítja. A Ház átadása óta a városban működő szervezetek egy helyen, kulturált körülmények között rendezhetik meg összejöveteleiket.

Kertbarát-kör

TAKTASZADA

A Kertbarát-kör önkéntesekből szerveződött még a rendszerváltás előtt és a mai napig tevékenyen működik. A csoport nyugdíjas és aktív korú mezőgazdasággal foglalkozó, vagy mezőgazdaságot szerető helyi lakosokból áll. Az anyagi támogatást az önkormányzat biztosítja a Kertbarát-kör részére. Minden esztendőben költségvetés készül a célirányosan elkészített program megvalósításához, majd év végén beszámoló az elvégzett munkákról.

Az önkormányzat célja, hogy a településen élők biztonságban és nyugalomban éljék mindennapjaikat, legyenek fogékonyak az új iránt, ápolják hagyományaikat és tiszteljék a múltat. A településen élő emberek igényeit elégítették ki azzal, hogy megalakult a Kertbarát-kör. A résztvevők tanulhatnak egymástól, megbeszélhetik a mezőgazdaság nehézségeit, újabb technológiákat sajátíthatnak el. Az előadók segítik a csoportot abban, hogy az időjárás viszonyosságait milyen növényfajták változtatásával lehet gazdaságossá tenni. További cél az is, hogy olyan növényvédő szereket alkalmazzon a lakosság, amivel a környezetet nem károsítja, hiszen "a földet csak kölcsön kaptuk unokáinktól", ahogy a mondás tartja.

Nyugdíjasok Baráti Köre

TETÉTLÉN

Egy helyi kezdeményezésnek köszönhetően 2003-ban alakult meg a Tetétleni Nyugdíjasok Baráti Köre, melynek alakulási taglétszáma kilencvenhét fő. A Baráti Kör célja az időskorúak érdekképviselése, a nyugdíjasok szellemi, kulturális fejlődésének segítése, illetve szociális, egészségügyi és kulturális programok szervezése. A célok megvalósításához a helyi önkormányzat az alakuláskor ötven ezer forint támogatást nyújtott, majd ezt követően a rendezvényeket részesítette anyagi hozzájárulásban, amely összesen körülbelül 500 ezer forint volt.

Idősek hete

BOJT

Az elmúlt évtizedben országszerte népszerűségnek örvendő alkalom az Idősek napja, melynek megrendezésére általában október második felében kerül sor. A megrendezés formái mindenhol eltérőek, de céljaikban azonosak: kifejezni a társadalom megbecsülését, tiszteletét, szeretetét az idős emberek iránt, elismerni mindazt, amit tettek és építettek. Nem holmi gyengédség csupán, mert egyben figyelmeztet az idősek életének problémáira, azok megoldásának fontosságára.

A kezdetben egy napos, majd egy hetes rendezvénysorozatunkkal is bizonyítjuk, hogy rohanó világunkban is van időnk látható jelét adni a megbecsülésnek és a törődésnek. Egy-egy alkalmi vers, a régi idők ismert dalaiból készült kulturális műsor, a kötetlen beszélgetés, a közös nótázás, a terített fehér asztal teszük még kedvesebbé az idősök együttlétét. Ezen a héten óvodásaink, iskolásaink énekkara, néptáncsoportja, színjátszó köre műsorral kedveskedik az ünnepelteknek. Nagy érdeklődés kíséri az egészségügyi és ismeretterjesztő előadásokat is. Több alkalommal szerveztünk időseink részére színházlátogatásokat és kirándulásokat. A zárónapon a lakosok a falufórumon mondhatják el véleményüket, melyre a polgármester és a meghívott vendégek (országgyűlési képviselők, rendőr alezredes, rendőr őrnagy, őrparancsnok, házi orvos, állatorvos, falugazdász, körjegyző, ÁFÉSZ elnök) reagálnak. A rendezvénysorozat záró ebédje után népzenei együttesek, táncsoportok és színjátszó csoportok adják elő műsoraikat.

Idősek hete

BIHARKERESZTES

Településünkön az Idősek hete immár hatodik alkalommal került megrendezésre. A programsorozat elindítója az októberi Idősek napja volt. Önkormányzatunk egy napnál több figyelmet akart szentelni a helyi idős lakosságnak.

A rendezvényre a településen élő összes 60 év feletti személy névreszóló meghívót kap. Az Idősek hete kezdetben valóban egy hét volt, azonban az idősök kérésére átszerveztük és négy napba (szerdától-szombatig) sűrítettük a programokat. Ez alatt az idő alatt igyekszünk minden az idősöket érintő témáról (nyugdíjtörvény, egészségügy, gyógyfürdők, egészséges életmód) előadásokat szervezni. A programok helyszínén vércukorszint- és vérnyomásmérés van. Nagy hangsúlyt fektetünk a színvonalas szórakoztatásra, így fővárosi művészeket hívunk meg, helybe hozzuk a színházi előadásokat. Műsort adnak a helyi oktatási és nevelési intézmények tanulói is. A rendezvény záróeseménye egy közös ebéd a Sportcsarnokban, melyet estig tartó multság követ élő zenével.

Az Idősek hete megszervezésében nagy segítséget nyújtott a Művelődési Ház a programok szervezésében és lebonyolításában, továbbá az önkormányzat az anyagi forrás biztosításával. Az Egyesített Szociális Intézmények, a Városi Könyvtár, valamint az oktatási intézmények is a rendezvények lebonyolítását segítik. Akadályozó tényező volt a szűkös anyagi forrás, mivel a színvonalas előadásokat nehéz megfizetni.

Jelen programunkat minden hasonló elhivatottságú önkormányzatnak ajánljuk, mert azokat az idős embereket is megmozgatja, akik egyébként visszahúzódnak.

Idősek Kertje

BIHARTORDA

A település Hajdú-Bihar-megye délnyugati részén fekszik. Sajnos egyre több idős ember él magányosan. Ezért az önkormányzatnak olyan ellátási formát kellett létrehoznia, amely segíti az idős, beteg, fogyatékos személyeket testi és lelki egészségük, képességük megőrzésében, szociális körülményeik javításában, aktivitásuk, és legfőképpen társas kapcsolataik megtartásában.

Bihartorda képviselő-testülete önként vállalta, hogy a régi orvosi rendelőből és lakásból részben a Népjóléti Minisztériumtól pályázaton nyert két millió forintból, részben saját erőből Öregek Napközi Otthonát alakít ki. A Munkaügyi Központ támogatásával sikerült megoldani, hogy az idős embereket szakképzett dolgozók lássák el.

A Klub beindítását nehezítette, hogy a bihartordai ember általában zárkózott, büszke, nehezen megközelíthető. Inkább vállalta a magányt, a rosszabb életkörülményeket, mintsem a „szegény házba” menjen, az önkormányzattól kérjen vagy elfogadjon segítséget. Az többszöri

személyes megkereséssel, egyéneként való meggyőzéssel, alacsony étkezési díj bevezetésével, a nyugdíjasok karácsonyi megajándékozásával fokozatosan sikerült a szociális ellátás ezen formáját elfogadtatni az arra rászorulókkal. Az önkormányzat szorgalmazta és támogatta, hogy az Idősek Klubjában népdalkör és táncsoport alakuljon. A húsz férőhellyel indult intézmény napjainkra harminc férőhelyesre bővült. Azzal, hogy az önkormányzat önként felvállalta és biztosítja a nyugdíjasok nappali ellátását olyan szakemberek segítségével, akik példaértékű szakmai munkát végeznek és követendő emberi értékeket képviselnek, a település lakosainak elismerését vívta ki. Nyertek a település nyugdíjasai, a településtől távol élő hozzátartozók, akik tudják, hogy idős szeretteiket nyugodtan bízhatják az önkormányzat gondoskodására. Tudják, hogy szüleik ellátásában segítséget kaphatnak és a végső nehéz órában is számíthatnak együttérző támogatásukra. Nyertek a település és a szomszédos települések lakosai a nyugdíjasok színvonalas, élvezetes előadásaival. 1997. április 15-én az Idősek Klubjának megnyitásával elültette az idősgondoskodás virágjának magját a település önkormányzata. Segítő, óvó munkája eredményeként a növényük szárba szökken. Óvják, ápolják tovább, s reméljük, hogy a virágzáshoz is eljutunk akkor is, ha a hétköznapi élet viharai olykor megtépázzák a növényt.

2003-ban az önkormányzat nyugdíjasok ellátására fordított erőforrásai: Idősek Klubjának fenntartása több mint 8,5 millió forint, karácsonyi nyugdíjas csomagok 750 ezer forint, nyugdíjas kirándulás 98 ezer forint, Idősek napi rendezvények 135 ezer forint.

Az anyagi segítségen kívül az önkormányzat részéről tanúsított erkölcsi támogatás, megbecsülés, az idős lakosság véleményének kikérése, elfogadása is hozzájárul ahhoz, hogy az itt élő nyugdíjasok ne érezzék magukat kirekesztettnek, mellőzöttnek.

Borostyán Nyugdíjas Klub

BÁGYOGSZOVÁT

A községben a Borostyán Nyugdíjas Klub 1997. november 10-én alakult. Az akkori polgármester, a Gondozási Központ vezetője, valamint a Pannon Nyugdíjas Szövetség elnöke nagyon fontosnak érezték az idős emberek felkarolását, összefogásuk erősítését, magányuk oldását. Ebben az időben nem voltak civil szerveződések a településen, úgy gondolták, hogy ezzel színesíteni tudnák a település társadalmi életét, valamint az idős emberek szabadidő-eltöltésének lehetőségeit.

Azóta a Borostyán Nyugdíjas Klubnak nagy szerepe van községünk életében, mint vélemény-formáló, érték közvetítő az idős emberek érdekképviseletének, társadalmi részvételének biztosításában. A klub rendszeresen szervez programokat, kirándulásokat, és szabadidős, kulturális, hagyományőrző rendezvényeken aktívan részt vesz. A klubnak jelenleg negyvennégy tagja és számos pártoló tagja van.

Az önkormányzat megalakulása óta folyamatosan segíti a Borostyán Nyugdíjas Klub, mint önszerveződő csoport működését.

Slambucfőző verseny

TISZAÚJVÁROS

A Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ az Idősek Hete programjában már hagyományként rendezte meg a Tiszaszederkényi Idősek Klubjában a Slambucfőző versenyt. A versenyre klubonként öt fős csapatok nevezhettek. A főzőverseny alapanyagát a Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ és a Tiszaújvárosi Nyugdíjas Egyesület biztosította. A verseny népszerűségét bizonyítja az, hogy 2004-ben már tizenhárom csapat nevezett. Az idei rendezvény jelmondata: „Nagykanállal a slambucfőző versenyen”, azt jelezte, hogy nemcsak a versenyben résztvevő nyugdíjasok, hanem a vendégek is egy nagy kanállal részesültek az üstökben közösen főzött finomságokból. Miután a találkozó nemcsak főzőcske, hanem verseny is, ezért a résztvevők elkészített ételeit úgynevezett szakmai zsűri értékelt és

díjazta. A zsűri igyekezett a három legjobb alkotás mellett minden versenyzőnek jutalmat adni.

Erre a rendezvényre ellátogattak városunk képviselői is. A találkozás kötetlen beszélgetés formájában lehetőséget adott arra, hogy az idős emberek egyéni problémájukat is elmondják a testületi tagoknak. A kiadós evés-ivást zenés, táncos mulatság követte.

Idősek a kolbászfesztiválon

GYULA

Az önkormányzat által működtetett Városi Szociális Szolgálat Idősek Otthonai fokozott figyelmet fordítanak az idősek jó mentális állapotának fenntartására, életminőségének javítására – ezt a célt figyelembe véve biztosítja számukra a különböző rendezvényeken való aktív részvételt.

Évek óta hagyománnyá vált a Békéscsabán rendezett Kolbászfesztiválon való részvétel, amelyet a gyulai önkormányzat Őszidő Alapítványa támogatott, versenyző csapatokként tíz, illetve tizenkét ezer forint összegben. A megvalósításban szponzorok is segítettek, akik mikrobuszokkal szállították a mintegy húsz fős versenyző és szurkoló csapatot a nagyszerű rendezvény helyszínére. Mindhárom idősek otthona lakói és idősek klubjának tagjai örömmel vállalkoztak a hangulatos rendezvényen való szereplésre, s életkoruktól függetlenül kivették részüket a múlt kellemes élményeit felidéző kolbász-készítő versenyen.

Az évről-évre jelentkező újabb résztvevők jelzik, hogy a program elérte célját, az időseknek örömteli perceket szerzett.

Idősek vacsorája

PÉTERVÁSÁRA

Városunkban az idősek vacsorája már hagyománnyá vált az idősek körében. Ennek keretében a Nyugdíjasok Pétervásárai Szövetsége szervezésben minden 70 éven felüli helyi lakost, valamint annak kedves párját vendégül látják. A szövetség tagjai személyesen keresnek fel minden érintett személyt és adják át a meghívót. Ez lehetőséget nyújt a kapcsolattartásra, valamint arra, hogy felmérjék az igényeket és az esetleges problémákat.

A rendezvény célja az, hogy azok az idősek is, akik egyébként már nem igen mozdulnak ki otthonról részt vegyenek ezen a vacsorán.

A vacsora előtt a helyi általános iskola tanulói különféle színes, érdekes műsorokat mutatnak be az idősek szórakoztatására. Az idei idősek vacsoráján a nyugdíjasokon kívül a meghívottak közé tartoztak a helyi képviselőtestület tagjai, valamint a Megyei Közgyűlés Elnöke is.

Az idősek vacsorájával kapcsolatban felmerülő költségeket az önkormányzat fedezi. A helyet a Pétervásárai Művelődés Ház ingyen biztosítja.

Tapasztalataink szerint az idősek igénylik ezt a programot. A program követőinek azt ajánlom, hogy személyesen hívják meg az időseket, mert így valóban érezhetik az érintettek, hogy fontosak a település számára.

Fánk-sütő verseny

JÁSZÁROKSZÁLLÁS

A Kertbarát Kör - melynek tagjai nyolcvan százaléka időskorú - több mint tíz éve rendez farsangi fánk-sütő versenyt. Erre a nemes versengésre általában tíz-tizenöt fő jelentkezik, hogy bemutathassa fánk-sütő tudományát. A szakértő zsűri a versenymunkákat végigkóstolva bírálja a fánk színét, formáját, szalagját és ízét. Természetesen a három díjazott mellett mindenki elismerésben részesül, mert nem könnyű a hagyományos szalagos fánkot elkészíteni. Például

külön jutalmat kapott az a versenyző, akinek nem sikerült a fánk sütés és ezért „felszalagozta” a fánkot.

A zsűrizés és a díjazás után természetesen a jelenlévők jóízűen elfogyasztják a fánkot, valamint az asztalra került a zsíros kenyeret lilahagymával és a Kertbarátok saját borát. Kellemes farsangi délutánt töltenek együtt, jókat beszélgetve és énekelve. A legjobban és legszebbre sikerült fánkok receptjét sokszorosítva szétosztjuk, remélve, hogy jövőre többen kapnak kedvet a fánk, illetve a pampuska sütéshez. A Jászságban ugyanis a fánkot pampuskának hívják.

A rendezvény költségigénye nem jelentős.

Nyugdíjas Klub

FELSŐPAKONY

Önkormányzatunk mindig nagy gondot fordított az idősekkel való kapcsolattartásra. Még a tanácsi rendszerben a klubkönyvtár és a tanács kezdeményezte a nyugdíjas klub létrehozását. Mivel nem maguk a nyugdíjasok voltak a kezdeményezők, a szerveződés egy kicsit nehézkesen is indult, de hamar életre kapott. A nyugdíjasok köréből alakult meg a vezetőség, mely a kapcsolattartás fontos részévé vált. Már az induláskor érezhető volt, hogy stabil kis csapat lesz, akikre mindig lehet számítani.

Kezdetől fogva érezték, hogy számunkra fontosak és mindent megteszünk, hogy tartalommal tudjuk megtölteni hétköznapjaikat. Megalakulásukat segítette, hogy továbbra is érezhették, hogy a település számít rájuk. Az önkormányzat anyagi támogatása kezdetben nagyon szerény volt. Kevés színvonalas programot tudtunk biztosítani, de ma már könnyebb a feladatunk, a támogatók bizalmát megszereztük, és a vállalkozói szféra szívesen segíti az idős korosztály programjainak színesítését. Kezdetektől napjainkig az önkormányzat biztosít helyiséget a rendszeres összejöveteleknek. Kiemelt ünnepségeket és találkozókat szerveztünk. A klub megalakulása nem volt pénzkérdés.

A mai rohanó világunkban egyre kevesebb idő marad a szülő-gyerek kapcsolat igazi elmélyülésére. A nyugdíjba vonulók sokszor úgy érzik, hogy talán már feleslegesek a család és a társadalom számára is. Ezt az érzést szeretnénk volna megszüntetni, és úgy érezzük, hogy sikerült. Ne kényszerből, hanem szívből végezze feladatát, aki az idősekkel akar foglalkozni. Nagyon hálás dolog velük, értük lenni. Minden egyes program után melyet számukra – velük együtt – készítünk, örömmel nyugtázzhatjuk, hogy munkánk nem eredménytelen.

MEGBECSÜLÉS, ELISMERÉS

Decs Községért Emlékplakett

DECS

A község jó hírnevének öregbítéséért, kiemelkedő tevékenységért évente egy vagy két érdemes személynek adományozza az önkormányzat az 1994-ben alapított kitüntetést - a Decs Községért Emlékplakettet. Ez a díj, melyet eddig csak 60 év felettiak vehettek át valóban okot ad a tiszteletre, és jó példát állít az egész helyi társadalom elé az idősök megbecsülésére.

„Körösladányért” kitüntetés

KÖRÖSLADÁNY

A kitüntetés alapításáról 1995-ben döntött a képviselő-testület. A kitüntetést az a magánszemély vagy közösség kaphatja meg, aki vagy akik tevékenységükkel a községet szolgálták, szolgálják. Részt vettek és részt vesznek a település közösségének fejlesztésében; oktatás, nevelés, egészségügy, sporttevékenység, hagyományörzés, művészeti nevelés területén maradandót alkottak, kiemelkedő tevékenységet végeztek.

A kitüntetést több idős nyugdíjas, óvónő, pedagógus, orvos, kispáros kapta meg, akik hűséggel szolgálták a települést és elősegítették a fejlődést. A kitüntetést - amely egy tíz centiméter átmérőjű bronzból készült plakett díszdobozban - évente a Körösladányi Napok rendezvényünk ünnepi képviselő-testületi ülésén adja át a polgármester. A plaketten a város címere látható „Körösladányért” felirattal és a kitüntetett nevével. Ezen kívül a kitüntetett tárgyjutalomban részesül. Ez a gesztus az elismerést, a megbecsülést szolgálja.

Nőnap, Karácsony

JÁSZÁROKSZÁLLÁS

Városunkban az idősök köszöntése nőnapon és karácsonykor történik. A Nyugdíjas Egyesület nőnapi ünnepségén a Művelődési Házban két-három száz ember vesz részt. Itt köszöntőt mond a polgármester vagy egy férfi képviselőt kér fel a köszöntésre. Műsort adnak az iskolások, a Fortuna Tánccsoport Egyesület táncosai. Süteményt és üdítőt szolgálnak fel az egyesület férfi tagjai. Jó hangulatú, baráti rendezvény, melynek költsége minimális, de örömet, boldogságot nyújt az idős hölgyeknek.

A város önkormányzata több mint hat éve rendezi meg az Idősök Karácsonyát. Sokak számára ez az igazi karácsony, mert egyedül élnek, vagy családjuktól távol vannak. Az ünnep fontosságát jelzi, hogy kezdetben 100-150 ember vett részt, de 2004-ben már 350-en voltunk a tornacsarnokban. Szervezését az alpolgármester végzi, költségét a város költségvetéséből fedezzük. A rendezvény forrásigénye folyamatosan emelkedik, idén 400 ezer forint volt. Az előkészítésben és az ünnepség rendezésében többek között részt vesz a Gondozási Központ, a Víziközmű és a Nyugdíjas Egyesület is.

2004-ben a program a következő volt: délelőtt tíz órakor ünnepi szentmise a Római katolikus templomban, utána a tornacsarnokban köszöntőt mondott a polgármester, a főesperes és a pápai prelátus, majd a műsor a Szent Erzsébet cserkészcsapat Betlehemi játékaival és a Parázs Hagyományörző Egyesület fergeteges népi táncával folytatódott, végül közös ebédrel zárult. A Mikulás és a krampuszok, valamint a cserkészek szaloncukrot, és képeslapot osztogattak. A gyönyörűen feldíszített gyertyafényes asztalokra a Gondozási Központ dolgozói szolgálták fel a sertéspörköltet burgonyával és a süteményt, amelyet az iskolai konyha dolgozói készítettek. Késő délutánig szólt az élő zene, sokan táncra perdültek, igazi jó hangulat volt. Az idősök csillogó szemmel köszönték meg a szeretetben eltöltött napot. Ezen a napon ingyen kapták az ebédet a házi gondozottak, az Idősök Klubja és az Apartman ház lakói is.

Az idősekről való gondoskodás egyik szép megnyilvánulása volt ez az ünnep, amelyet ajánlunk mindenkinek.

Képviselők karácsonyi ebédszállítása

DECS

A képviselő-testület tagjai a karácsonyi ünnepek alatt ebédet visznek a rászoruló és magányos időseknek. A tevékenységet az önkormányzat egyénileg vállalta fel, melyet a képviselők végeznek a hivatali kisbusszal.

A program célja, hogy karácsonykor, a szeretet ünnepén ne érezzék magukat egyedül az idősek és tudják, hogy fontosak a falu számára.

Az igénybevevők köre a 62. életévüket betöltött nyugdíjasok, leszázalékoltak (mozgáskorlátozottak), segélyezettek, egyedül élők (nincs hozzátartójuk, vagy ha van is, nem törődik velük), valamint azok az idősek, akik már nem tudják önállóan ellátni magukat. Az igénybevevők száma az előző évben tizennégy fő volt, közülük mindenki időskorú.

Az önkormányzat feladata az, hogy megállapítsa kik azok a személyek, akik rászorultsági alapon ebben részesülhetnek. Miután ezt megállapították, felkeresik a rászorultakat és tájékoztatják őket a várható karácsonyi érkezésről. Az ebédszállítást három napon keresztül zajlik: december 24-én, 25-én, és 26-án. Mindhárom nap másik három képviselő segít a megvalósításban.

A kezdeményezést segítő tényezők közé sorolható, hogy elutasításra az eddigiek során még nem volt példa.

A program követőinek azt ajánljuk, hogy ha tehetik szélesítsék ezt a kört, és kövessék ezt a szívhez szóló programot. Tegyük mindenkinek meghitté és boldoggá a szeretet ünnepét, a Karácsonyt.

Egykori döntéshozók megbecsülése

DECS

A régi tanácsstagok vagy képviselők segítették és közreműködtek a falu életének alakulásában. Mivel ők már ismerik a döntéshozatal folyamatát és súlyát, több ciklust a hátuk mögött hagytak, így most méltón számíthat a segítségükre a jelenlegi képviselő-testület. A helyi közélet és politika alakításába magánembereket bevonni nagyon hasznosnak bizonyult, hiszen a különféle látásmódok sokkal pontosabban mutatták meg az adott probléma vagy helyzet valóságát.

A forrásigény egy ebéd vagy vacsora, évente egy vagy két alkalommal, melynek költsége létszámtól függően 100-120 ezer forintra tehető.

A követőknek azt ajánljuk, hogy bátran folytassák példa értékű tevékenységünket, mert a találkozó során olyan mozzanatokra is fény derülhet, amelyek elkerülik a jelenlegi képviselők figyelmét. Annál erősebb egy önkormányzat vagy képviselő-testület minél jobban támaszkodik a jelenlévő közösség tapasztalataira.

Nyugdíjas pedagógusok köszöntése

DECS

A falunkban élő nyugdíjas pedagógusok köszöntése már hagyománnyá vált. Az idősek nehezen mozdulnak ki otthonukból, de ez a találkozó motiválja őket. A program egyben egy remek alkalom arra, hogy a meghívottak találkozzanak régi kollegáikkal, barátaikkal, ismerőseikkel és esetleg a szervezők között felismerni véljék régi tanítványaikat is. Az önkormányzat egy szál virággal és ebéddel köszönti az egybegyűlteket.

A rendezvény költsége a létszámtól függően 80-100 ezer forintra tehető. A tevékenység követőinek ajánljuk, hogy köszöntsék idős pedagógusaikat a sok éves odaadó munkájukért, hogy érezzék fontosak a település számára.

Önkormányzatok elismerése

GYŐR-MOSON-SOPRON-MEGYE

A megyei közgyűlés –rendelet alapján – már 1999 óta „Idősbarát Önkormányzat” elismerő cím adományozója.

A cím megítélésének célja: példaként állítani és elismerni az időskorú lakosság életkörülményeinek, közérzetének javítását szolgáló többlettörődést és a kiemelt figyelmet tükröző önkormányzati gyakorlatot.

„Az ünnep a szív legfőbb gazdagsága”

OROSHÁZA

Fontos és kedves teendője hivatalunknak a 100 évesek és a magasabb kort megélték köszöntése. Hasonló ünnepi ceremónia keretében köszöntjük az ötvenedik illetve a hatvanadik házassági évfordulójukat ünneplő idős párokat is.

Kétféleképpen jut a hivatal tudomására az ünnepi időpont: a család jelzi számunkra vagy a népesség-nyilvántartáson keresztül értesülünk róla. Az ünneplés az időskorú otthonában, családi körben zajlik, vagy idősök otthonában, ahol lakótársai készülnek ünnepi műsorral. Az ajándék egy csokor virág, pénzutalvány, valamint emléklap.

Az ünnepeltet a polgármester, illetve a Népjóléti és Szociális Osztály vezetője köszönti. Az ünnep még emlékezetesebbé tétele érdekében cikk jelenik meg a helyi újságban, valamint híradás a helyi televízió műsorában.

A program a 1990-es évektől kezdve szerveződött, azóta nem változott jelentősen. Az esemény célja, hogy az idős ember érezze a megbecsülést, valamint, hogy gondolnak rá. Az forrásigény tekintve az ajándékok ára tizenöt ezer forint.

A 100. születésnap köszöntése

CSÖMÖR

Az ilyen magas kort megért időseket a gyerekek köszöntik, az önkormányzat pedig személyre szabott ajándékkal igyekszik kedveskedni idős polgárainak e jeles ünnepen.

100 éves lakosok köszöntése

BÉKÉSCSABA

Békéscsabán már hosszú évek óta hagyomány a település 100 éves lakosainak köszöntése. Minden év elején felkeressük a 100. életévüket betöltött lakosok családtagjait, hozzátartozóit, akikkel egyeztetünk, hogy szívesen vennék-e, ha rokonukat 100. születésnapján a polgármester is felköszöntené. Megkérdezzük továbbá a hozzátartozókat, hozzájárulnak-e a sajtónyilvánosságához.

A születésnapi köszöntés mindig pontosan az ünnepnapon történik, a családdal előre egyeztetett időpontban keresi fel a polgármester az ünnepeltet, amikor virággal, tortával és ajándékosárral köszönti az idős embert, aki természetesen mit sem tud az egész meglepetésről, és a régóta, legnagyobb titokban folytatott előkészületekről. Ha lehetőség van rá, rövid beszélgetést is folytat a polgármester az időssel a régi szép időről, a hosszú élet titkáról, és azokról a témákról melyek aktuálisan foglalkoztatják az ünnepeltet. Általában a teljes család jelen van a köszöntésen, és így a nagy családi ünnepség is erre az időpontra esik.

A 100 éves lakosok köszöntése nagyon népszerű, kedvelt gesztus a békéscsabai lakosok körében. Többször előfordult már, hogy a család saját maga jelzi a hivatalnak már év elején, hogy náluk ilyen családi ünnep várható.

A köszöntés bevezetésekor önkormányzatunkat az a cél vezérelte, hogy ily módon is kifejezésre juttatható legyen az idős emberek iránti tisztelet, megbecsülés és odafigyelés. Költségvonzata nem tekinthető jelentősnek, és minden évben pontosan tervezhető a nagyobb települések esetében is.

A legidősebb lakosok köszöntése

PUSZTAFÖLDVÁR

A legidősebb lakosok köszöntése először 1999-ben került megrendezésre, az Idősek Nemzetközi Évére való tekintettel. Ekkor meghívtuk a község 85 éven felüli lakosait - körülbelül 120 főt - egy ebédre és szórakoztató programra. Külön köszöntöttük, illetve megajándékoztuk a három legidősebb személyt. Mindez nagyon szép és megható volt.

Ezután úgy döntöttünk, hogy hagyományt teremtünk a programból, s a lehetőségekhez képest két-három évente újra meg újra köszönteni fogjuk a település legidősebbjeit. Természetesen az ilyen nagyobb volumenű rendezvény megvalósításához szükség van külső támogatók, szponzorok segítségére is, akiknek ezúton is köszönetet mondunk.

90 éven felüliek köszöntése

VÉP

Mint az ország területén mindenhol, így Vép nagyközségben is egyre több az időskorú. Szerencsére igen szép kort megérttek is akadnak köztük. 90 év felett, a kiemelkedő megbecsülés és tisztelet jeleként a Polgármester Úr felkeresi és egy-egy szál virággal, desszerttel, illetve üveg borral kedveskedik a születésnapjukat ünneplőknek.

A hagyomány az 1998-as önkormányzati választásokat követően alakult ki a Polgármester Úr kezdeményezésére. Ma már az idősek számon tartják és várják a látogatásokat.

Jelenleg tizenkét fő 90 évesnél idősebb él községünkben, ezért a program forrásigénye minimális.

90 év felettek köszöntése

BIHARKERESZTES

A 90 éven felüliek köszöntése nálunk már több évtizedes hagyomány. A polgármesteri hivatal nyilvántartásából minden év elején összeírják, hogy kik töltik be a 90. életévüket vagy kik járnak már afölött. Az ünnepelteket a város polgármestere és jegyzője otthonukban keresi fel, s virággal és pénzzel ajándékozzák meg őket.

Városunkban nagyon kevesen érik meg ezt a szép kort, ezért példaértékűnek tartjuk hagyományunkat.

Idősek felköszöntése

SZARVAS

Önkormányzatunk képviselő-testülete nevében a polgármester 1998 óta az idősek megbecsülése, tisztelete jeléül minden 70, 75, 80, 85, 90, 95 éves lakóját születésnapján rövid levélben felköszönti, míg a néhány 100 évet betöltött lakót családi körben ünnepélyes keretek között (hozzájárulás esetén) a kábeltelevízió közvetítése mellett köszöntenek fel a város vezetői.

Az ötletet a 100 éves személyek köztársasági elnök által történő köszöntése adta. Az idős korosztály a figyelmességet rendkívül hálásan fogadta és fogadja. A köszöntő levél költsége

minimális, mivel a város belterületén a hivatal saját alkalmazásában álló kézbesítők viszik ki a jókívánásokat tartalmazó levelet.

Ötvenedik házassági évforduló ünneplése

TÁPIÓSZECSŐ

Az ötvenedik házassági évfordulójukat ünneplő párokat minden évben az Idősek világnapja rendezvény keretében köszöntjük oklevéllel és szerény ajándékkal. A helyi újságban év elején felhívással élünk, amelyben keressük a jubiláló párokat. A nyugdíjasok körében elkezdődik a kutatás, hogy kik esküdtek ötven éve. Ez elfoglaltságot, beszédtemát jelent számukra. A rendezvény célja, hogy a településen élő idős korosztály számára lehetőséget biztosítson a közös együttlétre. Továbbá az összejövétel segítségével a társadalom kifejezheti elismerését az idős korosztály tagjainak. A rendezvény keretében az időseket műsorral köszöntik az óvodások, a helyi népi együttes, valamint a nyugdíjasok művészeti csoportja.

Aranylakodalmas házaspárok köszöntése

DECS

Az idősek iránt alapvető tisztelettől vezérelve apró figyelmességként a polgármester személyesen köszönti fel az aranylakodalmukat megérő házaspárokat és a község legidősebb lakosait. Egyes családi és a hagyományos családi ünnepekkor az idősekkel való törődés, bevonásuk a közösségi ünneplésbe, rendezvényekbe általában nem jelent nagy kiadást, ám annál nagyobb örömet okoz azoknak, akiket megtiszteltek. Az ünnepséget megelőzi egy levélben történő felkérés, hogy az érintettek az ötvenedik házassági évfordulójukat tartsák meg ünnepélyes keretek között, és a fogadalmukat is erősítsék meg egyben.

2004-ben már öt aranylakodalmas pár ünnepelhette évfordulóját, ami külön öröm községünk számára. Ebből csupán két pár tartotta ünnepélyes keretek között ezt a jeles évfordulót. Három pár otthonában ünnepelt, hozzájuk a polgármester és az anyakönyvvezető ment el, és egy csokor virággal, illetve oklevéllel ajándékozta meg a házaspárokat. Voltak, akik hozzájárultak, hogy fogadalmukat a helyi televízió közvetítse.

Immáron hét éve működik községünkben ez a tevékenység. Az emberek szívesen fogadják a felkeresést, elutasításra nem volt példa.

A köszöntés költsége mindössze három ezer forint.

A program követőinek ajánljuk, hogy folytassák ezt az igen csekély költséggel járó tevékenységet.

Idősek hete

ONGA

A Szociális Szolgáltató Központ szervezésében indultak olyan programok, melyeknek feladata nemcsak a gondozásban részesülők segítése, ellátása, hanem a településen élő valamennyi idősről való gondoskodás és odafigyelés.

A programokon részt vettek az idősek klubja tagjai, a nyugdíjas klub tagjai és a település valamennyi 60 éven felüli lakosa, akik érdeklődtek a rendezvények iránt.

Az idősek hetére - mely 2004-ben már kilencedik alkalommal került megrendezésre - minden 60 éven felüli lakos személyre szóló meghívót kapott. Külön meghívást kapnak a 90 éven felüliek, és az éppen abban az évben az ötvenedik házassági évfordulójukat ünneplők.

A program célja a családok összetartozásának erősítése, a családi hagyományok átadása, a családok külső kapcsolatainak erősítése és a szabadidő közös eltöltése.

Az idősek hetének megvalósítása során lehetőségünk nyílt több olyan program megrendezésére is, mellyel úgy érezzük, sikerült közelebb hozni a generációkat egymáshoz. Szorosabb szálak kötik össze a családi, embertársi kapcsolatokat. Növekedett az egymás iránti

bizalom, megértés. Az emberek nagyobb részt tudnak vállalni egymás problémáinak megoldásában.

A program megvalósítását kezdetben az anyagi források hiánya nehezítette, ekkor az idősöknek csak saját költségükön tudtunk kirándulást és gyógyfürdő-látogatást szervezni. Az önkormányzat szemlélete, hozzáállása a programok megvalósításához pozitív irányban változott, s ezután programjaink megvalósításához nagymértékben hozzájárult az önkormányzat támogatása, a pályázatok adta lehetőségek, a helyi intézmények támogatói, térítésmentes előadások megtartása és a szponzorok támogatása.

